

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felolós szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Feltámadás.

(v.) Ott imádkoztunk mi ma azon a tälajon, amely félszázaddal ezelött a ti véretek itta, höselekü szentjei a magyar nemzetnek, prófétahitü oroszánjaink. Emlékeztünk, imádkoztunk, Óh, mert rátok emlékeznünk nem lehet a nélkül, hogy imára ne kulcsolnók kezeinket. Az ösi déinek veröfénye ma ott csikorgott a rögein annak a televény homoknak, amely a ti hóhértoknak léptei alatt csillogott ma ötven esztendeje. Az égbolt ugyanaz ma is, amely mohón magába itta akkor végső sóhajtástokat. S ugyanaz a nap, amelynek sugárkévei ma itt villognak körülöttünk, ugyanaz borult fekete felhőpalástba bitóitok fölött. Te fűszál, mely itt lengsz a fuvallatban, ha ötven ivadékat számlálunk fölfelé, a te úkapádon robagott végig a hóhér szekere a mi halálra szánt szentjeinkkel. És ugyanaz az isten, akinek örökkévaló szelleme most itt lüktet a mi szívünk kegyeletében, nem bénította meg akkor a bakónak szent-ölő kezét!

Ah, ma már látjuk: elháríthatatlan volt a szörnységes végzet, meg kellett halnotok. A magyar szabadság, ha hősei akadnak csupán, nem tamadhat fel többé. Hogy feléledjen s hódítson, hogy diadalt arasson győzelmek ellenségein: vértanukra volt szüksége. Mártirokra, akiknek gyötrelennel és gyalázzal kellett véreznük hitükért, hívő honszeretetükért. Száz csatán azért került benneket a falánk halál, hogy ti legyetek e mártírjai. A cserkoszoru azért nem illette a ti hősi homloktokat, hogy köréje fonhassa a végzet a *töviskoszorút*. Óh, mely szent, mely dicső, mely nagyságos mártiromság! Pribékek kezén pusztulnia el a hősnék; hiénák által pusztítatnia el a királytigrisnek; félállatok által dobatoiók az enyészethe; a félisteneknek: micsoda borzadalmasan fenséges vértanúság!

S ti mosolyogva türtétek ezt a sorsot: „ex ossibus ultor!” — ezt sugta nektek egy sejtelmes ihlet a földi létől való bucsuzás óráiban. És csontjaitok porából kikelt csakugyan a bosszu. A vértanuknak csupán porhüvelyét nyelte el a sörgödör, de koporsóik zárát lepartmentotta a beléjük zárt eszme és kiáradt a föld méhéből és életet követelt és győzelmet parancsolt magának. Ime, él a magyar nemzet. Ime, virul a magyar szabadság. Feltámadtak a lemészárolt mártírok, de azt a gondolatot, amely bakójukat fölfegyverezte, azt a kegyetlen, gyáva, öldöklő gondolatot elpusztította az enyészet mindörökre.

Nem. Nem. Ti nem haltatok meg. Milliók halás sziveinek áhitatos emlékezetében életek ti soha nem fonnyadót, soha nem muló életet. Ki emleget halált, rólatok beszélvén? Itt éltek, gondolkodtok, éreztek ti minden magyar szívének mélyén. Igen, igen: mi bennünk ti, nem mi tibennetek. Amit ti már nem

tudtatok meglátni, mi megláttuk és ujjongva üdvözöltük azt: a ti *diadaltokat*. Avagy nem élte-e tul a ti dicsőségetek a bakók sikerét? Az ő szobruk hol áll? Emlékükre ki szór átoknál és gyalázzatnál egyebet? De áll bizony a ti ércemléketek és egy rátok büszke nemzet fonja köréje kegyeletének legillatosabb virágait. S ércnél is maradandóbb jelét bírjuk mi a ti halhatatlanságotoknak: a *királynak esküjét mindarra, amiért ti harcoltatok és meghaltatok*. Nos, hol vagy, halál? Visszavonulsz ugy-e a mi örökéletü, örök-dicsőségü, szentséges daliaink elől? Óh, hogyan is foghatna rajtuk az enyészet hatalma?! Vetőmag az ő tetemük, amit a történelem géniuszának keze hintett a magyar anyaföldbe. Nem erjed az ott, hanem csirázik. Új élet fakad belőle: a nemzeti jövőndő.

Amiért nektek a bitófa elé kellett lépnetek, azért *élnünk s dolgoznunk* szabad nekünk. Virul a királynak és a nemzetnek együttes oltalma alatt a magyar hazának soha többé el nem idegeníthető, soha többé el nem pusztítható szabadsága.

Viruljon is mindörökké.
Amen!

A vértanuk napja.

Budapest, október 6.

Az égen felhők és mintha ti robnátok felhőkocsikon végesvégig az országban: tizenhármán, akik ötven esztendővel ezelött megdicsőültetek. A mi gyöngye szemünka felhőkötöl az eget sem tudta meglátni, de a ti halhatatlan szemetek a felhőkön és a szavakon keresztül is a szivekbe látott. Nektek a szó semmi, mert mögéje láttok; nektek a könny is semmi, mert forrása sincs eltakarva előletek; nektek egy egész fekete ország is semmi, mert a zászlókon és drapériákon tul megismeritek, melyik zászlót tüzte ki a számítás, melyik drapériát a megalkuvó okosság; nektek még a dátum szerint igazodó gyász nem imponál, mert az egy dátumnak is szólhat, holott ti nem egy napon haltatok meg és nem egy napra támadtatok fel. Ti mindent láttatok és mindent *jobban* láttatok.

Vajjon hogy is itéltek a magasságban erről a mai napról?

Talán láttatok kegyeletet, mely néma maradt és nektek mégis beszédebbnek tetszett. Talán hallottatok a felhőkig hatoló zokogást és sietve robnátok tovább, mert ti odafönn messziről ráismertek az igaz zokogásra és ez a nagyon hangos sírás kellemetlenül is érintett. Talán arra kalandoztatok, ahol az egykori ellenség szívébe tudtatok látni, hogy a halhatatlan haragját fojtja-e csak némaságba, vagy az engesztelődését rejti szemérmes elvonulásba. Talán a régi bajtársaknál időztetek s az öszbe borult, bűszetör alakok sugták meg nektek az élet legszomorubb igazságát: hogy aki életben marad, lemorzsolja az idő, de aki meghal, azt megörzi ifjunak, szépnék, hősnék. Talán a városokat kerestétek, amelyek fekete ruhába öltözökdedek. Talán a falvakat kutattatok, amelyek mindig talpig vannak feketében.

Talán mindenütt voltatok, vagy talán csak ott lebegtetek Arad fölött, ahol ötven esztendővel ezelött a bakó csinálta legjobban a históriát, mert ő osztotta a halhatatlanságot.

Gyarló poremberék, az is valami, hogy a halálotokat meg tudjuk érteni. Hogy erről a mai napról hogyan itéltek a magasságban, sohasem tudjuk mi azt.

Csak elfut tekintetünk az országban, melyet ünnepe alig tudott még ugy egyesíteni, mint ez a gyász. Csak csudáljuk ezt a nemzetet, melynek a jövő nem tudja ugy felgyujtani a fantáziáját, mint a mult. Amilyen szegényes az örömében, olyan dus a gyászában és kegyeletében. Az ezredév, melyet elérnie adatott, alig tudta valami nagyra inspirálni, de egy félszázad, mely vértanuit ölébe fogadta, a kegyeletes emlékezésnek mennyi poétikus, megragadó formáját csalta ki fantáziájából! Oh mint megérezik ezen a nemzetben, hogy a sors egy kissé egyoldaluan nevelte és többet foglalkoztatta gyászszal, mint öröme gyujtó ünnepekkel! Bizonyára ki van a magyar talentum művelve a gyászra és ha a millennium megünneplésében a sablonhoz kellett menekülnie, az aradi vértanuk halálának félszázados évfordulóját ugy tudta megülni, ahogy ez a csudálatos alkalom megkívánta s ahogy az a tizenhárom vértanu nemcsak Aradtól, hanem az egész országtól megérdemelte.

Az egész nemzet egy volt a kegyeletben. De a mi gyarló szemünk megakad a legszébb momentumon s megáll Aradnál. Talán mert az volt az ő Golgotájuk! Talán mert most mindenfelől odazarándokolt a nemzet! Arad és csak Arad öllik a szemünkbe és a vértanuk szobrán, az ország koszoruin, a tüzes és tüzelő beszédeken tul azt a csudás képet látjuk szakadatlan, mikor a minoriták templomában feketeruhás asszonyok szeméből patakzik a könny, mert az a poéta-szívü pap tizenhárom minorita atya segédletével pontifikálja a szent rekviemet. Tizenhárom atya... minden vértanuért egy...

Akkor, ötven esztendővel ezelött, szintén minorita atyák álltak a vértanuk mellett. Akkor a könnyük patakzott, mert halálba kísérték a hősokeket. Most magasztos tüzsel ragyogott fel a szemük, hiszen halhatatlanként mondották imát...

Az aradi gyászünnepe.

Arad, október 6.

Gyönyörü tiszta kék égbolt mosolygott le a fekete diszbe öltözött városra. Zsolozsmás hangulat ülte meg az ünneplő sokaságtól már kora reggel népes utcaikat. Nyolc óra tájban gyülekeztek a küldöttségek a városába előtt. A középpontja a deputációknak persze a képviselőház küldöttsége volt. Ehhez a maihoz hasonló nemzeti ünnepe nagyban régen látott vidéki város; egyben pedig páratlanul állott az aradi ünnepe minden más hasonló ünnepe fölött. A törvényhozás ilyen nagyarányu, valóságilag imponáló módon sehohsem volt eddig képviselve. Nemcsak a Ház elnöke jött el tisztikarától kísérve, hanem a képviselőház magyarországi tagjainak szinte egy ötdörzése. Majdnem határozatképes számban voltak együtt a honatyák, a tanácskozásképeséget pedig messze meghaladták. És ezenkívül politikai és egyéni fajsúlyra nézve ennyi kiválósága a Háznak nem igen találkozott hasonló ünnepi kirándulással.

Az ünneplő fiók-parlamentnek diszruhás és

szalonkabátos tagjai körül a többi deputációk is festői csoportokban sorakoztak, egyik-másik gyászfátyollal bevont selyemzástól alatt. Egy-egy ismertebb és népszerűbb képviselőnek apró ovációkban is volt része. Mikor *Percezel* Dezső elnök, *Hieronymi* Károlyval, Arad képviselőjével és házigazdájukkal *Fábián* László főispánnal megérkezett, az egész közönség éljenzt. Megjelentek *Horváth* Kossuth Ferencet, *Ugron* Gábort, akinek szálal alakja erősen kivált a sűrű tömegből. *Kalocsay* Alán, a szelíd-képzű papképviselő, aki esendes óráiban a poézisban mükedvelősködik, csinos kis verset rögtönzött az este s ezt a verset ma nyomtatásban osztogatták. A Ház régi poétája, *Meszlény* Lajos ezuttal nem verselt (legalább nyilvánosan nem), hanem egy kedves, poétikus ötlettel konkurrált. Az ő mindennapos piros szegfűjét, (amelyet fogadásból visel s még gyászban sem tesz le) fekete fáttyollal vonta be.

— Lulukám — mondták neki, — ez nem rím, de nagyon szép.

A Ház hatalmas koszoruját négy diszruhás teremszolga tartja *Farkas* János terembiztos felügyelete mellett. Mögötte sorakoznak a Ház választott tisztikarának tagjai: *Percezel* Dezső elnök, *Csávossy* Béla háznagy, *Molnár* Antal és *Lázár* Árpád jegyzők. Közvetlenül a képviselők mellett áll fel a Budapesti Újságírók-Egyesületének küldöttsége, elnöke *Vései* József országgyűlési képviselő vezetése alatt s az *Othton* deputációja *Selők* Zsigmonddal az élükön. Egy-sorban velük Arad város és Aradmegye törvényhatóságának tagjai, akiket *Fábián* főispán, *Salacz* Gyula polgármester és *Dálnoky-Nagy* Lajos alispán vezetnek. Aztán a többi törvényhatóságok, egyesületek, testületek emberei. Impozáns sorfalként veszi körül őket a waggongyár ezer munkása, aki egyuttal a rendfenntartásban is segít a hatóság embereinek, s a rendező bizottságnak. Rendfenntartásra voltaképp nincs szükség, mert a roppant közönséget fegyelmezi az áhitatos ünnepi hangulat, amelyet semmi disszonancia nem zavar. Ekkora tömeget nem is tartatna rendben más, hanemha önmaga.

Kilenc óra tájban megindul a menet. Előtte lóháton nyolc körtös halad, egy *Káldy*-féle régi magyar gyászdíszű fúvja. A gyönyörű kesergő komoly, mély hangjai mellett lassan hömpölyög az impozáns, méltóságosan szép processzió. Mire a *minorita* öreg templomához ér, felszaporodik az utca ünneplő ruhás közönségével együtt vagy harmincezer főre. Az eleje ott helyezkedik el a

templom előtt (csak kis része kap helyet a templomban), a vége a Szabadságtéren, a vértanuszobor előtt állapodik meg. Nagyszerű kép. Impozáns keretet adnak hozzá a feldisztat, széles ház-sorok. Egyes épületek díszítése igazán pazar. Különösen pompás a templom, a *Fehér kereszt* fogadó, a színházi bérház és a szoborral szemben levő paloták fekete ékessége.

(A gyászistentisztelet.)

Az ünnep kezdete a *minorita* templomban tartott gyászistentisztelet volt. A templom belsejét fekete drapériával vonták be, amelyről komor méltósággal verődnek vissza a csillarak lángjai. A főoltárnál pompás szarkofág van felállítva a vértanuk arcképeivel. A főoltár közelében legelőbb a vértanuk családtagjai helyezkedtek el, köztük *Vécsey* Károly tábornok özvegye, *Pöllerberg* tábornok rokona, báró *Endo* konstantinápolyi osztrák-magyar katonai attasé. Ott kapott helyet a képviselőház elnöksége is. Vagy hat padosort töltöttek meg a törvényhozás küldöttjei. Köztük ül a negyvennyolcas országgyűlés két ismert tagja is: *Madarász* József és *Ivánka* Zsigmond. Az öreg honvédek egy része szintén a templomban foglalt helyet, de a nagyobb rész katonásan megáll egy öreg zászló körül. Az a zászló is a negyvennyolcas esztendőből való. Ezt a legszebb deputációt *Balogh* Sándor, az Országos Központi Honvédség elnöke és *Szent-Imrey* Kálmán, a honvédmenedékház parancsnoka vezetik.

A templom karzatán száztáru zene- és énekhar helyezkedett el, amelyet részint az aradi öbölsegységek, részint az aradi színházszínház karszemélyzetéből alakítottak. Ilyen nagy templomi kórus egyetlen egy vidéki városban sincs. Aradon is csak ilyen nagy sátorosünnepen állott össze ez a kitünően fegyelmezett, betanított és ihletől áthatott művész-társaság, amely magasan fölülte áll a dilettantizmusnak.

Az ünnep egyik legfényesebb száma volt *Mozart* remek rekvieme, amelyet bámulatos precizitással adtak elő a vonós és fuvóhangserekből álló zenekarok és az énekhar. A magánzólamokat kiváló művészek, köztük *Odry* Lehel és *Déry* Jenő énekeltek s a női szólamokat is kiváló erők, köztük *Siebert* Hermina, vetették át. Az ünnepi közönség meghatottan hallgatta *Mozart* fenséges alkotását, amely művészi kerete volt *Csáka* Cirják által celebrált misének. Erdemes itt külön megemlíteni *Unger* Józsefet, aki a nagy művet betanította és erővel, nagy inspirációval dirigálta.

Mise után a legszebb rendben, ünnepi némaságban vonult ki a közönség a templomból. Az utcán fölharaszt a lovas körtösök indulója s pár perc alatt a vértanuk szobra körül özönlött az óriási sokaság. A Szabadság-tér házainak ablakaiból köröskörül fekete ünneplő ruhás közönség nézte a hatalmas menetet.

(A vértanuk szobránál.)

A szobor körül magas árbócokon lángoló tölgy-lámpások vörös fényében a térség is olyan volt, mint egy nagy, nagy templom, mennyezete az azur-tiszta égbolt.

Áhitatos esendben zugott föl a dalárok ajkairól a *Himnusz* magasztos dallama. Azután *Pethes* Imre, az aradi színház tagja lépett az emelvényre és messzehangzó érces hangon elszavalta *Jókai* Mór gyönyörű versét, amelynek utolsó négy strófája így hangzik:

Hozzátok jöttünk el, nektek elmondani,
Hogy a magyar nemzet új életre támadt,
Ész, erő, akarat, minden a hajdani,
Mindenki munkában, alkotásban fáradoz.
Kincsünk — a szabadság — nincsen megcsorbítva,
Nemzetünk hős lelke új lángokra szítva.

Mikor így megzendül a nép riadalma,
Éltetve a hazát s az elhunyt hőseket:
Lehetetlen, hogy azt a szobor ne hallja:
Ez a hang holtakat életre költöget,
Ez a hang rezgésbe hoz földet és eget
S izzó fényt kölesönöz, oh ércszobor, nekod.

Látjátok ott ez érc-arokat szikrázni?
Nézd, hogy tündökölnék túlvilági fényben!
E néma ajkak is tudnak csórá válni:
Beszélnek, kiáltanak angyalok nevében!
Kezünket szorítják, csókjaikat adják!
Keblünkre borulnak, szívünket áthatják!

Beszélnék! Csendesen! A ki ezt nem hallja,
Annak nincsen lelke! Mi hozzánk beszélnek,
A ki megértette, keblébe takarja.
Mert az örök mondás. — Szólnak a vezérek!
„Vérrel öntözött sir nem marad áldatlan:
Aki a hazáért halt meg, — halhatatlan!”

Orkányszerű tetszészaj zugott végig a beláthatatlan tömegen, amikor a költemény szavaltala véget ért, mire *Csési* Imre aradi református lelkész mondotta el poétikus szárnyalású ünnepi beszédét.

Szóltott arról, hogy mikor ötven évvel ezelőtt az osztrák és orosz katonák letiporták a nemzetet és nemzeti szabadságot s nagyjaink elvesztésével és üldözésével akartak tönkretenni, zarnokaink azt hitték, hogy ez az ország megsemmisül. De új életre támadt, nemcsak saját tudásával és tehetségével, hanem hőseink megdicsőülésével. A föld éppen oly erős forrása a jövő munkáinak, mint a hős mártírok halála. Amikor a tizenhárom vértanú kilehelte lelkét, megszületett a jövő Magyarország. Most eljött egész Magyarország, hogy adozzon a tizenhárom vértanú nagysága előtt. Leborulnak előttük a szabadság harcának ősz katonái s az ifjak, a jövőndó reményeire.

A tizenhárom neve, mint csillagkép ragyog a szabadság égboltozatán: *Aulich* Lajos, a mindig győző *Damjanics* János, *Desseffy* Arisztid, *Kiss* Ernő, *Kúcsich* Károly, *Lahner* György, *Lázár* György, *gróf* *Leiningen* Károly, *Nagy* Sándor *József*, *Pöllerberg* Ernő, *Schweidel* József, *Török* Ignác, *gróf* *Vécsey* Károly, ti minden idők nagy hősei, vértanúi, leborul im a magyar nemzet a ti emléketek nagysága

T Á R C A .

A régi flamand városok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Pekár* Gyula.

Nécsak a szocialista rém szemét kereszük... Vannak itt kellemesebb látványok is. A vonat sebesen fut át Bruges-ön. Gandon és egy sereg más furcsa nevű, ósdi kis flamand város. Mint apró, itt feledett szicet a babonás és kegyetlen, de festői középkornak: olyanok e városok a modern világ tovarohanó, nagy prózai folyamában... Nem is Bruges-nek és Gand-nak kellene őket neveznem, hanem helyesebben Brüggenek és Gentnek, mert hisz flamandok egészen és falaik közt nem ösmerik a francia szót. S ez a flamand beszéd, mely az oszteni modern keretben tán nehézkés és ügyetlen, — tudja az isten, de végtelen ódon kedvességgel hangzik e legendás fészkekben! Stilszerűen illik ide — a gotika nyelve s ezen beszélnek hozánk a Memling Madonnák, a merev, de sajátosságban bájos flamand Magdolnák, — no és azok a naiv kösörnyetegok is, melyek mint a gyermekmesék rémei vigyorognak ránk a katedrálisok oszlopainak gothikus virágai közül... Oh ezek a bubájos régi kis flamand városok! Elvesztett feudális ékszerok, — eldugott kincses szekrények ezek a Belgium nagy veteményes kertjében... Kicsinyek és kedvesek, mintha csak játékszerok volnának, amint hogy véres játékszerok is voltak a dacos burgundi princek s a kegyetlen spanyol Albák kezében. Valami gyermeteség báj van ég felé nyúló és versenyt fohászokó tornyoskákban, — lépesózetes homlokzatú, aranyos spanyol palotáikban és csudaremek városházaikban. S valami naiv, ügyetlen kedvesség beszél bátyafias

nehézkés kapukból, félénken kanyarodó szűk utcákból és azokból a vöröstégla *burgher* házak-kákból, melyek oly picik, oly fortélyosak és oly sok fedeliek!... És mindez a sok templomot, tornyoskát, házat, mint egy megkövesedett s mégis örökszépén virító flóra, mesés pompával borítja el az istenfélő flamand gothika legszebb virágai. Ott nyílnak a középkor e misztikus márvány-rózsái még a legszerényebb ház ájtatos kis ablak-ei alatt is... Olyanok e városok még mindig, mint ahogy háromszáz évvel ezelőtt ábrázolták őket tudákos metszeteken, melyeken alól vitéz seregek ütköznek szép négyeszetes rendben s ágyuk lönek egymásra öt lépésről, felül pedig cifra szalagooskán szól az ajánlat és magyarázat a *serenissimus* princken... De legszebbek azért azok az icipici házakak! Babáknak való okos és rendes házak ezek, miniatür szobákkal és labirintszerű folyosókkal. Ha ósdi ablakokon bepillant az ember, olyan az, mintha mesevilágba tévedne a szem. Ott ülnek annak a darab középkornak a mélyén a flamand Magdolnák eredetie: szorgalmas szőke leányok, akik munkájukra hajolva, még mindig horgolják a kincset érő eszükét, csak úgy, mint régen... A Hamupipőkék fáradt kék szemmel pillantanak fel s mikor szeméink találkoznak az övékkel, oly melankolikus az a tudat, hogy mi most tovább megyünk és soha többet nem látjuk viszont a futó perle e bájos költeményét, amely egy pillanatra valószínűleg látszott... De elletelnek a régi képek még így is. Akkor élednek fel ez ódon városok igazán középkori díszességükre, mikor estefelől leszállnak az árnyak s a *beffroyk*-ban megszólal a flamand harangok híres játéka. Bubájos e harangok szava: édesen panaszos, mint valami ájtatos kantáta, — misztikus szótát az a messze multból, amely több emberi igazat mond el nekünk, mint akármilyen vastag kötetes történelem... S a modern nappal lassan, gyermetes-zen alszik el e harangok rinzató szava mellett a régi

századok sötétebb feudális éjszakájába. Éjszakára a burgundi princek parancsolnak itt ismét... Oh ti mesés kis flamand városok. — ti aranyosatos misszálé-betűs imádságos könyvek, melyekben nem isten irgalmáról, hanem haragjáról lehet olvasni s melyekből mégis annyi ájtatosság, annyi szenvedéses hit fohászát árad felénk!

... De a legbájosabb azért mindenki közt mégis Bruges! A soktornyú, a legendás, a híres öreg Bruges! Egyszer tán majd többet írok róla. Mert hisz egyike azoknak a csudás helyeknek, ahol az ember, ha egyszer ott volt, ott hagyja lelke egy darabját s az a darab lélek ott él magában tovább... Egy kincses szekrény ez a Bruges és én nekem, ha rágondolok, mindig azok a hegyes tetejű, gothikusan merev arany szekrények jutnak eszembe, a melyekben hajdan a karolingi királynék tartották ékszereiket s a melyekben ma még a szent mártírok ereklyéit őrzik a templomokban... Ha tornyoskás tetejét felemeljük, vérrel vegyes tömjénszag árad elő belőle és szemünk elkáprázik ama kincses láttára, melyek jelképes mélyében leledzenek. A legszebb Memling képek s a legirakább Van Eyck festmények kerülnek elő belőle, vegyest a legpompázatosabb spanyol retablókkal, szobrokkal, Malines- és Anvers-eszékkel és szentek csontjaival. Azok a eszék! Itt az Örült Johanna esoda finom művi köténye, az V. Károly keszkenője s a pármái herecégó gallérja... De kutassunk csak tovább a szekrényben. A burgundi régi dicőség aranyporába markolunk bele és mennyi kincs van ebben az aranyporban! A Merész Károly trónja, heregi koronája... sőt ha még mélyebbre nyúlunk, egy olyan drágaságot találunk benne, amelyről nem is gondolnánk, hogy itt fognak rája akadni. Az aranygyapjas rend láncá akad a kezünkbe!... Mert a Bruges kincses ládája őzri az aranygyapju eredetét és titkát is. Burgundi rendje ez s a katedrál kórusában még ott vannak az első lovazok stallumai és

előtt. Leborulnak itt a nagy idők aggasztján alakjai, az öreg honvédek, hogy a ti emléketek dicsősége ragyogja be földi életük utolsó esztendeit... Leborulunk mindnyájan; ifjak és öregek, vezetők és egyszerű munkások és áldunk benneteket, a ti magasztos áldozataikért! És a nemzet kész a világ előtt fölkiáltani: hőseink, vértanúink emlékére nem tartunk hitvány alkut soha! Véljük hallani e szobor ércájának beszédét. Magyarországot az ő ezereszetű dicsőségével nem lehet silány tartományi rangra aláelyesíteni, soha. Itt ünnepel. Itt adja koszorúját az ország első testülete, az országgyűlés, ez pedig az egész, az osztatlan nagy magyar nemzet halálját és tartozó kegyeletét jelenti. Lélekéből gyászolunk, s gyászunkban lélekéből ünnepelek.

És te Isten, magyarok erős Istene, ki nem vagy bosszuálló istenség, terjeszd ki védelmed erejét Árpád országának határai fölött! Engedd, hogy a külön nyelvű, de még nem egyszívű népek értsék meg valahára a magyart, s legyenek segítők, testvéreink a jövendőért folytatott nehéz harcainkban! Áldd meg a porladozó hősök nyugalmát, az élők nemes hazafias törekvéseit! Add, hogy e nemzet, Szent István dicsőségese koronájának viselőjével feldulhatatlan egyetértésben, legyen boldog szabadságban és dicsőségben! Magyarok Istene, hallgasd meg imádságunkat! Ugy legyen! Amen.

Templomi áhítat szállta meg mindenek szívé a gyönyörű imádság után, és miáltal füzendűl a sok ezer ember ajkán a Szózat ünnepi melódiája, a szoborhoz lépett a képviselőház elnöke Perczel Dezso, mellette a Ház jegyzője Perczel Béni és Molnár Antal, Csávossy Béla háznapy, Desseffy Arisztid háznapy titkár. Négy képviselőházi huszár tartja a gyászfátyollal bevont nemzeti színű szalaggal átkötött koszort és a Ház elnöke a szavakkal teszi le a szobor talapzatára:

Az országgyűlés képviselőházának megbízásából és nevében teszem le a képviselőház igaz és örök haláljának jeléül a koszort.

Utána a negyvennyolcas honvédek központi bizottságának küldöttsége lépett a szoborhoz. A honvédek nevében Balogh János, a budapesti menedékház nevében pedig Szentimrey tette le a koszort. Budapest város koszorúját Rózsavölgyi alpolgármester a következő beszéddel tette le:

Budapest székesfőváros nevében teszem le a koszort a tizenhárom vértanú emlékoszlopára. Hazánk újabbkori történelme leggyászosabb eseményének évfordulója a mai nap. Elvévülhetetlen kegyelet jeléül hozzuk a koszort azoknak, akiknek emléke megdicsőült fényben ragyog.

Arad város koszorúját Salacz polgármester tette le a szoborra e szavakkal:

— Szabadságunk sirukból támadt föl! A vármegyei törvényhatóságok koszorúit Dalnoki Nagy Lajos alispán tette le.

Erre Ugron Gábor koszorúzza meg a szobrot pártja nevében ezzel a beszéddel:

A független és 48-as párt nevében bódólok koszorúmmal! Midőn ezt teszem, fölűnik előttem a haza ötven év előtt, amidőn a nap véresen kelt és

vérből bukkott. A nemzet testéről húsafatokat téptek le. Kinokban vonaglott a nemzet, mert elvesztette a szabadságharcot és elvesztette a függetlenségi harc legjobbjait. A megváltáshoz a vértanú utja vezet! Ezen jutott el ötven évvel ezelőtt nemzetünk a Golgothához, amidőn kigunyolására megkínózták és megszúrták testvéreikkel. Ekkor a nemzet festésének homlokára 13 véresepp bullott Arad mezején... A 13 hős, a tizenhárom vértanú... Meg akarták büntetni őket, de ezek az örökkévalóság terére léptek. Meg akarták magyázni őket, de lelkiükért maga Isten jött el és magához emelte őket a megdicsősülés homába. Eltömetni vélték a dicsőséget, az eszmét, amelyért küzdöttek és véretek, de a föld megmutatta, hogy a megújuló lét is örökkévaló bölcsőt nyújt nekik. A vértanúknak halálhíre a világ népeinek szemébe kúnyok szökték. A világ testvérül fogadta el és a letiport nemzet, amelynek nevét eltörölni akarták, a népek történetében és legendájában él. Ez és minden, amit birunk, a ti eredményetek és a ti szerzeményetek. Ezért nincs más kegyelet e helyen, csak a tiétek, a hősök és vértanúk kegyelete, mert csak az él milliók szívében és visszhangzik milliók szavában, mert azok a szabadsáért küzdöttek, mert millióknak szolgáló való bilincsba veretése nem kelt visszhangot, bármint jajgat, ha harcuk nem a szabadsáért folyt. A szabadság küzdelméért vívták, azon eszmét, amelynek méhében és visszhangzik milliók szavában, mert azok a szabadsáért küzdöttek, mert millióknak szolgáló való bilincsba veretése nem kelt visszhangot, bármint jajgat, ha harcuk nem a szabadsáért folyt. A szabadság küzdelméért vívták, azon eszmét, amelynek méhében és visszhangzik milliók szavában, mert azok a szabadsáért küzdöttek, mert millióknak szolgáló való bilincsba veretése nem kelt visszhangot, bármint jajgat, ha harcuk nem a szabadsáért folyt. A szabadság küzdelméért vívták, azon eszmét, amelynek méhében és visszhangzik milliók szavában, mert azok a szabadsáért küzdöttek, mert millióknak szolgáló való bilincsba veretése nem kelt visszhangot, bármint jajgat, ha harcuk nem a szabadsáért folyt.

Oh, ti dicsők! tekintetek le a magas égről. Nézzétek e nemzetnek munkáját és harcát és bocsásatok meg, ha Magyarország nem az a Magyarország, amelyért ti harcoltatok és megdicsőültek! Az eszme, amit élt a multban, fennmaradt négy századon át és felettünk lebeg a jövendő ígérete: El fog következni az idő, hogy kiengesztelést nyerjen a ti megbántott szellemetek és ezért intve tekintek a nemzetre, mert mint a költő mondja:

Milliórdny holnap közelebb van felettünk,
Mint ama röpke perc, amelyet eltemetünk!
(Frenetikus éljenzés.)

Utána Kossuth Ferenc a függetlenségi és 48-as párt koszorúját e szavakkal helyezte el:

— A honvédvértanúk iránt érzett örök kegyelet és tisztelet jeléül, a vitézség és becsület példájának emlékéül! Legyen nektek dicsőség, dicsőség, dicsőség!

Bartók Lajos e szavakkal tette le a Petőfi-társaság koszorúját:

— Dicsőség a vértanúknak! Titeket gyászoroszlánok senki sem döntött meg! A szabadságharcban csak egy előzött meg a halálban, a ti költőtök, aki egyedül volna méltó a ti dicsőségetek megénekelni: Petőfi Sándor. A Petőfi-társaság, amely az ő szabadság- és nemzeti eszméit hirdeti — az ő nevében teszi le a koszort lábaitokhoz. A ti száraz fátokban virágozott a világ legszebb babéja. Ugyanoda tekint a haza legnagyobb költője, de eljön az az idő is, amikor a haza első embere meghozza koszorúját emlékeztül és ez lesz Magyarországnak

legdicsőbb napja, a ti megváltó műveteknek betetőzése. Így legyen! Amen!

A Történelmi Társaság nevében Thaly Kálmán, Debrecen város nevében Komlóssy Ferenc főjegyző koszorúzza meg a szobrot. Szép jelenet volt az is, midőn dr. Rosenberg aradi főrabbi az aradi hitközség nevében egy gyönyörű ezüstkoszort tett a szobor talapzatára e szavak kíséretében:

— A magyar zsidók örök hálája élni fog változatlanul addig, a míg a hon él, tehát végtelen időkig.

Koszort helyeztél még a szoborra Hajdu-Böszörmény városa nevében Insktorisz Kálmán főjegyző. Szép volt a műgyetem koszorúja is. Rendkívül nagy, gyönyörű ezüst koszort helyeztek még el az aradi vaggongyári munkások.

A koszorúk között volt a Budapesti Napló is, amelyet Vészi József országgyűlési képviselő, a Budapesti Napló főszerkesztője helyezett el.

A koszorúk letétele közben lassan szállingózni kezdett a közönség a vértanúk vesztőhelye felé. A Szabadság-térrel az Asztalos Sándor-utcán és a Boeskö-utcán a várba vezető fahidon és az ujaradi uton való sáros népvándorlás támadt. A hivatalos menet még meg sem indult s az országot máris olyan volt, mint a főváros valamelyik élénk körúti ünnepnapon. Gyalogosok, magánhímtők és bérkoszik hargos zúrvárvan kerültek egymást. A rozoga fahid aggodalmasan nyugtót a temérdek nép sulya alatt.

(A vesztőhelyen.)

A vesztőhely körül csöndesen kezdődött el az elhelyezkedés. A szürke obeliszk fölébe három pompás koszoru borított zöld levéltakarót. A talapzaton emelkedtek a nemzetiszín szalagos, gyászfátyolos koszorúk szárai, amelyek között a legszerényebb, de a legmeghatóbb volt az özevgy Danjanich Jánosé. Fekete szalagján ez volt a fölírás:

Emília kegyelete.

Az emlék kölépcsőin sorakoztak a küldöttségek, közöttük voltak az ünnep szereplői: Barabás Béla, Simay István, az aradi honvéd-egylet elnöke, Pósa Lajos, Kossuth Ferenc. Ott gyülekeztek a képviselők valamennyien. Az agg Madarász Józsefet körül fogják a 48-as honvédek; egymásután járultak elébe s könnyeztek a viszontlátás örömeiben. Olyikat már ötven esztendeje nem látta az öreg ur, aki kedves kevelységgel beszélt el, hogy csak ketten vannak itt képviselők, akik már 48-ban tagjai voltak az országgyűlésnek: ő meg Ivánka.

— Igen, Józsi bácsi, — véti közbe egy társa, — de Ivánka a millenniumi ünnepén is ott volt, de te nem!

— Mi az? Mi szó az? — faggatta Madarász a közbeszólót.

— Bocsánat, Józsi bácsi, — felelt amaz, — ezredéves ünnepet akartam mondani.

Madarász József elégedetten mosolygott.

— Az már más!

ékes cimerei, — csupa büszke régi francia név!.. Burgundi rendjel ez és Maximilián császár — tu felix Austria nubo! — csak a Merész Károly leányának a révén szerezte meg az osztrák háznak. De kotorjunk tovább a régiségek közt. Ott a láda fenekén toljuk félre a kathedrális tornyát és góth íveit. Alattuk rejtőzik a Bruges legfejedelmibb ereklyéje. Mesés fényű arany bronz szarkofágon talpig páncéiban fekszik ott maga a tragikus burgundi herceg, Charles le Téméraire. Fegyverzeté csudásan pompázatos; teste felét az anyja Bourbon-lilomai ékesíti, nyaka körül az aranygyapjú, oldalán a hercegi pallos, lábánál pedig fortélyos nagy lovagi sisakja s dacos jelmondata: „Megkezdtem, most hát hadd sikerüljön!” Leomló, de merevre nyesett fürtein a burgundi hercegek bíborfővege pihen, melynek szélealja koronamód hermelin háromszögecskéiben van felhajtv. Köröskörül művészi szalagokkal egybevett, zománcos színekben ragyognak tartományainak és városainak cimerei. Ott van osztrák főhercegi cimere is... A szarkofág oldalán bronz reliefben domborodik ki büszke genealogiája... De hisz mindez mellesleg. Az Ur dacos, kéréhetetlen arca uralkodik itt az emléken! Arról nem tudja az ember levenni a szemét... Olyan tragikus vitéz és komor az, mint ahogy elképzeljük azt a hőst, akiben a lovagi világ elesett az ujkor ravasz és józanabb politikájával: XI. Lajossal szemben. Szinte nem is egyéni arc az már, hanem talpig vasas, lovagi megtestesülése a Fátumnak, — az egyetemes földi mulandóság szomorú gondolatának... Mellette egy teljesen hasonlóan pompás szarkofágon fekszik a leánya, Maximilián császár huszonöt éves korában elhalt hitvese. Egy brokát ruhás, naiv arcú gyermekasszony, — egy szeliden merev flamand princess, ki akár Memlingnek lehetett volna a modellje valami ábrándos szenthez... Ahogy ott a fejedelmi párnán fekszik, szerényen pihenteti aransarus lábait a gothikus hagyományok kutyáján. Kezeit pedig áj-

tatos félnökséggel emeli imára, — azokat a finom és győne női kezeket, melyek örökre kiadták a habsburgi Jázonnak a burgundi aranygyapjút... *

Antwerpen.

Ah, ez már más valami! Ez már nem a Memling és Van Eyck sovány madonnáinak a városa, hanem az éjszakai olaszok, Jordans és Rubens pogány életörömeinek, kövér baechansnőinek és Magdolnáinak: a Helene Fourmentoknak az országa. Rubens pedig testvére volt Tiziannak, Tizian pedig a boldog Velencében élt... Nos hát tán ezért is nevezik az antwerpeni olyan büszkén városukat „Éjszaki Velencének”: „het Venetie van het Noorden”... hát tényleg Velence is ez, egy életvidor nevető Velence, melynek világosabb szöke gúnusza valóságos huga a Veronese aranyhaju „Bella Venezia-jának”, ki oly diadalmasan trónol a doge-palota mennyezetén s kibe egykor olyan szerelmes voltam én... Csakhogy ez az éjszaki Velencia nem a Veronese opálás aranyzöld színeiben van tartva, hanem a Rubens tán bujább, de lymphatikus és sápadtabb, flamand színeiben. A déli Velencia tán előkelőbb és titokzatosabban örül az életnek; ez az éjszaki naivabb, de nyiltabb jókedvvel és így is mondjam?... germánosabban vagyis ügyetlenebbül tombol örömeiben — Hanem valami olyan őszinte, szinte gyermekes bohóság van a Rubens Bella Venezia-jában, hogy szivesen megbocsátjuk neki nehézkességét, mert érezzük, hogy szíve van, tán több, mint a Veronese szép szöke asszonyának... Ha önk nem szeretik a Rubens kövér baechansnőit és tán tulságosan telt Madonnáit, ne itéljenek el azért engemet! Nem a sovány emberek örülnek igazán az életnek, hanem a kövérek, mert hisz a kövérség nem más, mint az életörömeinek reánk rakott emléke, — kissé nehéz emléke ugyan olykor. de Baechus és

Szilénjei azért teli torokkal tudtak kacagni alatta. Nos Velence és Antwerpen is — ha ma meg is öregedtek s meg is fogytak már kissé — kövér városok voltak — hatalmas szép, kövér harmineves asszonyok, akik épp azért szerették úgy az életet, mert ilyenek voltak. Nem lehet mindenki olyan sovány és protestáns, mint Amsterdam és Rotterdam!... Az ördögbe a töprengő szomorúsággal és rossz gyomorral, amely nem tudja megemészteni a Rubens bonvivant szerelmét! Mert azt hiszem, a flamand Venetia, ha lehet, még jobban örült a maga szürkébb éjszaki világában az életnek, mint a déli. Nem volt ő olyan prüd, mint hollandi protestáns hugal! Gazdag volt, mesésen gazdag! szerette az aranyat, bársonyt s a szerelmesen buja szép színeket, de tudta Rubenstől az is, hogy nincs szebb dolog a világon a szép női testnél s hogy minden szép asszonyban husztól harmineig Venus istenasszony lakik. Annnyira tudta ezt, hogy mikor nagyon akart tetszeni, nem öltözött fel, hanem antik módra levetkezett fejedelméi előtt. Hisz önk emlékeznek a Makart híres képre... Nos hát mikor V. Károly bevonult a városba, Antwerpen nem restelte magát, hanem levetkezett a császár előtt s úgy hintett virágot az útjára... Hasztalan kerestem az imént az éjszaki Velence allegóriáját, — nos hát most megtaláltam, hogy ki a Veronese asszonyának a huga! Helene Fourment az, a Rubens második felesége, kit férje olyan szeretetreméltó pogánysággal festett meg hol Madonnának, hol Dianának, hol keresztény szentnek, hol görög istenasszonynak. Nos legyen akár Madonna, akár Diana: az életvidor, dus Antwerpen ez az új Szép Heléna mindig s az is marad örökre...

De nem pusztá ötleit ez a Velencehez való hasonlatosság. S az ember csudálkozva kérdi, hogy itt a testi-lelki merev gothika éjszaki hazájában, a faji és éghajlati óriási különbség dacára — hogy lehetett Antwerpen egy velencei örömi

A jó öreg itt sem tűri az idegen szót.

A közönség kezd türelmetlenkedni. A nap erősen tűz s a nagy szorongásban a hőség elviselhetetlen.

Itt is, amott is felhangzik: *Halljuk! Halljuk!*

A szíves nógatás azonban hiábavaló, mert még nem érkezett meg a menet. Nagy sor az, míg 30-40.000 ember lassu lépésben ideér. Egyszer mégis reagál valaki a türelmetlenkedők *Halljuk!* kiáltásaira. Egy öreg kékbéli szittyva feláll s harsány hangon szaval el egy verset. A kicsit borizó, de jóízű hazafias rigmust szíves türelemmel hallgatják.

Erősen dél felé járt az idő, amikor a menetet közeledését jelezték. Megérkezett az ünnepelő sokaság, vele a zászlós küldöttségek a koszorúkkal. A zsbongás elcsitul, föltűnik az aradi honvéd-egyület einökének, *Simay István* tisztes alakja. Mély figyelem közepette, fiatalos, érces hangon elmondott rövid megnyitó beszéde után *Barabás Béla* ünnepi szónoklata következett.

— Oldjátok le saruitokat, így kezdette beszédét, mert szent a hely, amelyre léptek, szent a föld, mert hősök és mártírok halála szentelte föl.

Azután elmondotta a vértanuk drámájának történetét, akik innen könnyes szemmel nézték a világsi várnak ide kéklő ormat.

— Emberek, ne keseregjétek ezen a halálon. A kő fölé van lökve, a sír üres, az eszme föltámadott!

Ne távozzatok innen el, míg le nem téptetek egy fűszálát, míg föl nem szedtetek néhány porszemét, amit ereklyeként visztek el lakóhelyetekre. Gyökereket verjen lábatok egy pillanatra, hadd keringjen át véretek az anyaföldnek fájdalma; szívjátok be magatokba mélyen ezt a levegőt, hadd maradjon állandó élesztője honszerelmek tüzeinek.

S ha otthon lesztek városokban, falutokban, családi tűzhelyetek szentélyében, szálljon vissza gyakran emlékeztetek Aradnak gyásztérére s midőn gyermekeitekot imádkozni tanítjátok s az életre oktadjátok, óltsátok bele fogóknak lelkükbe a vértanuk iránt való kegyeletet, s amiért ők meghalni tudnak: az eszmének dicsőségét, a szabadságnak szeretetét.

Emeljük fel lelkünk tisztaságát az itt kiszívott hősök szelleméhez s az ő szellemüket imádkozzuk le a mi lelkünkbe. Így egyesüljön az égi áldás a földi törekvésekkel, így emlékezzünk a multak lelkésítő példáira, így munkálkodjunk a jelennek fejlődésében s így reméljük hazánk szebb jövőjét, dicsőségét.

Föl téhát, hazám népe, a jövőnek egy nagy, dicső munkáját! Tegyük fogadalmat, hogy a kiszívott vértanuk eszméivel fogunk élni, szabadságunkért, jogainkért — ha kell — meghalni! Hála az égnek: elfaradt már a vésznek haragja, — látjuk és érezzük, hogy a vihar elnémult már a csatákon, — s így hisszük is, reméljük is: „Lesz még egyszer ünnep a világon!”

Barabás egyike az ország legjobb népszónokainak, de különben is sok olyan kvalitása van, amelyek ilyen alkalmi szónoklatokra valósággal predesztinálják. Hatalmas hangja, lelkesedése, a szavaiban megcsendülő költői gondolatok most sem tévesztették el hatását. Beszédét sokszor percekre félbe-

szakította a tetszés morajlása. Különösen megható volt, amikor az öreg honvédeket aposztrófálta és a régi zászlók előtt tisztelegtek vagy tizezeren.

Pósa Lajos nagy hatással szavalta el ezt a költeményt:

Az aradi vesztőhelyen.

— Pöltenberg! — Itt vagyok! — Nagy Sándor! — Itt vagyok!
— Damjanich! — Itt vagyok! — Ó ti, dicsők, nagyok!

Félszázad kebletek síri takarója:
Mit álmotdatok lenn annyi idő óta?

— Álmotam iszonyút: rombadólt világot,
Fekete romokon fekete virágot,
Sodró szelek szárnyán szélszört zászlófoszlányt,
Kétféjű sas-tépte haldozik oroszánt.
Láttam vérpatakok, egyre jobban áradt,
Vérpataokban hörgők csonka daliákat.
Korhadt keresztmátrát erdőn, mezőn, halmon,
Bujdosók siralmát, óh jaj! most is hallom.
Álmotam egy szempárt, fáj a szívem bele,
Még most is, még most is hulló könnyűvel tele!
Könnyeit a multért alighogy elsírt:
Ujabb halottakat fektetett a sírba!
Jaj! mikor fogy már el Magyarország könnyő!
Hol van az a kendő, amely letörölje?

— Szívünkben, Pöltenberg! Szívünkben a kendő!
Majd kibontogatja, meglásd, a jövendő!
Szemfedőre még szebb álomképek szállnak,
Tűvisét kiszidják halotti párnáknak!
Boldog nép zórog még utjogva a síroknál...

— Búske hős, Nagy Sándor! Hát te mit álmotál?

— Ne kívánd hallani! Álmotam szomorút:
Vértanuk homlokán megtépett koszorút.
Álmotam egy sűrű, ránk boruló fátyolt.
Ki vette reánk? Egy nemzetet vadólt!
Porladó szívünk fölviharzott rája:
Ez hát a kegyelet, a nemzeti hála!
S fölragadjuk sorba koporsónk fedelét,
Kiáltásunk zúg át a hazán szerteszt.
Vészharangként kondúl a vak északába:
„Keljtek, vitézek! Előre! Csatára!”
Megdobban minden sír, megnválnak a hantok:
Honvédek robbannak, reng a föld alattok.
S mint a bész fergeteg, szágulva rohannak
Sok ősi hagyományt befűző fátyolnak...
Vagdallják kardjukkal, szuronyok hegyével,
Szagatják fejfeval, koporsófedellel.
Foszlányokba hullong az alvó nemzetre,
Borús emléküket föl-fölbeszertve.
Jaj nektek, ha ránk az idők moha szakad!
Mindent felejtettek, csak minket nem szabad!
...Téphetjük a fátyolt: megszívitek újra!
Hol az a vihar, mely örökre elfújja?

— Szívünkben, Nagy Sándor! Szívünkben a vihar!
Esküszöm: ott hordja minden igaz magyar!
Csak még ringatgatja, növesztgeti szárnyát,
Amivel a hazán nagy suhogva száll át.
Majd zúg még, majd búg még harsogva síroknál!

— Hadisten! Damjanich! Hát te mit álmotál?

— Azt álmotam, amit ez a korszak nem lát:
Szégyent, gyalázatot, poklot és gyehennát!

Egy gonosz kéz most is osztréti a láncot...
Szállni ha akartok: akkor dobjátok rá!
Mikor szívetekben nemzeti láng lobban:
Fojtogató, hideg bilincsével ott van!
Ég miatta lelkem a gyehennatűzön!
Álmomban élt a gonosz kezét fűzőm!
Szétzúdom öklömmel: más támad helyette!
Töröm a láncot is: más csörög felette!
... Mit álmotam? Halld meg! Ördöglikta rónát
Koponyák tetején fölynyűlő bitófát.
Rút, vigyorgó hóhér leszködik megetté,
Vérszomjas keselyűk vijognak felette.
Főlkasztva rája — tudtók-e felőle?
Nemzeti eszméknek mindig egy nemtője!
Le-veveszem róla, eltemetem szépen...
Hátha feltámad a szabadság ölében!
S dőlő haragomban a bitót szétzúdom,
Törődő lábammal a levegőbe rúgom.
Mindhiába! Helyén más nyúlik fel újra!
Hol az a villám, mely végképp agyonstujta?

— Szívünkben, Damjanich! Szívünkben a villám!
Mert ha ott nem volna, sorba kiszakítám!
Csak tűzét élesztjük, hogy jobban cikázzon!
Hogy amikor kitör, egót-földet rázzon!
Himuszát is csatog még, hadisten, síroknál!
Találkozunk még mi a nagy diadalmál!

Erre a koszoruk elhelyezése következett. Elsőnek *Kossuth Ferenc* tette le a függetlenségi és 48-as párt koszoruját. Hosszabb beszédet mondott, amelyben dicsőítette a vértanuk emlékét. Így végezte:

— Ha látnak a magasból a dicső szellemek, ugy látják, hogy a Gondviselés megtartotta a lepipont nemzetet a jövendő számára, holott a kényuralmat, a csapások egész sorozatával, a porig sújtotta le. Most pedig a nemzet hazafiságától függ az, hogy milyen lesz a jövője... Mi, kik magasan hordozzuk a háromszínű zászlót, mely alatt küzdötték a vértanuk is egykoron, mi bizunk nemzetünk örök életében; bizunk fajunk hazafiságában; bizunk, reménylünk, hiszünk; és ha csigédni tudnánk valaha, Ti reátok gondolnánk, dicső vértanui édes hazánknak, a kiknek küzdelme nélkül nem lenne már hazánk, és nemzetünknek nem lenne már jövője! Ilyen érzelmeikkel jöttünk a Golgothára, azért, hogy imát rebezzünk e szent helyen; és áldásért könyörögnünk azoknak szellemére, akik meghaltak hazájukért! Urunk Istenünk! legyen áldás az ő szellemükön, legyen dicsőség az ő emléküknél! Áldás és dicsőség! Örök emlék, örök kegyelet!! Letesszen a vesztőhelyre az országos függetlenségi-és 48-as párt babérkoszoruját!

Leikes ovációval ünnepelte a nép *Kossuth Lajos* fát. Még egész sereg koszorút helyeztek el az emlékoszlop lépcsőin, *Feleky Miklós* az öreg honvédekét, *Papp Elek* a kunságiakét, *Visontai Soma* a gyöngyösiéket koszoruját tette a talapzatra.

Két óra volt, amikor *Simay István* berekesztette a gyászünnepet. Csöndben vonult vissza a várba az ábítatos közönség, mint mikor templomból megy haza a jámbor, hívő nép.

A vesztőhelyen tartott ünnep után az öreg honvédek *Kossak József* aradi fényképész lefotografálta. A képviselők, köztük *Kossuth Ferenc*, *Ugron Gábor*

és művésztű várossá? A probléma első pillanatra szinte megfejthetlenné látszik... Mért nem lettek a teljesen egy fajbeli szomszéd flamand és hollandi városok is ilyenekké? Nos én két dologban látom e különös fejlődés némi magyarázatát: Antwerpen nemzetközi, gazdag kikötői voltában és katolicizmusában. Antwerpen egy időben épp úgy a tengerek királynője volt éjszakán, mint Velence délen. Mit jelent ez? Azt, hogy földrajzi fekvésük különbözősége dacára voltaképp teljesen egyforma fejlődésnek voltak alávetve mind a ketten. A kikötőbe befutó hajók a világ minden kincseivel együtt épp úgy elvitték a világ minden erkölcsét és szokásait Velencébe, mint Antwerpenbe. Es csudálatos-e akkor, hogy az éjszakai antwerpeniek még jobban megrészegedtek az akkori kozmopolitizmustól, vagyis a keleti világ kéjeitől és rejtelmeitől, mint a déli velenceiek, kik közelebb estek ezekhez a kívánatos dolgokhoz? Csuda-e, hogy otthoni életüket is csak annál sővárában akarták a boldogabb éghajlatok mintájára berendezni? ... Ami a katolicizmust illeti: azt hiszem, a régi pogány görög hitet kivéve, egy vallás se segítette annyira elő az életörömet bizonyos korokban, mint épp a katolicizmus. Nem Krisztusról szölok én s az ő tán harminc évig tartó eszményi társadalmáról, hanem a római hitről, úgy ahogy az később kifejlődött. Nos, ezt a hitet déli emberek délen csinálták; egy specifikus déli vallás ez, mely ellen később az éjszak épp azért is „reformált”, mert voltaképp sohse tudta sem átérzeni, sem átérteni. Nos, ez a renaissance olasz hit a képzelhető legenedkezyebb mentora a pogány életörömmek. Ez a katolicizmus teljességgel nem haragtotta; olyan édes szívesen bocsátja meg a bűnököt, hogy az embereknek szinte öröm vétkezni!... Kívált, ha a taksára fogott bűnök bocsánatát előre meg lehet vásárolni. A „tilos” szentségtörzőn édes misztériuma révén utóbb már csak

azoknak az élveknak lesz becsük, amelyeket a vallás különösebben eltilt. *Magukban* véve tán nem is eszabitanának annyira, de a szent tilalom által kettős becsük lesz, — annyival is inkább, mert hisz mindenki tudja, hogy a dolog nem olyan nagyon komoly s a papokat sohasem lehetetlen bizonyos áldozatokkal kibékíteni. Meszszire mehet ebben a katolicizmusban az ember, — eljuthat egész oda, ahova az a rokokó marquis eljutott, kinek egyszer olyan jól esett a fagyalt, hogy egy sóhajjal így kiáltott fel: „Istenem, milyen kár, hogy ez a fagyalt nem bűn!... Mennyivel jobban esnék!”... És az a különös, hogy az e fajta vallásosság teljességgel nem zárja ki a vakbuzgóság bizonyos nemeit. A legmulatósabb olasz városok (s-időktől fogva a legvakbuzgóbbak voltak, főleg a művészesen, hogy ne mondjam: szerelmesen szép külső ceremóniákat illetőleg... Különösen az asszonyok szerették ezeket, szerették fiatal korukban, szerelmesen, vénségükben pedig, mikor már nem vétkezhettek többé, tán igaz vallásossággal. Nos Antwerpen határozottan vakbuzgó város. Katolicizmus nem is annyira olasz, mint inkább sötétebb spanyol jellegű. De nem tudta ez azért megijeszteni a város életvidor szöke géniuszát! Az az Antwerpen, amelyik levetkezett V. Károly előtt, tudta, hogy vétkézik a szent szemérem ellen, de azt is tudta, hogy ha megint felöltözik s elmegy gyónni, meg lesz bocsátva neki!... Ez a vallás az igazi művészeknek való vallás, kik mint az egyetemes életöröm költői öröktől fogva pogányok voltak s azok is maradnak! Ilyen boldog hit kellett Rubensnek, ki tévedésből nem egyszer „bachansnóket” festett szenteknek... De hát ki törődött ezzel? A vakbuzgó flamandok még azzal se törődtek, hogy az antwerpeni kathedrál nagy „Sírhatételére” első feleségét Madonnának, második feleségét Magdolnának, anyját és nagyanyját „szent asszonyoknak”, önmagát római

katonának, kutyáját pedig — no hát kutyának festette oda!...

Ezerekre menő ünnepi ruhás embertömegek tolongnak az utcákon. Alig lehet mozogni... Szint' egy hónapja tartanak már a Van Dijk ünnepélyek s e város, melyben a régi pompa érkeke egészen felébredt, még se tud jóllakni a körmenetekkel és vigasságokkal. Zászló és diadalív-diszben van Antwerpen még mindig. A diadalívek mindenütt ez van felírva: „Huld aan Antoon Van Dijk!”

A város külsőbb részei ma már, fájdalom, egészen modernek, — de azért nagyon szépek. Az egykori elegánsan festői várfal, mely mintegy feudális páncél-fűzőben tartotta össze az éjszakai Velence keblét és termetét, ma már le van bontva s Antwerpen kissé alakatlanul hizik széjjel a flamand síkon. De ha nincsenek is romantikus falai többé, hatalmas és szinte bevehetetlen erősség még mindig. Sőt csak most lett igazán azzá, most hogy a legmodernebb földcitadellákkal van körülvéve. Komolyan veszik a belgák ezt nagyon; oly annyira komolyan, hogy a citadellakon kívül fekvő és lölrányban eső házakat csak fából szabad építeni, — azért, hogy ostrom esetén azonnal el lehessen pusztítani mindent, ami a terep áttekintését gátolná. Szegény Antwerpen! Most, hogy megvényt, tökéletes biztonságban van minden támadás ellen, — akárcsak a vénasszonyok... Bezzeg, nem volt ilyen biztonságban hajdan! Istenem, hány hódító karjain ment keresztül fiatalabb korában! És nem voltak ezek a szeretők udvarias vagy kiméletes gavallérok, ellenkezőleg, aljasul mennyiszter erőszakot vettek rája, melyszter megszegyenítették és megsarcolták! És Antwerpen asszonyi szívóssággal azért kiállotta mind e kapitulációkat. Hová lettek régi hódítói, kik előtt szegyenbe kellett háitani szöke feiát? — Hová

és Barabás Béla is velük fényképeztették le magukat. Az ágghonvédek olyan boldogok voltak, hogy Kossuth Lajos fia is egy képen lesz velük.

Délben a 48-as honvédeket a Központi Fogadóban megvendégelték. Az ebédnél a képviselők is részt vettek. A lakomán folyvást az öreg honvédeket ünnepelték s egy Pauliné nevű budapesti urnó beszédet mondott, *Damjanichné* üdvözlését tolmácsolva a honvédeknek. *Bekellay Ottó*nak, gróf *Leiningen* sógorának indítványára a honvédek üdvözlésüket küldték *Damjanichné*nek.

Délután a szabadságharc ereklye-muzeumba mentek a képviselők, élükön *Perczel Dezső* elnökkel. A társaságot *Varyassy Árpád* tanfelügyelő, a muzeumbizottság elnöke kalauzolta.

Estő díszelőadás volt a színházban. *Leszlay András* társulata *Verő György 1848* című darabjának egy részét s *Rudnyánszky Gyulának Petőfi* című egyfelvonásos színművét játszotta. A hazafias s igazi költészetűl áthatott kis darab nagy hatást tett a közönségre. Aztán pompás tablót mutattak be. A színház zsúfolva volt.

A függetlenségi és 48-as párti képviselők a *Fehér Keresztben* ebédeltek együtt s onnan *Ugron Gábor* indítványára a következő táviratot küldték *Damjanich János* özvegyének:

— Egy nemzet emeli meg Nagyságod előtt a kezét és megcsókolja azon kezet, amelyet a hősök hőseinek egykor nyújtott és tisztán megőrzött.

Az aradi zsidótemplomban délután gyászisten-tisztelet volt. A zsúfolásig megtelt templom oltára előtt tizenhárom emlékláng lobogott, a nyitott frigyláda előtt pedig dr. *Rosenberg Sándor* főrabbi a következő lelkes hazafiasságtól áthatott, poétikus gyászbeszédet mondotta:

Irgalmas mennybéli atyja, igazságos bírása a világegyetemnek! Édes magyar hazánknak, a mi közös drága anyánknak az a tizenhárom hős fia, akik a te kifürkészhetetlen vezéred következtében fél századdal ezelőtt, 1849. október 6. gyásznapi hazafias városunknak szomorúsággal teljes dícsőségére a vérengző zsarnokság hóhérsége alatt mártírhálát szenvedtek, a te szent szolgálatodnak oltárán estek áldozatul, mert a te isteni eszmédért, a szabadság, jogegyenlőség és testvériségnek népmegváltó eszméidért örömet áldoztak föl életüket a boldogító tudatban, hogy a te igazságaid hatalmának végre diadalmaskodnia kell a zsarnoki gazság fölött, úgy hogy forrón szeretett hazánk későbbi nemzedékei élvezni fogják a vérük szerzte népszabadságnak élhető gyümölcseit. Mint-hogy pedig a te felvilágosodott próféciáid, óh, mindeneket szerető isten, azokat a lángszellemű hajnokokat, akiket megbívtál, hogy megváltást hozzanak elnyomott embertársaink, a Messiás díszes nevével jelzik, úgy próféciádnak e vallásos szellemében a mi szent kötelességünk nemzetünknek tizenhárom vértanuját, mint az örökkévaló fölkelteit, mint azokat a szenvedő Messiasokat kegyeletesen dícsőíteni, kik isteni ihletés-

től áthatva, nemcsak oroszán bátorsággal harcoltak Magyarországot megváltásért, hanem hősiességgel is haltak annak az eszmének a védelmében, amely a magyar nemzeti gúniuszának élető lelke, a szent alkotmányos népszabadságért, amelynek varázserője minket is, egykor hontalan zsidókat, áldott magyar hazánk hű polgáraivá nemesített.

Legyetek tehát dicsőítve, nemzetünk halhatatlan Messiasai. Magyar zsidó szívünk hálát mond ájtatoságában azzal a lélekemelő elégius szózáttal, melyet a koronás zoltár-költő Dávid lantja oly keservesen zengett Saul és Jonáthán fölött, amikor ők nagy lelküket kilehelték a pogányok verontó kezei alatt, óh, nemzetünk tizenhárom dicső fia, kik a szabadság eszméjéért haltak, kerestő példák vagytok: miként küzdök és esnek el a nemzeti hősök az igazságért és megvetik a gyáva zsarnokság jogtörő hatalmát.

Ti, örökéletű, drága fia! a hazának, viharodt életekben és borzáló halálokban el nem váltatok egymástól; lángszellemetek, gyorsabban az ég felétőre sámul és bátrabban az oroszánknál, síkra szállt a szolgalelkű zsoldosok ellen mindaddig, míg a forrón szeretett magyar nemzetet megáldva, büszkén emelkedett föl a jog és a törvény örökké élő védő urához. Rebegették ti ott fenn a csillagok felett, környezve a megjutalmazó isteni szeretetűl, és mindama drága hitestvéreinknek megdicsőült lelkeiét, akik szintén lángoló hazafiak voltak s örömet meghaltak a magyar szabadság védelmében, forró és buzgó imádságot édes hazátok nagyságáért és önállóságáért, amiért ti egykor a csillagok alatt csodálattal ragadó harcot vívtok. Mi pedig a ti mennybéli dícsőnyűl elárasztott tizenhárom hős lelkeket üdvösségéért azt a kegyeletes *Kádis* héber imát mondjuk el, melyet a gyászoló Árád a felejthetetlen édes szülők lelküdvéért keseregnek, a te kifürkészhetetlen gondviselésed bölcsességét magasztalva, óh, mindenható Isten, úgy a fájdalmak, miként az örökök emléknapijain egyenlő alázatos hódolatban amen.

Azután a főrabbi elmondotta a *Kádis*-imát, amelyet utána rebegett az egész ájtatos gyűlekezet. Végül a kóruson megzendült a *Hazádnak rendületlenül*, a közönség fölállott és meghatóttan énekelte a karral a *Szózatot*.

A mai nap folyamán nyolc-tizezren jöttek az ünnepre. Összesen ezerkétszáz küldöttség érkezett Aradra. A fővárosi és vidéki vendégek nagy része ma délután és az esteli vonatokkal utazott el.

A főváros kegyelete.

Az őszi nap hinti fáradt sugarait a főváros háztetőjére, mintha az is gyászolná a nemzet vértanuit, akik ötven esztendővel ezelőtt drága ereklyévé avatták a bitófát. Gyászlobogók, fekete fátyollal bevont piros-fehér-zöld zászlók ölelgették a palotákat, hirdetve nagy gyászünnepeket. Impozánsabb, lelketemelőbb jeleit szerették volna látni a fájdalmas emlékezetnek, úgy mint akkor, mikor megindult a magyar föld Kossuth Lajos temetésére, vagy amikor egy elvetemült ember tör-

kioltotta a legnemesebb asszonyszívet, de sajnos, a mi fővárosunk még mindig nem igazi szíve az országnak. Ez a gyász igazán olyan volt, mint a városi urak kegyelete, amely politikát csinál még ott is, ahol az állam a törvényhozás kitérje szívet egészen. Az állami középületeken mindennél hatalmas zászlók feketéltettek, de a főváros legtöbb épülete ürességével bosszantotta a szemet. Gyászlobogó feketéltet a Nemzeti Kaszinó, az Országos Kaszinó, az Akadémia épületén, egy darab rónyi fekete vászon jutott a városházára is, gyászoltak a vendéglátók hatalmas homlokzatai, de bántó ürességtől tünt fel a m. kir. Opera és Nemzeti Színház, amelynek kegyeletét, úgy látszik, az udvar szubvenciója verte békóba. Még silányabb a kép, amelyben a duszadag háztulajdonosok kegyelete mutatkozott be. Az öreg egri érsek terézkörűti háza tisztelettelkeltő volt impozáns fekete lobogójával, de néma volt a főurak majdnem minden palotája még ott is, ahol a vértanu-miniszterelnök dícsőségéből részlet kér a rokonság. Adassék tisztelet a Károlyiaknak, *Dessowffye*eknek és *Andrássy*aknak, akik titkos tanácsosságért nem adták cserébe a szív legszebb érzését.

De azért mégis volt megnyugtató a főváros egész ünnepében: a nép fölemelő részvéte és a lelkes ifjúság kegyelete, azé az ifjúságé, amely visszatérvén a dícsőséges és szomorú napokra a vértanuk példájából erőt merít a jövő küzdelmeihez.

(A templomokban.)

Az 1848-49-iki honvédegyesületek központi bizottsága délelőtt tíz órakor a ferencrendiek belvárosi templomában rendezte évente szokásos gyászünnepeket, amely ma kiválóan fényes volt. A templomot a ferencendi atyák gyászpompával ékesítették. A főhajó közepén állt a díszes ravatal, amelyet színes magyar címer és a tizenhárom aradi vértanu arc képe ékesített. Kétoldalt a honvéd menedékház öreg honvédei állottak díszírséget. Félitzte a templom zsúfolásig megtelt közönséggel. A gyászlepellet bevont első padban állt mély gyászban *Ruttkayné Kossuth Lujza* és özvegy *Beniczky Gáborné*, *Batthyány Ilona* grófné, a vértanu miniszterelnök leánya, körülvéve a *Kossuth Lajos* női kör hölgyeitől. Ott voltak *Halmos János* polgármester, *Eötvös Károly*, *Illyes Bálint*, *Olay Lajos*, *Chorin Ferenc*, *Lukács Gyula*, *Komjáthy Béla*, *Schermann Adolf* tisztifőorvos. A honvédegyesületek központi bizottsága részéről *Podmaniczky Frigyes* báró elnök vezetésével megjelentek *Mayragab* ezredes, *Tóth N. János*, *Darbay Viktor*, *Schweidel Béla*, *Borszéki Soma*, *Gömöry Károly*, *Mann Lajos*, *Rajnay György*, *Almássy Lajos* és *Bitó Rezső*. Az országos honvédségi egyesület *Virter Antal* 48-as honvéd százados, egyesületi pénztáros képviselte. A honvéd menedékház tagjai gróf *Bethlen Miklós* őrnagy és *Hörvath Károly* százados vezénylettel teljes díszben vonultak ki. Az egyetemi ifjúság nyolcszáz főnyi csapata az egyetemi kör-

lettek a burgundi spanyol, francia és osztrák generálisok? Eltűntek, mint a Villon balladájában a tavalyi hó, — s ő, Éjszaka flamand Veneziája azért még mindig áll és mosolyogva örül életének...

De ha a város szélei már modernek is, a közepe, ott a Zöld-tér (a „Groenplaats”), — a katedrál s a városház tájékan még mindig a régi Antwerpen. Csudálatos délies elevenség van itt az ódon utcákban, a házakban, az emberekben: mindenben. Még a levegő is más itt, mint a többi gothikusan komoly és merev flamand városokban. Némely sarkon egész olasz. — helyesebben spanyol benyomások fognak el... Főleg a székesegyház körül. Valóságos lázban van ott minden, mióta a malinesi bíbornok az új koronával megkoronázta az antwerpeni csodátevő Madonnát. Mindenki látni akarja a híres szüzet s csak úgy tolongnak az egyház elfeküdt nagy goth kapujában. Alig veszem észre oldalt a híres *Quentin Matsys* festő sírját, mely nagyon különös: a kőbe vésett művész címer fölé egy halálzó van heraldikus koronának oda metszve... Megdöbbenő az a vak buzgalom, melylyel az antwerpeniek az „*Onze Lieve Vrouw*”-t imádják. Pedig láthaták az elmúlt hónap számtalan körmenetei alatt élgerszer. Mert valljuk meg, hogy a Van Dijk ünnepélek talán nem lettek volna oly fényesek, ha a művész háromszázéves születésnapjának dícsőségét nem egyesítették volna az antwerpeni madonna ötszázadiki évi körmenetelének megünneplésével s újból való megkoronázásával. A program nagyobbrészt mindenesetre a Madonna foglalta el...

De mindez csak szóbeszéd! — félre az okoskodásokkal a valóság s az olyan dícsőséges valóság előtt, mint a milyennek a Zöld téren a Rubens szobra alatt voltunk tanúi. A tömeg egyszerűen mintegy mámorosan tartóztatja fel kocsinakat s állott sorfalba. Mi nem tudtuk, mi történik.

midőn egyszerre trombitászó hangzott fel. Ugyszólván egy hónapi ünnepelés után akkor vonult körül utóljára a városban a világhírűvé vált Van Dijk-körmenet.

Nos hát bevallom, hogy nekem, ki különben oly kevéssé tudom élvezni az utcai ünnepségeket, — nekem könnyek szöktek a szemembe e fogalmat meghaladó pompa, káprázat és nagyszerűség láttára... Nincs az a renaissance olasz fejedelem, aki szebben tudta volna megálmodni egy művész diadalmenetét ennél. Hisz önk emlékeznék, hogy mit ábrázol az a körmenet: a művészet fejlődését a korokon által. Részt vesz ebben vagy hat-nyolcszáz jelmez alak, kik legalább husz meszeszerű remek diadalocsin kísérik a századok legnagyobb művészgúniuszának az apotheozisát. Kábitó, szemrésztető látvány az, mely annyival is jobban hat, mivel a jelmezek a legfőkétebb korhűséggel vannak kivéve. Az egyiptomi művészet nyitja meg a sort, a Fáraóval, papjaival s a Sfinx óriási kocsijával. Az asszír kultúra követi harcosaival és szárnyas tigrisével. A harmadik csoport, a görög művészet csoportja egy egész hellén népvándorlás, melyben az olympiai játékoktól az olympusi istenekig a görög élet minden nyilvánulása képviselve van. Egyik diadalocsin *Apolló* áll a Muzsákkal, a másikon *Jupiter* a görög művészet legbiresebb műremekei közt... Aztán kopasz szenátorok és mareona legionáriusok közt *Romulus* és *Remus* vonulnak fel. Hosszu trombiták üdvözlik diadalocsin az imperátort... A római hadipompa felségesen komor diadalutja ez... Elhalad az arab kultúra, el az ázsiai fényű byzanci művészet, melynek diadalocsinai a *Sophia*-templom bazilikája alatt *Justinian* és *Theodora* ünnek... Mit mondják a goth csoportról? A Memling Madonnák s a katedrálisok diadalutja az a bruggi barangok szava mellett. De most jön valami, a mi mindeneket felülmul florentin pompáiban: az olasz Renaissance

csoportja. Szemem részeg már, de látom még a *Medici Lőrinc* selymes apródjai után *Dantét*, *Petrarcát* és *Fra Angelicot*... a Dogét már alig vehetem ki udvara káprázató biborából és aranyából... Mint egy álomban halad el előttem bíbornokai közt hordszéken *II. Julius* pápa... Az óriási diadalocsin elején a *Michelangelo* „éjszaka” csoportja büszkélkedik s a kocsin magán *Michelangelo*, *Raphael*, *Veronese* és *Tizian* állanak. Friss szem kellene, hogy az ember ezután még lásson! A *Dürer* német renaissancea, a francia renaissance s a *Rembrand* apotheozisa után már csak a flamand renaissance kapja meg a figyelmemet. Antwerpen diadala ez s művészetének szimboluma, *Vénus* buja fényű diadalocsin vonul el... Nos és most jön *Rubens*! Ezeregy éjszakai mese ennek a pompája. Behunyom a szemem... Mikor felpillantok, még mindig a *Rubens* dícsősége halad el előttem. Az utolsó diadalocsin Antwerpen géniusza áll, amint megkoszorozza gyermekeit — De mindez csak előjáték. Most jön az igazi ünnepelt... A Van Dijk híres arcképei élő elevenen nyitják meg a sort, legelől *I. Károly* angol király és a gyermekei... Mint egy megeledt muzeum vonulnak el mindannyian. Végre az utolsó hegemagasságu diadalocsin feltűnik a Van Dijk óriási aranszobra... *Pálma* és babér libben körülötte a levegőben...

... A *Rubens* bronzszobrára pillantottam, mely oly fejedelmien áll ott a Zöld-tér közepén. Mikor *Van Dijk* elhaladt mestere előtt, a két szoborember mintha egy pillantást váltott volna egymással. S bár nem ériettem őket, mert a halhatatlanság nyelvén beszéltek, annyit mégis tettem rajongásomban, hogy ez a két nagy ember, ki háromszáz éve élt, ott akkor igazán jelen volt az utókor hódoló mámorában s hogy a mester üdvözölte a tanítványát...

zászlója alatt Horváth Zoltán és Adorján Jenő vezetésével vonult föl. Tíz óraker kezdődött az ünnepi gyászmise, amelyen Bán Sándor házfőnök celebrált. A mellékolároknál szintén istentiszteletet tartottak. Miso alatt az Adj irgalmat... és Ki ragyog... kezdetű régi magyar gyászadalokt adták elő Pöltz Géza karnagy vezetésével. Offertóriumra Bleyer Andorin énekelt, a magán-férfiszólásokat pedig Meiszner Imre adta elő. Tizenkettőfél órára járt, amire a gyászmise véget ért és a kegyeletes közönség oszlani kezdett.

A belvárosi plébánia-templomban is nagy közönség előtt tartották meg a gyásztiszteletet. A templom padorsárai fekete drapériával voltak bevonva, a hajót fekete szőnyeg takarta. Középen állt a díszes ravatal, amelynek koporsóján honvédszék s kard volt elhelyezve. A katófalkot tömörked viaszgyertya s borszeszláng vette körül. A város képviselőit gyászruhás városi szolgák vezették megjelölt helyekre. Az egyik padszakaszban ültek az öreg honvédek, akik később a ravatal körül álltak föl. A szertartást Kirner Károly apátplébános végezte nagy papi segítséggel, amely alatt a templomi énekharmonika kíséret mellett Szauthner karnagy vezetésével gyönyörű régi egyházi dalokat énekelt. A szertartás teljes óráig tartott, amely után a hívek sokasága lassankint eloszlott.

A Deák-terei evangélikus templomban ma délelőtt 9 óraker Horváth Sándor lelkész gyásztiszteletet tartott, amelyen Göbi Imre gimnáziumi igazgató vezetésével a főgimnáziumi, Falvai Antal igazgatóval pedig a nép- és polgári iskola tanítótestülete az összes ifjuság részt vett.

(Az emlékünnap.)

Az istentisztelet után a kegyeletes közönség az új városnagya dísztermébe vonult, ahol legimpozánsabban ünnepelték a vértanuk emlékézetét. Ott láttuk: Szilágyi Dezső, Emmer Kornél, Eötvös Károly, Györy Elek, Komjáthy Béla, Radocza János, Olay Lajos, Illyés Bálint őrök képviselőket, Matuska Alajos alpolgármestert, Gerlóczy Károlyt, Kirner Károly apátplébánost, Hegedűs István egyet. tanárt, Hoitsy Pált, Schermann Adolf tiszti főorvost, Vázsonyi Vilmos, Morzsányi Károly, Kasics Péter, Rózsavölgyi Manó és még számos fővárosi bizottsági tagot.

Gelléri Szabó János néhány öreg negyvennyolcas honvéddel a pódium körül foglal helyet, szemben áll az egyetemi ifjuság zászlótartója a gyászfátyolos lobogóval. A karzatról a temetőbe szánt koszorúk trikolórája vet árnyékot a nagy asztalra. A főpolgármester karvezetésében Illyés Bálint országgyűlési képviselő elnököl most s mint szónok és poéta vesz részt az ünnepségben.

A polgári daloskör Szózatát után ő mondott költői hévben gazdag megnyitó beszédet. Az aradi ünnepről szólott, ahol e percben a kegyelet szava közvetetlennül szól a hősök porához és ércemlékéhez. Október 6-ika kaleidoszkopia a nemzet évszázados küzdelmeinek s nemzeti ünnep, mint a márciusi szabadság napja. (Éljenzés.)

Béniárd Ákos medikus szavalta el ezután Tóth Kálmánnak *Mit faragsz át?* kezdetű költeményét. A megrázó költemény, a bekezdésben strófkáink visszatérő kérdéssel, s reá a mártírok erényeinek rövid, megható dicsőítésével óriási hatást tett.

Eötvös Károly mondott ezután tapsal és éljonzéssel gyakran megszakított beszédet.

Becsületes harc volt az, ugymond, amelyet ötven év előtt vívtunk. Az egész nemzet vívta s ezért kellett szembeállítani ellene az egész osztrák hadsereget és segítségül hívni az északi óriást. Becsületes volt harunk, mert orvul megtámadott alkotmányunkat védttük. Fajunk védelmére álltunk, mert a fereg is megteszi azt. A nemzet és a királya közt folyt a harc. Mellyik fog győzni? az nem tartozott a harc becsületéhez. A művelt nemzetek hadijogát szemmel tartottuk és megbecsültük az ellenből ejtett foglyokat. Mikor pedig letettük a fegyvert, az ellenség vezéreinket, kormányfőnőnket bitóra vitte, agyonlőttek, bebörtönöztették. Rablók voltak? Nem, hősök, a király nevével kezdték a harcot s a nemzet nevében folytatták. S mégis fölalkasztották, bebörtönözték őket, mint lázadókat. Azzal védekeztek, hogy hadbírósgát itélte el őket. Ez nem elég, miért nem vitték őket a nemzet rendes törvényezéke elé? Miért tettek hőhérokot bírákká? (Taps.) Jól tudta az ellenfél, hogy ők nemzeti hősök, veszített csatáikból tudhatták, de halniuk kellett, hogy kiirtsák a magyarok szívéből a reménységet. Balgatz ellenség! hisz az ő haláluk, bár örökös gyászunk, de hallgatag, sohasem tűnő reménységünk marad. Az engesztelődés, a hit igéje parancsolja, hogy megnyugodjunk, de feledni nem tudunk, mert nem szabad. Emlékeinket nem tékozhathatjuk el. Mi a feledés? Sűrű köd borítja a mezőt, feledés a gyöngye lelküket. A kőd nem ismeri a villámot és a menyörgést, a feledő lelkem nem tör át a nemzeti fájdalom sajgására. Miért feledünk? A nyílt seb nem szép, de hadd lássák gyermekeink, hogy ne kapják meg ezt a sebet, ha pedig megkapják, ezerszeresen adják vissza! (Éljenzés.) Egy bölös ember mondta: 1848-ban megmutattuk, mit tud a

magyar ember karjának ereje, 1867-ben megmutattuk, mit tud a magyar ember bölösége, én pedig azt mondom: mutassuk meg mindenkör, mit tud a magyar ember haragja! Ne feledjük vértanúinkat, de ne feledjük hőhérainkat se!

Kegyelem és engesztelődés érte harminckét év előtt azokat, akik egykor a haza függetlenségéért küzdöttek.

Hitvány szó a kegyelmi szó a vértanuk számára és sértő szó a hősök számára. Nincs a természetnek olyan hatalma, nincs a világnak olyan hatalma, amely élővé és boldoggá tehetné a kivégzettek hamvadó porait, amely visszaadhatná hazánk-nak a kimúlt dicsőket.

De az engesztelődés még meglehet.

Fülkerei a hamvakat s összegyűjteni a nemzetnek szentgyűházába. Megörökíteni a hősök tetteit s dicső haláluk emlékét hiven ápolni és szakadatlanul. Nevüket és életük példáit a serdülő nemzedék elé állítani, hogy imába foglalja azokat és szent elhatározás ragadjon lelkében: hozzájuk lenni hasonló. S ha mindezt megtettük s ha majd egykor Szent István birodalmának minden nagya, a koronás királytól vezetve, siremlekkük elé járul s könyvvel és koszorúval s igaz szívvel és áhitattal igazságot szolgáltat az emlékeztetőknek: akkor meglesz az engesztelődés.

Addig nem!
Istennek és a magyar nemzetnek örök áldása legyen a szent sírokon! (Éljenzés.)

Most Gál Gyula, a Vigszínház tagja lépett elő diszruhában s elszavalta *Illyés Bálintnak*, a költő-képviselőnek *A legnagyobb gyásznap* című alkalmi ódáját, amelynek utolsó strófája ez:

A régi nótá mindig; s egy a vége! ...
... Csak légy hű s éber, árva nemetem!
Új nemzedék! állj a dicső helyedre,
És győzni fogsz a szörnyű végezeten! ...
Míg vértanúnk lelke lesz a néppel,
Szívében élő — és termő — magul:
A hon s szabadság addig sohas vesz el,
Velünk a harcban az örök Hadur!

A hallgatóság percekig ünnepelte a költővel együtt a gyönyörű vers előadóját.

A Demokrata-kör nevében Vázsonyi Vilmos *Batthyány* Lajosról mondott emlékbeszédet. Ötven év előtt a gyász sötéttségében fölhangozott a remény kiáltása: Éljen a haza! A halálra ítélt nemzeti kormányelnök, Batthyány Lajos utolsó fölkiáltása volt ez, hirdette fenn, hogy a nemzet sebeiből is az erő forrása fakadhat. Batthyányt ezután így jellemzi: Grófnak születik és e szeretet által demokrata lesz. Némethnek nevelik és ő a magyarságról lángol. Beteszik abba a hadseregbe, mely mindig a szabadság ellen harcolt és ő örök hűséget eskszik a szabadságnak! Röviden, de legjobban ő maga írta meg jellemrajzát, midőn a törvényhatóságokhoz intézett első körlevelében nemzeti miniszterelnöknek írta alá magát. Kossuth, Deák és Batthyány alakjait állította ezután szembe a szónok s beszédét végül így fejezte be: Emlékét e férfúnak méltatni én nem vagyok hivatalos. Erre az volna méltó szobra előtt, amelynek régen állania kellene a nemzet fővárosában, (óriási lelkes éljenzés és taps), aki utóda a nemzeti miniszterelnök méltóságában. Miért nincs ez így, mane kutassuk, ma egyesüljünk a közös kegyeletben, a haza szeretetében. Ma csak imára kulosoljuk kezeinket és fohász-kodjunk, hogy beteljesedjék Batthyány utolsó sóhaj-tása: hogy örökké éljen a haza! és abban Batthyány szelleme, dicső emlékezete.

Az ideáktól és honfiumi melegségtől duzzadó emlékbeszéd mint értékes retorikai alkotás nagy hatást tett a hallgatóságra, s Vázsonyit sokan üdvözölték érte.

Az *Egyetemi Kör* nevében Horváth Zoltán elnököl szónokolt lelkesedéssel és ifju erővel, ezután a daloskör a Himnuszszal befejezte az ünnepséget. A közönség eloszlott, s a városnagya előtt várakozó nép lelkesen megjelözte az ünnep szereplőit és előkelőbb vendégeit.

(A temetőben.)

Délután fél 3 óraker mintegy kétezer feketebe öltözött egyetemi hallgató gyülekezett az Egyetem-téren. Az Egyetemi Kör gyászfátyolos zászlaja alatt sorakoztak négyesével és három óra felé megindult az impozáns menet, amelyet két diszruhás lovasrendőr nyitott meg. A menetet a Múzeum-térről a Keoskemeti-utóán át kikanyarodott a Zyeum-körútra, ahol a műgyetem előtt mintegy ezer műgyetemi hallgató csatlakozott a menethez. Lassan, méltóság-teljesen haladt a gyönyörű menet a Kerepesi-utra, ahol számosan csatlakoztak a menethez. Az ablakok mindenütt telve voltak gyászruhás hölgyekkel, akik kendőt lobogtatva üdvözölték a kegyeletes ifjuságot. Minden rendezavarás, hangos szó nélkül ért a menet a Kerepesi- és Köztemető-uton a temetőhöz, ahol az első kapun befordult a sarkterbe. Itt balra a negyedik sarkból nyugszik *Forinyák* Géza, aki 1860-ban egy hazafias tüntetés alkalmával áldozatul esett a katonaság sortüzének. A mintegy négyezer főre felszaporodott tömeg levett kalappal sorakozott

a 19 esztendő vértanú sírboltja körül, ahol az egyetemi ifjuság nevében *Mutschembacher* Emil, a Jogászokat segítő egyesület alelnöke mondott emelkedett szellemű emlékbeszédet.

A Szózat elhangzása után a menet gróf *Batthyány* Lajos gyászleplel bevont és délszaki nővényekkel feldíszített mauzoleumához ment, ahol már több ezer főre menő tömeg várta az ünnepi ifjakat. Ujra megindult a Szózat, melynek elhangzása után *Köves*, a Műgyetemi kör alelnöke lépett a szószékre és kegyeletes szavak kíséretében elhelyezte a mauzoleumon a műgyetemi ifjuság koszoruját. Majd *Brázovay* Kálmán joghallgató állt elő s gyönyörű beszédben méltatta Magyarországot első miniszterelnökének mulhatatlan érdemeit.

Azután megcsendültek a Himnusz hangjai és a haterre menő tömeg lelkesen énekelte: „Isten áldd meg a magyart!” Majd rágyújtottak a Kossuth-nótára, melynek hangjai mellett csenden, a kegyeletes ünnephez méltóan szétoszlott a tömeg. Sokan elzárakodoltak Kossuth Lajos sírjához is és meglátogatták a temetőben nyugvó vértanuk sírjait.

(Az iskolákban.)

Az iskolákban sok helyütt ünnepet rendeztek a mai napon, de minden állami iskolában szünetelték az előadások. A főváros iskoláiban a tanács nem engedélyezett szünetet, de az igazgatók gondoskodtak arról, hogy az ifjuság méltón fejezhesse ki kegyeletét. Csak a VIII. kerületi községi reáliskola igazgatója ragaszkodott a tanácsi rendelkezés betűjéhez, sőt még gyászfalogót sem tűzött az iskola épületére. A fiatalok megbotránkozva beszélt igazgatójuk hiperloyalitásáról és dőlben, mikor befejeződtek az előadások, valamennyien a Kossuth-nóta éneklésével vonultak ki az utcára és sűrű csoportban gyülekeztek. Egyszerre harsányan kiáltotta száz meg száz török:

— Zászlót! Zászlót! Le a peesovicsokkal!

Percekig tartott ez így. Az igazgató végre megjelent az ablaknál, hogy az ifjusághoz beszédet intézzen.

— Halljuk az igazgató urat! — kiáltottak erre többen.

Egyszerre csend lett. Az igazgató beszéde pedig abból állt, hogy — távozásra hívta fel az ifjuságot.

De erre még hangosabban kezdtek kiabálni!

— Zászlót! Nemzeti gyász van! Magyarok vagyunk!

Végre is az igazgató engedett a tüntetők kívánásának, és az iskola erkélyére az ifjuság lelkes éljenzése közt kitűzték a gyászfalogót.

A vidéken.

Az ország legtávolabbi vidékein is együtt ünnepelték a mai napon azokkal, akik Aradon és az ország fővárosában meggyújtották a szabadság és a hazaszeretet oltártűzét. A városokban mindenütt résztvettek az állami hatóságok is a nép gyászünnepében.

Ujvidék. A főgimnázium reggel 1/8 óraker gyászmisét rendezett, melyen a hivatalok és testületek küldöttségei, az öreg honvédek, az iskolák növendékei és nagyszámú közönség volt jelen. Az öreg honvédek részére, kik felváltva álltak őrséget, gyűjtést rendeztek.

M.-Óvár. Ma délelőtt a plébánia templomban zenés gyászmise volt, mely a Himnuszszal kezdődött. Este a Deák-terén az akadémia ifjusága gyülekezett. Gyászszzal bevont nemzeti és az akadémia zászlója alatt a megyei huszárok és tüzölők által tartott fáklák mellett és az összes harangok zugása közben impozáns menetben vonultak ki a temetőbe, hol a honvédsíroknál a Szózat éneklése után *Oláh* Dezső tartott hazafias emlékbeszédet, *Mihály* Sándor szavalta el *Szós Arad* című szép versét. Az ünnepély, melyen az akadémia tanári kara, a megyei és városi hatóságok és nagyszámú közönség vett részt, a Himnuszok ahítatos éneklésével végződött.

Versaco. A római katolikus templomban tartott gyásztiszteletet az összes hatóságok, testületek és egyesületek jelenlétében *Lászlófy* apát celebrálta. Az állami főreáliskola önképzőkörre diszgyűlést tartott, melyen *Buday* igazgató beszédet tartott. A honvédegyesület Aradra koszorút küldött. A középfületeken gyászfalogók lengnek.

Debrecen. Az összes templomokban gyásztiszteletek voltak. A katolikus templomban a hatóságok képviselői jelenlétében dr. *Wolafka* Nándor püspök fényes segédlet mellett tartott rekviemet. Délután a főiskolai ifjuság rendezett ünnepélyt, este pedig a körökben és egyesületekben voltak ünnepélyek és a színházban ünnepi előadás.

Nyitra. Délelőtt az apácz templomban *Neesey* kanonok nagy segédlettel gyászmisét celebrált. Délután 5 óraker a város *Rudnay* Sándor polgármester elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott. Az elnök szép megnyitó beszéde után *Gutai* Pál ügyvéd emlékeztet meg a nap jelentőségéről. A közgyűlés elhatározta, hogy gyászt jegyzőkönyvbe iktatja s a polgárság nagy ünnepén testületleg részt vesz. Este 7 óraker a városnagya-terén a színház előtt több ezernyi közönség jelenlétében fáklák világítása mellett

folyt le az ünnepély. A színház homlokzata gyászdrapériákkal volt bevonva. A zenekedvelő egylet a „Hymnust” játszotta, mire Mihály János Váradi Antal „Tizenhárom” című versét szavalta. Clair Vilmos a F. M. K. E. titkárja ünnepi beszédet mondott, Petrovics László tanár alkalmi versét szavalta el. Az ünnepet Mérey Sajtó ügyvéd hatóságos beszéde és a „Szózat” zárta be. A piarista gimnázium tanulóival reggel szintén résztvettek a gyászmisén.

Esztergom: A plébánia templomban tartott gyászistentiszteleten a megye és város tisztikara és nagy közönség vett részt. Míse után a közönség a Himnuszt énekelte. A középületeken gyászlobogók lengnek.

Győr: A bencések templomában tartott rekviem, melyen gróf Laszberg főispánnal az élen a város, a vármegye és az állami hivatalok tisztviselői és nagyszámú közönség vett részt, ünnepélyesen folyt le. Délben a zsidó templomban volt gyászistentisztelet, hol dr. Schwarz főrabbi szép beszéddel emlékezett meg az aradi vértanúkról.

Temesvár: Városunk hazafias közönsége szintén méltó módon kivette részét a nemzet kegyeletos ünnepélyéből. A város összes középületein és majdnem összes magánházain gyászlobogók jeleztek a nemzet gyászáért, a kereskedők nagy része gyászba öltöztette kirakatait. A temesi 48-as honvédegyelet gyászmisét rendezett a belvárosi templomban, melyen Both Antal elnök vezetése alatt az összes 48-as honvédek résztvettek. A gyászmisén részt vettek továbbá az összes hatóságok és kulturális egyletek képviselői, valamint a város előkelősége is. A gyászmise bevégeztével az agg honvédek testületileg gróf Vécsey tábornok özvegyénél tiszteltek. Az iskolák kivétel nélkül szüneteltek. A tanuló ifjúság képviselőiben 270 tanuló vett részt a tanári kar vezetése alatt az aradi ünnepélyen.

Lugos. Mindenfelé gyászlobogók lengenek. Az iskolákban nincs előadás. A római katolikus templomban gyászmise volt, amelyen az összes méltóságok és nagy közönség vett részt.

Miskolc. Az épületeken fekete lobogók lengenek. Az evangélikus református templomban volt az első gyászistentisztelet, amelyen a hatóságok és hivatalok testületileg vettek részt. A negyvennyolcas honvédegyelet gyászfátyollal bevont trikólór alatt vonult fel. Nagy Ignác lelkész itt megfogta imát mondott. Innen a közönség a minorita rend templomába vonult át. A rendfőnök fényes segédlettel gyászmisét mondott. Délután a negyvennyolcas honvédek egyesülete kocskón és a főgimnázium növendékei zászlóval gyalog kivonultak a zsolnai honvédelmekhez, amelyre számos koszorút tettek.

Nagyvárad. A ferenciek templomában rekviem volt, amelyen a függetlenségi párt és a negyvennyolcas honvéd-egyesület testületileg jelent meg. A misét Dencs kanonok mondta. A közönség azután Nagy Sándor szülőházához ment, ahol Pálffy lelkész mondott szép emlékbeszédet. A többi templomokban is gyászistentisztelet tartottak. Délután a jogakadémia ifjúsága rendezett gyászünnepet. Az ünnepi beszédet Papp János mondta.

Nagyszalonta. Bathányi emlékére gyászmise volt a református templomban. A közönség onnan a temetőbe ment, ahol Lovassy László sírját koszorúzták meg.

Nagyszében. A tizenhárom aradi vértanu és Bathányi Lajos emlékére a ferenciek templomában és a római katolikus plébánia templomban gyászistentisztelet volt.

Lőcse. Az összes templomokban tartott gyászistentisztelet után a városi vendéglő díszteremben gyászemlékünnep volt, melyen gróf Csáky Zeno főispán, Engelmayr képviselő, az összes hatóságok, hivatalok, iskolák és nagyszámú közönség jelent meg. Az emlékbeszédet Mortenson Ede főgimnáziumi tanár mondotta, mire Darányi Istvánné és Forberger Madelaine szavaltak és a férfialkór énekelte. Az ünnep tartama alatt az összes üzletek zárva voltak.

Szilágy-Somlyó. A római katolikus templomban Trusza Lajos esperesplébános, a református templomban Gáspár István lelkész istentiszteletet tartottak. A városi képviselet és tisztikar Gencsi polgármester vezetése alatt, valamint az állami hivatalok tisztikara és nagyszámú közönség volt jelen.

Nagy-Becskerek. A római katolikus templomban Szabó Ferenc apát, a református templomban Jeszenszky Nándor lelkész és a zsidótemplomban Klein főrabbi szép beszéddel méltatták a gyásznapi jelentőségét. A Magyar Olvasókörben délelőtt gyászünnep volt, melyen az ünnepi beszédek dr. Demkó Endre és Szilágyi Albert mondották, mire szavalás következett. A záróbeszédet Hadfy Károly, a Honvéd-Egylet elnöke mondotta. Eleméren, hol Kiss Ernő tábornok teteme nyugszik, az alispán Tartománygyűlésének közönsége nevében díszes koszorút tett a sírra.

Igaz kegyelettel ünnepeket az ország többi városaiban is, mint Máramaros-Szigeten, ahol a főispán is megjelent a gyászistentiszteleten, Sátorajka-Ujhelyen, Brassón, Szombathelyen, B.-Csabán, Szarvason, Gyulán, Iglón stb.

BELFÖLD.

A horvát regnikoláris küldöttség. Zágrábról jelenti egy táviratunk, hogy a horvát regnikoláris küldöttség ma Francisci elnöke alatt ülést tartott, amelyen kizárólag alaki kérdéseket tárgyaltak. Az ülésen jelen volt gróf Klauen-Héderváry horvát bár, Krajcsovic osztrályfőnök és Gyurgyevics tartománygyűlési elnök is. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz.

A kereskedelmi szerződés. A külállamokkal kötött kereskedelmi szerződések tudvalevőleg csak 1903-ban járnak le, habár megújításukról már előbb kell gondoskodni. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter már most megtegte az előkészítő lépéseket e nagy horderejű ügyre nézve, amennyiben a kereskedelmi szerződéseket érintő egész anyagot beható tanulmány tárgyává tételi. A minisztériumban már folyik az adatgyűjtés s mire a szerződések megújításának tárgyalása elérkezik, rendkívül becses anyaggyűjtemény áll majd a kormány rendelkezésére. Ez az anyaggyűjtemény kétségkívül a nyilvánosság elé is kerül annak idejében s a szakköröknek is rendkívül becses tájékoztatást fog szolgáltatni.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet. Az osztrák minisztertanács elnöke folytatja tárgyalásait a parlament pártok képviselőivel. Gróf Clary ma érkezett dr. Kathreinél és dr. Ebenhocheál, továbbá dr. Popsche, dr. Ferjanec és dr. Berg szlovén képviselőkkel és gróf Pálffyval, mint a feudális nagybirtokosság képviselőjével. Az egyes konaratormányok vezérpolitikusait a kormány a helyzet megbeszélésére szintén fel fogja szólítani. Fel-tűnő azonban, hogy az ifju-cserek az új kormányval semmi körülmények közt sem akarnak érintkezésbe lépni. Így a Politik szertint gróf Clary Villani osztályfőnököt tegnap délelőtt elküldte az ifju-cseh-klub elnökéhez, akit szintén értekezés végett kéretett magához. Dr. Engel azonban azt izente gróf Clary-nak, hogy még este el kell utaznia Karlsbadba. Prágából jelentik, hogy gróf Clary miniszterelnök tegnap megtudakolta a cseh képviselőktől, vajjon Bécsben maradnak-e. A cseh képviselők azt felelték neki, hogy még nem tudják s hogy arról sem határoztak még, vajjon elfogadják-e meghívását. A Národní Listy ehhez a közléséhez azt a megjegyzést fűzi: Ha gróf Clary meg akarja hívni az ifju-cseh képviselőket, azt tanácsoljuk neki, hogy ezt ne tegye és ne fáradjon. *Kosarat talál kapni.*

Bécs, október 6.

Gróf Clary ma is folytatta tárgyalásait a parlament vezető egyéniségeivel. A miniszterelnök és Körber miniszter hosszasan tanácskozott Csehország és Morvaország helytartóival azokról az intézkedésekről, amelyeket a nyelvrendeleték felfüggesztése miatt készülő demonstrációk tesznek szükségessé. Prágában és a többi cseh városokban, ahol van katonaság, konzignálni fogják a helyőrséget, ahol nincs, oda sürgősen rendeltek katonákat.

A N. W. T. értesülése szerint a reichsrath október 18-án fog megnyitni.

A transvaali háború.

Budapest, október 6.

(C.) A Transvaal és az angolok között kitört viszály, jóllehet e pillanatban, mikor e sorokt írjuk, még nem fejlődött háborúvá, a körülmények mind a mellett szólnak, hogy ez a háború küszöbön áll és akár politikai fordulat, akár barátságos hatalmak közbenjárása aligha fogja megakadályozhatni.

Hogy ily háború lehetővé válik és pedig közvetlenül a vérmes reményekkel köszöntött békekongresszus befejezése után, ez új bizonyítéka e kongresszus időszertülségének. Igaz ugyan, hogy azok, kik a modern háborúk mélyebb okai iránt szakszerűen érdeklődtek, nem szorultak ily eklatáns bizonyítéka, azok pedig, akik most is hű apostolai az örök békének, ezek a reménytel teljes naiv lelek a legközelebbi alkalommal ugys újra csalódní fognak, de azért szomorú tapasztalataik dacára tovább fognak álmodni a népek békevágyáról és az általános lefegyverkezésről — egészen a legközelebbi háborúig.

Az angolok és a transvaali pór-közársaság között kitérésben levő háborúnak már eddigi fejlődésében némi hasonlatossága van a legutolsó spanyol-amerikai háborúval, de mégis nagy különbség van a kettő között. A hasonlatosság csak abban áll, hogy itt is, mint ott, egy hatalmas állam, önző célok kedvéért, hadat izent a sokkal gyöngébbnek és itt is, mint ott, a hatalmasabb állam fejei, habár a békés kiegyenlítés mellett kardoskodtak, kénytelenek voltak népük önelhatározása előtt meghajolni. Amit e helyen már többször hangsúlyoztunk, az, sajnos, a jelen esetben is új bizonyítékot nyert: tudnillik újra

bebizonyult, hogy ebben a mi modern korunkban a béke csak a népek akaratától függ, mert az uralkodóknak sem elég hatalmuk, sem kedvük nincs ahhoz, hogy háborút idézzenek elő, hogy tehát csak a népek szenvedélye és önzése hiusítja meg az örök béke nemes eszméjének a megvalósulását.

De azt mondtuk előbb, hogy nagy különbség is van a spanyol-amerikai és a készülődő vagy talán már kitört angol-transvaali háború között.

Jobbadán azt hirdetik, hogy a boerokra nézve e háború reménytelen; hogy az angol óriási tulereje agyonnyomja őket és hogy sorsuk a spanyolokéhoz lesz hasonló, akik merész ellentállásukat vesztéssel fizették meg. Hát hiszen, jósolni meglehetősen különböző dolog. Némelykor felsül vele az ember. De minden körülményt megfontolva, mégis szabad feltételezni, hogy a hatalmas Angolországra sokkal nehezebb feladat vár, mint amilyen annak idején az amerikaiaké volt, akik egy fejtellenül vesztett és minden előkészületnek híján levő hadsereggel álltak szemben.

Ma, a modern háborúkban a nagyobb kétségültés már a sikernek nagyobb részét jelenti. A mint tudjuk, a transvaaliak körülbelül 30.000 fegyverest képesek rövid idő alatt, ugyszólván pár nap alatt, összetoborzani. Ha az Oranje-állam tényleg mellettük áll, a mint majdnem bizonyos, akkor 50.000 kintűnően kiképzett puskás állhat rendelkezésükre. Angolország Natálban és a Fok-gyarmaton ma összesen legfeljebb 15.000 katonával rendelkezik. Erősítő csapatok utban vannak ugyan az óriási bírodalom minden részéből, de ki az illető távolságokat és még inkább az angol csapatok hagyományos nehézkességét ismeri, jogosan kételkedhetik abban, hogy ezek a csapatok idejekorán fognak megérkezni. Halottuk ugyan, hogy az angolok egy egész hadtestet, körülbelül 20.000 embert mozgósítanak s azonkívül a gárdát. Tegyük föl, hogy így van; akkor is ezek a csapatok legjobb esetben a november hó folyamán érkezhettek a haretérre. Addig pedig sok történhetik, különösen akkor, ha a boerok megmaradnak jelenlegi tervük mellett és a hadműveleteket *támadó fellépéssel* kezdik meg, mielőtt az ellenfél képes lenne a maga hosszadalmas, nehéz hadikészületeit befejezni.

A boerok a hazájukat, földjüket, összes vagyonyukat, sőt hitüket védelmezik. Kiténő, hidegvérű, elszánt katonák, híres lovasok és lővészek. Téves volna feltételezni, hogy az angol csapatoknak a számszerű túlerőn kívül más előnyök is lenne velök szemben. Ha a túlerő kihasználásával késnek, könnyen megeshetik, hogy az angolok legujabb kalandja egyszersmind világalalmuk első megrendülését fogja jelenteni. Veszedelmes egy kaland! Pedig az angolok hatalmas fegyverei közül hiányzik a legfényesebb és a legnemesebb fegyver — a jog!

De inkább ne jósoljunk! A háború kapuja megint nyitva áll. Aranybányák integetnek diadalmi bérül; egy bátor, szorgalmas nép szabadsága a győzelem áldozata! Ime az első nemzetközi békekongressziónak az eredménye!

London, október 6.

Buller tábornok, a Transvaal ellen operáló angol csapatok főhadvezére, Balmoralba ment, ahol Viktória királynő bucsukihallgatáson fogadja.

Johannesburg, október 6.

Egy szakasz lovasrendőrség állást foglalt a hadügyi bizottság hivatala előtt, hogy ha netalán zavargásra kerül a dolog, azonnal közbelépjen. *A kafferek a keleti határszélen fosztoztatják a boltozat és házakat.* Fehér tisztviselők rájuk lőttek. A bennszülőttek szétverésére rendőresapatot küldtek ki.

London, október 6.

Durbanból jelentik, hogy már most elegendő brit csapat érkezett, különösen Indiából, hogy Natált megvédelmezhesse a boerok ellen, de arra, hogy az angolok támadóan léphessenek föl, még 35.000 ember és 10.000 lóra van szükség s ez a hadtest nem érkezhetik november vége előtt Dél-Afrika. Ennyi katona és ló elszállításához száz hajó szükséges összesen félmillió tonnatartalommal.

Páris, október 6.

Prétóriából táviratozzák, hogy az a hír, hogy Schreiner fokföldi miniszterelnök és Hochmayer afrikander-vezető új tárgyalás megkezdése várat Prétó-

riába utazott, *otromba misztifikáció* alapszik s onnan credt, hogy egy ember egy pretóriai fogadóban lakást rendelt Scureiner és Hochmayer számára.

London, október 6.

Ma hirdményt tettek közzé, amelylyel bizonyos számú tartalékost e hó 15-ikére behívának hadiszolgálatra.

A *Standard*nak azt jelentik New-Castleből 4-iki kelettel, hogy a *boerok zárt sorokban előrenyomultak* és már csak hét mérföldnyire vannak Charlestownból. Menekülők jelentése szerint Norvalspontnál, Fokföld és Oranje határán. 40 tonna dinamitot raktak az Oranje folyó vasúti hidja alá, hogy fölrobbantsák.

Fokváros, október 6.

Garrett Edmond, a parlament tagja, a *Contemporary Review*-ben cikket írt, amelyben kifejti, hogy a hollandusok és angolok között elkerülhetetlen a konfliktus. A hollandusok előjogai a brit uralom végét jelentenék Dél-Afrikában. A valóságban azonban Anglia nemcsak Transvaal lakosait, hanem az összes hollandi lakosságot is háborúval támadja.

Garrett a következő statisztikai adatokra támaszkodik, amelyek Dél-Afrika fehérbőrű lakosságára vonatkoznak:

A *Fokgyarmatban* 265.200 hollandi és 194.800 angol lakik, *Basutoföldön* 300 hollandi és 350 angol, *Oranje szabadállamban* 78.100 hollandi és 15.600 angol, *Natalban és Zuluföldön* 6500 hollandi és 45.500 angol, *Transvaalban* 80.000 hollandi és 123.650 angol, *Rhodesiában* 1500 hollandi és 8500 angol. Összesen egész Dél-Afrikában 431.600 hollandi és 338.400 angol lakik.

London, október 6.

Ma *Southamptonban* újabb *Dél-Afrikába* szánt csapatok szálltak a Braemar-Castle gőzhajóra. A tisztek között van *Keresztély Viktor* schleswig-holsteini herceg is, akit szülei kikísértek a pályaudvarra. A herceg őrnagyi rangot visel.

London, október 6.

A Reuter ügynökségnek jelentik Pretóriából tegnapi kelettel: Egy újabb csapatnak a harcvonalba kiküldését egyelőre függőben tartják. *Volksstem* azzal vádolja *Hofmeyert* és *Schreiner*t, hogy elpártoltak. *Krüger* ma a boerek angol területeire való benyomulásának híreről beszélgetve, azt mondta, hogy a kormány nem szándékozik támadólag fellépni, ha Anglia harcias magatartása rá nem kényszeríti. Ilyen magatartást látnának a határon való *csapatösszevonásban* vagy az Afrikába való *nagy csapatkiküldésben*.

Fokváros, október 6.

Egy *Volksrust*ból érkezett távirat szerint ott tegnap reggel *haditanács* volt, amelyben *Joubert* fővezér és valamennyi parancsnok részt vett. A tanácskozás rövid volt és nem hozott döntést. Abban azonban megegyeztek, hogy a boerok a *legközelebbi napokban még ne nyomuljanak előre*. Egy másik *volksrusti* távirat szerint a boerok táborát holnap valószínűleg előre tolják a nati határ szögletéig.

London, október 6.

A *Standard*nak azt jelenti lisszaboni levelezője tegnapi kelettel, hogy kijelentették előtte, hogy Anglia respektálni fogja a portugálok jogait a *Delagoa-öbölben*. Ha azonban valamely más hatalmaság kisérelné meg *Laurenco Marquez* elfoglalását és *Portugália* nem volna képes ezt megakadályozni, az esetben Anglia most ott lévő hajóival készen áll arra, hogy ilyen eljárásról hathatósan szembeszálljon. Ha *Transvaal*al kitör a háború, a portugál hajóhad parancsnokát utasítani fogják, hogy a *Transvaal*ba szánt hadiszereknek portugál területen való átszállítását megakadályozza.

Bloemfontein, október 6.

Mikor a *Bloemodder* folyó vidékéről való burgherek *Bloemfontein*on áthaladtak, a piacon *Steijn* elnök és *Fischer* üdvözölte őket. *Steijn* beszédet intézett hozzájuk, amelyben örömet fejezte ki a felől, hogy a burgherek engedelmeskedtek a harcra hívó szavaknak. A *szabadállam* nem akar támadni, de meg akarja védeni jogait. Az ellenség erős, de ha átéli a határt, a hazájuk függetlenségéért küzdő burgherek meg fogják támadni. A burgherek azután tovább lovagoltak, de ötven embert ott hagytak a város védelmére. Vallsprent 950 főnyi csapata *Boshof*ba ment.

London, október 6.

Campbell-Bannermann ma *Maidstone*-ban beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy egyik fél részén sincs elvágva további tárgyalások utja. Nagy-Britannia nem mint szuverén hatalom, hanem a nemzetközi jog és Dél-Afrika jólétéért való felelőssége alapján állította fel követeléseit. Ha a boerok kormánya miatt való gyanakvásában és aggodalmában, hogy *Transvaal* függetlenségét megtámadják, visszaütöztette a szeptember 8-án kifejezett méltányos

kívánságokat, ki kell emelni, hogy a *devonshirei* herceg és a *Ridley* miniszter beszédében olyan kijelentések voltak, amelyeknek minden gyanút el kellett oszlatniok. Ezek a beszédek épp oly hitelesek, mint a hivatalos táviratok.

Ezek a beszédek kötelezik a kormányt és az országot és a további tárgyalások útját kell hogy egyengessék.

HIREK.

Varga Ottó.

A Ferenc József-intézet tanárát, Varga Ottó urat, felségértés miatt felüggesztették állásától. Ez a tanár, akinek tankönyvében évente huszezer magyar tanuló tanulja meg, hogy miféle tanulságokat kell kibogozni a történelem csomós összevisszaságából s akinek minden sorából a hazaszeretet forró szenvedelmé lobog felénk, a körülmények csodálatos hatása alatt, egyszerre úgy megváltozott, hogy gyereknői gyerekek lelkébe a forradalmi és antidinasztikus érzelmek esőváját vetette. Arról van szó, hogy Varga Ottó a negyvennyolcas eseményeket bírálta arról a tanszékről, ahol minden hazugság és minden alakoskodás egyenlő értelmű a gaszággal. Mert Varga Ottó a hazai történelem tanára s mint ilyen, korbáccsal kell elkergetni a tanszékről, ha csak egyetlen egy hazugsággal is félrevezeti azokat a tanulókat, akiknek nevelését, történeti érzékük fejlesztését reá bízta.

Erzsébet királynő, a böles asszonyok legbölesebbike e téren is szolgált egy kis világító oktatással azoknak, akik a dinasztikus hűség alatt nem a becsületet, élni, halni tudó szabad hűséget értik, hanem azt, ami éppen ellenkezőleg emennek a bizantinizmust. A böles királynő azt mondta a fia tanítójának:

— Ne hallgassanak el előtte semmit. A tiszta igazság az igazi történelem.

S most mi történet az ország első iskoláinak egyikében? Az, hogy a történet tanárát egy magasabbrangu katonatiszt tanulófiának feljelentésére felüggesztik állásától. Hát a gyerekek olyan érett történeti kritikával bírnak már, hogy tanáraik állása az ő kezükben van? Olyan kompetens faktor-e ma már az iskolás gyerek, hogy komoly munkában görnyedő professzorát kritikájával lekergetheti arról a székről, amelyre munkában töltött hosszú évek elismerésüül ültették?

Az igazi dinasztikus érzelem melege megvan a mi szívünkben is s ha Varga Ottó ur egyetlen szavával érintené azt a koronát, amely szentség előttünk, ugy mi volnánk azok, akik az első követ dobnánk ő reá. De a magyar históriának vannak olyan eseményei, melyeknél a központi tényrnyalóknak csak opportunításra érett esze megbokrosodik s ilyenkor az az igazi dinasztikus érzelem, mely az igazságot mondatja el a történelem tanáraival. Vagy rászorul-e ami fölcent uralkodónk arra, hogy hazugságok árán esceptessék az iránta való szeretet az alattvalók szívébe? . . .

A dolognak van még egy kis sajátága, amely tisztára olyan, mintha a Ferenc József intézet vezetői az inkvizíció napjaiban tanulták volna a pedagógiát. A helyett, hogy amikor Varga Ottó ellen megtették a panaszt, férfias nyíltsággal elébe álltak volna s azt kérdezték volna, hogy: mondta-e az ur ezt, vagy amazi? — azt tették, hogy gyorsíróval jegyeztették fel a tanár ur előadásait. Ebből pedig minden logikai előismeret nélkül meg lehet találni az igazságot. Meg lehet állapítani azt, hogy nem annak akarták elejét venni, hogy Varga ur ne mondjon többé olyant, ami rossz, hanem azt, hogy igenis mondjon, hogy azután annál bizonyosabban nyakába lehessen keríteni a vizes ponyvát. Én itt csak azt mondom, hogy azok, akik ilyen eszközökkel akarnak igazságokat kikutatni s ilyen inkvizítorius módokhoz folya-

modnak, azok összetévesztik a lojáltságot a tényrnyalással s ezek az urak azok, akik a dinasztia támaszára, védelmére és szeretetére hivatott ifjuságból fajankókat csinálnak.

Forgatom a Varga Ottó könyveit. Csodálatos józanság, a történeti események hídeg, okos kritikája szól belőlük. Olykor költői melegség sugárzik a sorokból, nemzeti aspirációink dicsőséges himnusává szövődnek a szavak s mindenütt a haza szeretete, a magyar állam eszméjének imádata árad felém. Tiszta, okos történet az, amit leír, sehol hazug szó s mindenütt átérezve az, hogy monarchikus állami szervezetünk az egyetlen logikus, az egyetlen üdvös. S alig tudom megérteni, hogy az örök logika iskolájában, a történet tanulságain kinevelt Varga Ottó miféle csoda által vált hírtelen antidinasztikus érzelmű vad professzorrá. Akinek ilyen a készültsége, ilyen a nyelve, ilyen az esze, az nem szorult arra, hogy gimnazisták előtt legyen republikánus. Aki ilyen nyíltsággal beszél a könyveiben, az nem bujhatott el az iskola négy fala közé a maga igazságaival, hanem elég bátor ember, hogy felnőtt emberek s a tudomány ítélőszéke előtt mondja el a maga igazát.

— És mi jobbágyi hódolattal borulunk a trón számolyára . . .

Mindössze egy sor írás. Egy kis könyvből való, annak is a legeslegutolsó lapjáról. A könyv többi része mind azokról szól, akiknek emléket a király tiz szoborral örökíteti meg.

Ezt a könyvet is a felségértő Varga Ottó írta . . .

G—A.

Budapest, október 6.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 30-án új

előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf *Széchenyi* Manó, a király személye körüli miniszter, ma Sopronból Bécsbe érkezett. — *Blanka* főhercegnő Zágrábból Bécsbe érkezett. — *Károly* romániai király ma este Münchenbe érkezett. — *Bülow* gróf német külügyminiszter Semmeringből Bécsbe érkezett.

— György görög herceg eljegyzése. Mint a *Moniteur Oriental* jelenti, *György* herceg, a krétai kormányzó, eljegyezte *Viktória* hercegnőt, a walesi herceg leányát. Az eljegyzésnek hivatalos közlése, az említett lap értesülése szerint, csak néhány nap múlva történik.

— *Monstre-küldöttség a kultuszminiszternél*. A tisztánmenni ev. ref. egyházkerületnek *Sárospatakon* tartott özi közgyűlésén szóba került a miniszternek a jogi szakoktatás ügyében kibocsátott reformtervezete, mely nagy reucenzust szült. A serelemes pont megváltoztatása érdekében a kerület elhatározta, hogy a miniszterhez nagy küldöttséget meneszt. A küldöttségnek *Kun Bertalan* szuperintendens és *Vay Béla* báró főgondnok vezetik a miniszter elé.

— A pápa a hercegprimáshoz. A magyar püspöki kar szeptember közepén tartott értekezlete alkalmából közös, üdvözlő táviratot küldött a pápának. A táviratra *Rampolla* biboros s pápai államtitkár a szentatya nevében Vaszary Kolos hercegprimáshoz intézett válaszában a pápa köszönetét fejezi ki a szeretet és tisztelet ama biztosításáért, amelynek a magyar püspöki kar Magyarország egyházfejdelmével az élen újabb fényes bizonyágát adta. A pápa egyuttal áldását küldte az epizkopátus tagjainak, valamint pápáguknak s összes hiveiknek, végül pedig azt a biztos reményét fejezte ki, hogy a püspöki tanácskozások nagyban elő fogják mozdítani annak az óadási buzgólkodásnak a sikerét, amelyet a főpásztorok a biboros hercegprimás büles vezetésével az egyház és haza közös javára kifejtene. Minthogy ez a pápai válasz a püspöki kar üdvözlő táviratára már a konferencia befezése után érkezett Rómából, a hercegprimás külön-külön közölte ezt a főpapokkal.

— Erzsébet királynő emlékfái. Az Erzsébet emléke tisztelet bizottság holnap szombaton délután 4 órakor ülést tart, melynek tárgyszorozata a következő: 1. Alapszabályok kidolgozása. 2. Az adományok (két falkola, két telek) bejelentése. 3. Faragó Ödön főmandárin levelének bemutatása. 4. A beerkezett segítségnyújtó levél felolvasása. 5. Esetleges indítványok.

— **Budapest nem gyászolt.** Szomoru az, ha valaki szomoru se tud lenni igazán, istenigazában keseregni, lolkéből nagyot sirni, s átkozódni is egy kicsit... Ha valaki erre nem képes, akkor a valakiben elfásult az érzés s elzúllott a lélek. Az igazi nagy csapás sulya talán enyhül az idővel, de a gyász tisztességes, kegyeletes népek gyász marad mindig. Nem ronthatja le a viszonyok semmiféle alakulása. S ha lerontja, az gyalázatos nagy szégyen reánk, amit valahogyan meg ne tudjon a külföld, mert megutál bennünket az is, aki eddig még valahogyan kihétkült a nagy felség és hamis lojalitásunkkal. Oszintén és komolyan szólva, amit ez a nagy hideg város ma csinált, az gyáva és tisztelatlenség, csunya meghunyászkodás azok előtt a bizonyos sokszor emlegetett szempontok előtt, amelyekkel a sóhaj-tást is belénk akarják fojtani a feledékeny honfiak, akik teljességgel nem akarnak emlékezni arra, hogy a tegnapi napról alakult ki a tegnapi és természetesen, a folytonosság törvényeit becsületesen magyarázva, voltaképpen a tegnapielőtti harc eredménye a mai béke. Férfiatlanságot, igazságtalanságot, vaktságot teteleznék föl a felséges öreg királyról azok, akik annak a bizonyos békeségi szempontnak a jegyében dolgozva, letagadták a magyarral a magyarságát. A felejtésnek közönség kell lenni, mint ahogy közös volt a küzdés, s egyoldalulag, csupán a mi türelmünkre számítva, csupán túlnak követelve engedékenységet — nem lehet lezárni a nagy számlát. Ó felsége gentleman, tökéletes ur — és mégis az ő bitoros közpénzével takargatják itt — a gyáva-ságot. — Ez pedig nem járja. S hogy meg ne történhessék minden alkalommal ez a visszaélés, ahhoz szükséges lenne az, hogy jusszon tudomására a királynak is ez az ultralójális széledelés és a legmagasabb helyről cáfoltság meg az az ostoba hipokrizis, hogy mi megbocsátunk mindenképpen, de nekünk nem bocsátanak meg — semmiképpen. Mert hát mi ez az ország — tisztelt gutgesinnt uraságok? Kölyök, akit fülön lehet fogni, meg nyakon verni... Hatalom, amivel számolni kell, de amelylyel nagyon természetesen nem számol senki, míg olyan együgyű és hazafiatlan, mint amilyenek ma mutatkoztak — Budapest. A szív, a főváros... Szomoruan, nőttön nőv elkéservedéssel jártuk az utcákat mi, akik tudunk gyászolni. Nem igen mutatta meg itt semmi az idegennek, hogy országosan, egyetemesen gyászolunk. Az utcák vásári élete egészen hétköznapi volt s itt-ott egy-egy fekete zászló. Erre, — arra, — árván, egész utcasorokon egy se... Budapest már ötven esztendőre se tud visszaemlékezni... Budapest — egy nagyjában — nem érzi, hogy magyar. Ez a rideg, nagy, szív nélküli város tünnettel azzal, hogy őt nem érdekli a história. Hát mi lesz velünk akkor, emberek? Ki lesz a barátunk, ha már nemzeti önértetünk sínes, amely a multra támaszkodva építse a jövőt. Szomoru dolog ez. Arra való, hogy nagyon keservesen eltöprengjen rajta az ember.

— **Görög világ Krétán.** A törökök az utolsó háboruban legyőzték a görögöket: tehát el is vették országunk egyik szép darabját, Krétát. Törökországunk régóta ez a végzet. Néveg ugyan a szultáné az a sziget, sőt György herceg, görög királyfi, Kréta kormányzója, igen szép szavakban biztosította is a szultán a hűségéről, de azért Kréta szépen lassan mégis csak visszagörögösödik. György királyfi egészen otthon érzi már magát Krétán s nemrég fogadta ott legközelebbi rokonait, Olga görög királyné és Mária királykisasszonyt. Olga királyné és leánya egy orosz hadihajón utazott Kaneába, ahol György herceg, a szultán kaneai képviselője, a külföldi konzulok, a katonai és polgári hatóság és a lakosság lelkes fogadtatásban részesítették. A görög királyné, miután a kormányzói palotában megpihent, Mária hercegnő és a kormányzó kíséretében Kanea remek vidékét és a tengerpart környékét tekintette meg, azután visszatért a kormányzói palotába. Olga királyné és leánya szerdán este ugyancsak az orosz hadihajón utazik vissza Aténbe.

— **F. M. K. E. A F. M. K. E. központi irodája** Nyitra, az új titkár vezetése alatt szorgalmasan dolgozik, hogy összeállítsa az egyesület központi és összes törvényhatósági választmányi alapító, örökös, rendes és pártoló tagjainak generális névjegyzékét és nyilvántartását. Azokat, akik akar alapítványi, akár rendes vagy pártoló tagsági díjakkal járulékaikban vannak, a központi iroda felszólítja hátralékaik összeg befizetésére. A kik tagsági kötelezettségeiknek a felszólításra sem tesznek eleget: azoknak, ha alapító tagok, az egyesület az alapszabályok 36. §-ának felhatalmazása alapján, fölmondja alapítványi kötelezettségeiket, — ha pedig rendes vagy pártoló tagok, az alapszabályok 39. §-a alapján, rendes polgári peruton hatja be túllik hátralékaikat. Az egyesület nem szívesen fordul ez értelem akcióhoz, de kénytelen vele, annyi a különvő tagjainak, amelylyel nagy nemzeti feladatait jelentékenyen előmozdítatná. — **Clair Vilmos, a Budapesti Napló** belső dolgozója s a F. M. K. E. új titkára e minőségében a napokban mutatkozott be az új Kálmán miniszterelnöknek. A miniszterelnök ki-

tüntető szívélyességgel fogadta a titkárt, megköszönte a trénesen közgyűlés üdvözlő táviratát, élénken kérte közösködött a közgyűlés részleteiről s végül üdvözlőletét küldve az egyesület részleteiről, biztosította a titkárt, hogy a F. M. K. E. iránt őszinte rokonszenvvel viseltetik, s annak érdekeit tőle telhetőleg támogatni fogja.

— **Közösködés.** A nemzetközi gyermekvédő kongresszusnak is az a vége, ami minden kongresszusnak, közösködés nagy tömege zárja be. A gyermekvédő kongresszus záró ülésének határozata szerint, ma a fővároshoz Rakovszky István, a kongresszus elnöke, levelet intézett, melyben közösködését fejezi ki azon lelkes támogatásért, melyben a főváros a kongresszust részesítette.

— **Új mesterség.** Rider Haggard, a híres amerikai regényíró gondolt egyet: otthagya régi mesterségét a regényírást és abból, amit irodalmi munkáin keresett, vásárolt magának *San-Francisco*-ban aranybányát. Kár volna kifigurázni Haggardot, amiért regényíró létere ilyen praktikusán gondolkodott, még az elhatározásában rejlt önvallo-másból sem háramlik reá szégyen; nem az ő hibája, hogy a regényei nem voltak aranybányák. Hiszen ő cserélt mesterséget és nem a kiadóját.

— **Feszty Árpád nyeresége.** Feszty Árpád festőművészünk, aki most búcsuzott el a fővárostól, hogy Firenzébe költözzék, szintén nyert az osztály-sorsjátékon. De ennek egy kis története van.

A Komárom-vidéki Takarékpénztár, amely osztály-sorsjegyek elárúsításával is foglalkozik, Feszty Árpádnak, mint komárommegyei birtokosnak is küldött megvételre sorsjegyet, amelyet a művész meg is vásárolt. A sorsjegyét mindjárt a húzás kezdetén ki is húzták a legkisebb nyereségnyel. A takarékpénztár értesítette is őt nyereségéről és a nyereségy erejégy nyomban új sorsjegyeket küldött neki, felszólítván őt, hogy ezek árának fedezéséül küldje vissza a kihuzott sorsjegyet. Feszty Árpád azonban ebben az időben egyéb fontosabb dolgokkal lévén elfoglalva, fel se bontotta a levelet és nem fordított az egész dologgal. Időközben találkozott a fővárosban Tuba János országgyűlési képviselővel, a pénztintézet vezérigazgatójával, aki véletlenül szóba hozta a sorsjegyek ügyét. Feszty szórakozottan azt válaszolta, hogy a sorsjegyeket megtartja s ezt levélben is tudomására adja a takarékpénztárnak. Még mielőtt elküldhette volna az értesítést, a küldött sorsjegy száma ismét nyertesnek került ki a kerékből, még pedig ezuttal jelentékenyebb összeggel, 12,000 koronával. Felmerült most már az a kérdés, kit illet a nyereség, a festőművészt-e, avagy a takarékpénztárt? A nagy kérdést utólagja is általános megelégedésre barátságosan intézték el, úgy hogy a nyereséget megosztották.

— **Postamesterek kongresszusa.** A Magyar Postamesterek és Kiadó Országos Egyesülete ma délelőtti órákora kilenc postaigazgatósági kerület megválasztott képviselőinek jelenlétében a Fehérvár-szálló nagyteremben rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyedüli tárgya a megváltoztatott alapszabálytervezet elfogadása képezte. A közgyűlésen Horváth János mezőbényi postamester elnökelt. Az ismert alapszabálytervezet a közgyűlés általánosságban elfogadja. Szalay Ottó devecseri postamester, az egyesület titkára kijelenté, hogy a megbeszített hetes bizottság memorandumot készített elő, amelyet a szakminiszterhez terjesztenek fel olyan célból, hogy a postamesterek sérelmeit orvosolják. A memorandum kiemelkedőbb pontja a postamesterek végleges kinevezése. Eddig ugyanis a postamestereket hat havi fölmondással, azaz szerződésileg alkalmazták. A memorandum különben husz pontból áll, még pedig a dekretum megadása és a szolgálati törvény módosítása; a 300 forint minimális fizetés; öt évi kiadói szolgálat után II-od, vagy esetleg I. osztályú postamesteri hivatal elnyerhetése; külön biztosíték nyújtása előny né adjon; a postamesteri állásokat csak nyilvános pályázat után töltsék be és így átruházás után csak különös méltánylát érdemel esetekben adják a postamester övezvények, vagy arra képestett családjának; a fizetési kules (vagyis a jövedék) után járó megállapított százalékat tényleg adják meg; adják meg továbbá a postamesterek a hivatalos helyiség után megfelelő hazbért; emeljük föl a kézbesítési általányt; a telefonkezelésért méltányos évi díjat adjanak és a lő krajcaros értesítési díjak a postamesterek jussanak; a postatakarékpénztári jutalékok túllérik és helyette méltányos évi díjat állapítsanak meg a postamester részére, annál is inkább, mert a chequetorgalomból a kinstárnak tetemes jövedelme van; kéri a vasuti kedvezményes jegy engedélyezését, ami elég jogos kérelem is, amennyiben ők szintén a szakminiszterium tényleges hivatalnokai. Miután a postamester egyik kerélmé a végleges kinevezés, ezzel mintegy együtt jár a Posta- és Távirószemélyzet Segély- és Nyugdíjgyűlésre való kötelező belépés. A közgyűlés a tervezett memorandumot elfogadta és ezzel a közgyűlés véget ért. A közgyűlés után banket volt.

— **Eljegyzés a Dungserszky-osaládban.** Dungserszky György nagybirtokos, Dungserszky Lázárnak, a bács megyei nábobnak fia, kedden jegyezte el Krónics Mici, dr. Krónics István zombori ügyvéd és nagybirtokos leányát.

— **Haladás.** Mindenről lefoszlik lassankint a mult idők poézise; a praktikus, rohanó század nem kimélt meg semmit, a római katakombákat pénzért mutogatják, a jeruzsálemi szent sírhoz kényelmes gyorsvonatokon utaznak az angolok és a galákhöz néhány nap óta villamos vasut visz Kairóba.

Mekkorát bámul majd a híres Sphinx, amikor lábánál megcsendül a villamos kocskicsengettyűje!

— **Nagyváradiak Hegedűs miniszternél.** Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternél tegnap a nagyváradi törvényhatóság és a kereskedelmi és iparkamarának harminc tagu küldöttsége tisztelt és vezetőjük, Beáthy László főispán azt a kérelmet adta elő, hogy Nagyváradon vasuti üzletvezetőséget állítsanak. Hegedűs miniszter döntő választ nem adhatott, s kijelentette, hogy nem akar olyan ígéretet tenni, amelyet esetleg nem válthatna be. Az üzletvezetőségeknél a minél hosszabb vonalak az irányadók, éppen azért nehéz lenne Nagyvárad számára ez idő szerint új üzletvezetőséget szervezni.

— **A rennesi pór halottja.** Tegnapielőtti halt meg Párisban Etienne Charavay írasszakértő, a rennesi pór egyik érdekes tanuja. Charavay 1894-ben Dreyfusnek tulajdonította a bordereaut, de Rennesben férfias nyíltsággal jelentette ki, hogy akkor tévedett. Charavay Rennesben, a tárgyalás alkalmával betegedett meg; azóta állapota egyre rosszabbra fordult, míg végre tegnapi éjféli órák között kiszorult.

— **Egy pár virsli — az ezüstlakodalomra.** Egy sziléziai városkában, Waldenburgban valami Küha nevezetű ember házasedot meg ezelőtt huszonöt esztendővel. Az anyakönyvezető — aki azóta már polgármester lett — vicces ur volt s mivelhogy a házasedot az első volt mindazok között, amelyek az új polgári eljárás szerint köttetnek — ajándékot ígért a házasedot ezüstlakodalma. A város szomban nem igen vagyonos, hát csak a szerény anyagi viszonyokhoz mérte az ajándékot. Azt mondta nekik: — Huszonöt év múlva küldök maguknak egy pár virsli. — S csakugyan huszonöt esztendő telt el azóta s Kühnek nem felejtették el az ígéretet. Meg is folytatódtak a doigtos s a tanács nyomban kiutalványozta számukra a jubiliáris virsli.

— **Az V. kerületi tűzoltóság költözése.** Az V. kerületi tűzoltóság, amely azelőtt az Újépületben volt, ennek lebontása után pedig a Károly-kaszárnyában kapott ideiglenes otthont, ma elköltözött innen is. A tűzország az V. kerület előjáróságának Koháry-utcai házában kapott végleges otthont. Ezzel most már minden kerületi őrség végleges otthonában van.

— **Közégek pusztulása.** Bars vármegye Nagy-Lóth és Kis-Lóth községeiben, mint táviratozzák, 2-án tüzvész ütött ki, amely mind a két községet teljesen elhamvasztotta. Az orkászserü vírházban mentésről szó sem lehetett. A környékről odaérkezett tűzoltók is tehetetlenek voltak, mert a lángok miatt nem juthattak sehol sem vízhez. Egyszerre hat-hét helyen égett. A közégek összes házainak száma 300, ezek közül leégett 284, míg 16 ház csupán a legcsodásabb véletlen folytán maradt épen. Leégett többek között a katólikus plébánia, az iskola és a református templom. Az összes takarmány, szalma, tengeri a lángok martaléka lett. Emboréletben nem esett kár. A kár még nincs megállapítva, de annyi már is bizonyos, hogy több száz ezerre rug. Az épületek csak alacsony összegre voltak biztosítva. Simonyi Béla alispán és Nedeczky Vince verebelyi főszolgabíró rögjön a veszedelem helyére siettek, hogy segélyt nyújtsanak a legnagyobb nyomorba jutott lakosságnak.

— **Az ellenőrzési szemlék.** A fővárosban 8-án, vasárnap kezdődnek meg a föllelőrzési szemlék, úgy a közös hadserereghez, mint a honvédséghez tartozó legénységgel. A közös hadsereregbeli tartalékosok a Mária-Terézia kaszárnyában, a honvédséghez tartozók az új honvéd gyalogsági laknyában kötelesek jelentkezni. Az első nap programja a következők. A közös hadseregnél az első bizottságnak jelentkeznek a házi ezredhez tartozó 1889—1890-ben besorozottak, a második bizottságnál pedig a vadászapatokhoz 1889—1893-ban besorozott legénység. A honvédségnél az első ezredhez 1887-ben besorozott tartalékosok kötelesek megjelenni. A katonai ügyosztály tudatja az érdekelteket, hogy ezuttal a főszemlékről kellő igazolás hiányában elmaradtakkal a törvény szigorával bíznak el, s őket pénzbüntetéssel s katonai bürtönnel sújtják.

— **Szerencsétlenség vadászat közben.** Finny Béla, a budapesti Kigyógyógyászterít tulajdonosa, néhány nap előtt Lacházán vadászott. A szenvedélyes vadász majdnem életével fizette meg a mulatságot. Saját vigyázatlansága következtében ugyanis fegyvere elsült s a golyó olyan erővel furódott jobbláába, hogy azt még a helyszínen amputálni kellett. Szerencséjére a vadászatot több budapesti orvos barátja is részt vett, akik Finny jankiáltására hozzárohanak, hol vérebén, féláljultan találták. A múltét után kocsin Budapestre vitték a Ferenc József kereskedelmi kórházba, ahol Bartha Gábor tanár és dr. Boros Ernő kezelték.

— **Varga Ottó ügye.** Varga Ottót, a Ferenc-József intézet tanárát, mint már említettük, felfüggesztették állásától, néhány növendékének feljelentése alapján. A tanulók nyilatkozata szerint Varga a történelem-órán felségsértő kifejezéseket használt, amikor azt mondta, hogy: „I. Lipót zsarnok volt, mint a többi Habsburg.” Ezt a nyilatkozatot, a nélkül, hogy közölték volna Vargával, felterjesztették a közoktatásügyi miniszterhez. A nyilatkozat tartalma mégis kiszivárgott s harminc tanuló olyan értelmű újabb nyilatkozatot állított ki, hogy Vargától soha illojális nyilatkozatot nem hallottak. Ennek dacára a tanár augusztus 29-iki kelettel a következő levelet kapta az intézet igazgatójától:

„A budapesti II. ker. egyet. kath. főgimnázium igazgatójától.

11. eln. szám.
1899/9.

A budapesti fővárosi tankerületi főigazgató-ságnak 1899. augusztus 29-én 341. elnöki sz. a. kelt leirata alapján értesitem tekintetes tanár urat, hogy a nagyméltósága vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur folyó hó 29-én ad 63.215. sz. a. kelt magas rendeletével tekintetes tanár urat az ellene elrendelt fegyelmi vizsgálat következtében addig is, míg a fegyelmi ügy szabályszerű ítélettel befejezést nyer. a középiskolai törvény 37. §-sa értelmében működésétől további intézkedésig felfüggeszté.

Budapest, 1899. augusztus 29.

Dr. Demeczky Mihály s. k.
főgimnáziumi igazgató.

Tekintetes Varga Ottó budapesti II. ker. kir. egyet. kath. főgimnáziumi tanár urnak

Budapesten.

Varga Ottót ma felkereste egy lapudósító Logody-utcai lakásán. A tanár ur ez alkalommal a következőket mondta el ügyéről:

— Tartózkodó álláspontot foglalok el, mert még mindig remélem, hogy az ügyet lehetséges lesz simán elintézni.

Tény azonban az, hogy állítólagos felségsértési, vagy illojális nyilatkozatokért ellenem még januárban nyomozást indítottak, júniusban pedig fegyelmi vizsgálatot tartottak. Én a vádakra akkor megfeleltem s e vádakat — úgy látszik — bebizonyítani nem sikerült.

Tény, hogy ezután ebbe az ügybe az ifjuságot is bevonaták.

Ennek eredménye az lett, hogy az ifjuság körében mozgalom indult meg, amelynek során védelmemre álltak s különféle nyilatkozatokat bocsátottak rendelkezésemre, amelyeket én az ügyiratokhoz becsatoltam.

Tény, hogy e közben engem augusztus végén hivatalomtól felfüggesztettek, fizetésemet azonban rendesen kapom.

Bizom abban, hogy az illetékes fórum előtt megtalálom a magam igazságát s kijelentem, hogy a lapokban megjelent közlemények akaratomon és tudomon kívül láttak napvilágot.

A felfüggesztés mindenestre sérelmes, mert válóóimnak az intézetben szabad kezük van, míg én ott semmiféle akció nem ellenőrizhetek. De remélem, hogy a következők így is nekem ad igazat. Addig mindenestre kérem a vélemények felfüggesztését.

Ami a vádakat illeti, azok oly ostobák és lehetetlenek, hogy reprodukálni meg sem kísérek.

— **Találmány a vasuti szerenosótlenségek ellen.** Csodálatos készülék az, amelyet minden vasuti szerenosótlenség elhárítására feltalált egy D'Assar Russo nevezetű olasz mérnök s olyan sokat tud — vagy akar — elérni a masinájával, hogy kénytelenek vagyunk kissé kétkedve fogadni a csodatalálmány hírét. Azzal venné elejét minden bajnak, hogy a haladó vonat mozdonyvezetőjének telefont adna rendelkezésére. A telefon összekötne a már elhagyott állomást a következővel s azonkívül mindazokkal a vonatokkal, amelyek ugyanazon a sinen haladnak. Olyan erős a hangja, hogy nem képes elhunyoni a szavát semmiféle lárma. A gépész tartoznék minden három-négy másodpercben értesíteni a két állomást arról, hogy nincs semmi baj. Ha ez elmaradna, abból nyilvánvaló lenne az, hogy baj van s rögtön a vonat segítségére indulhatnának. De ezzel még teljességgel nincs kimerítve a tudománya ennek a technikai csodának. A telefon jelez minden akadályt az uton s pontosan megmutatja azt is valamely óralapon, hogy hány kilométerre esett a sínre a szikla, vagy hol vannak földszagatva a sínnek. Azonkívül a vonatvezetővel összekötne minden szakaszt a vonaton. A vasuti rablók nagyon meggyűlölké vele a baja, mert rögtön ráütnének, amint a megtámadott valamivel hangsabbat kiáltana a kagylóba. Ha mindaz igaz, amit a találmányról mesélnek, akkor valószínűs állásról van

szó. Pozitív hír azonban kevés szívárgott még ki a mérnök műterméből. A feltaláló fél minden indikációtól, bujdosik az újságírók elől s csak akkor áll elő találmányával, ha teljesen készen lesz vele.

— **Szédelgés az alamizsnával.** Fekete József detektív a napokban a Deák-téren lévő Putzer-féle pincében vacsorázott. Vacsora közben feltűnt neki, hogy egy rongyos kis leányka ételmaradékokat kér a vendégektől. Érdeklődni kezdett a gyerek iránt, aki elmondta neki, hogy az anyja meghalt és ő hét testvérével nyomorog otthon. Az apja — ugymond — aki géplakatos, hónapok óta ágyban fekvő beteg s odahaza mindnyájan éheznek. Amikor a gyermek megfordult, a detektív észrevette, hogy pénz csörög a zsebében. Elkezdte vallatni a leánykát, aki nagyon megijedt s a következőket mondta el: A beteg apáról és a hét testvéréről szóló dolog mese. Ő Wagner Jánosnak, aki a Podmaniczky-utca 5-ik szám alatt lakik, a szolgálatában áll hét hozzá hasonló gyermekkel. Wagner azért fogadta föl őket, hogy kolduljanak neki. Mind a hét gyerek így járt vendéglőről-vendéglőre s mindenütt koldultak, mert ha naponta fejünkét két forintot nem vittek haza, akkor kikaptak Wagnertől, aki a mellett még éhezettette is őket. A detektív elment Wagner lakására s a jól táplált embert ágyban találta. Betegséget szinlelt, kiderült azonban, hogy olyan egészséges, mint a makk. Alig volt ott a detektív egy negyed-óraig, a Wagner szolgálatában levő hét gyermek egymásután érkezett haza, mindegyik a maga kereménnyel. Mindegyik legalább két forintot hozott haza, de akadt közöttük olyan is, aki közel három forintot szerzett össze. A vizsgálat kiderítette, hogy Wagner régóta tüzi már ezt a mesterséget, amelynek révén naponta 18—20 forint jövedelemre tett szert. A leányok ebből a nagy keresetből naponta csak pár krajcárt kaptak s e mellett Wagner olyan rosszul tartotta őket, hogy folyton éheztek. Hogy az szlet milyen jól ment, példa rá, hogy Wagnernél egy négyezer forintos takarékpénztári könyvet találtak. Ezt az összeget pár hónap alatt rakta be a takarékpénztárba. A rendőrség megindította ellene a vizsgálatot.

— **A franciaországi sztrájk.** Párisból táviratozzák: Az Echo de Páris jelentése szerint Párisban a le creusoti sztrájkoló munkásoknak olyan beüzön-lését várják, hogy tiz zászlóalj katonaságot készen tartanak a végre, hogy különféle pontokra szállítsák őket, ahol majd föl kell tartóztatniok a beüzön-lő sztrájkolókat.

— **A részeges szabó kis lánya.** Egy Ginczinger József nevezetű makói szabótól elvált az asszony. Azért hagyta ott, mert a májster csak ivott, nem dolgozott s ilyen ember mellett végső züllésnek indult a kis család. Az anya elvitte a kisebbik leányát s az apának maradt a nagyobbik, egy tizenegyesztendő kis gyerek. A kis lány a hosszú mulatságok alatt nem szivesen maradt otthon egyedül, hanem elődalgott az atyja után a kocsmába. Akármilyen vígan ordított is a szabó a bor mellett, a kis síró szemrehányás mindenbóva elkísérte s előtte állott, mint valami kérdőjel, hogy — hát hova jutunk így? A részeg ember pedig nem szereti a józan kérdéseket. Annnyira nem, hogy a részeg szabó a mult este agyonverte a kis lányát, hogy ne legyen az utjában.

— **Betörés a vidéken.** Szikszón, mint tudósítónk táviratozza, az éjfel Bidner Károly óras és ékszerész üzletébe betörték, s onnan nagymennyiségű ékszer, órát elloptak. A nyomozás eddig eredménytelen.

— **Védekezés a pestis ellen.** Franciaország nagy gondal védekezik a pestis ellen. A kamara már régebben 300.000 frankot szavazott meg a pestis ellen való védekezés költségeire. Mivel Portugáliában a pestis-járvány még mindig nem csökken, a kormány most még jobban ki akarja terjeszteni az az óvintézkedéseket. Mihelyt a kamara összeül, újabb hitel megszavazását fogják kérni erre a célra.

— **Vasuti baleset.** Bécsből jelentik, hogy az osztrák államvasutak igazgatója a következő jelentést tette közzé: Midőn a 7019. számú személyvonat október 5-én este 9 óra 50 peroker a penzingi rendező-pályaudvaron áthaladt, a 69. számú tehervonat gőzmozdonya tolatás közben hozzáért, aminek következtében a személyvonat mozdonya kisklott. A vonaton levő tizenhat utas közül és a személyzetből senki sem sérült meg. A személyvonatot más sinre állították és azután folytatta útját Hetzendorf felé.

— **Gázrobbanás.** Strasser Bernátnak a Váci-körút 49. szám alatt lévő lakásán ma délután Árvay Rudolf szerelő a gázcsillárokat javította. E közben az egyik gázcsapot nyitva hagyta s a gáz kiömlött. Amikor setétedni kezdett, Árvay gyufát gyújtott s a gyufa lángjától fellobbant a kiömlött gáz. A robbanás olyan erős volt, hogy az ajtót kivetette a sarkából s a szobában lévő függönyök meggyuladtak. A robbanás ereje Árvayt magát is földre teperte, de Árvay hamarosan talpra állt és sebezésért kiáltott.

Az elősietett emberek a szobában keletkezett tüzet eloltatták.

— **Leégett kastély.** Karlsbadból jelentik, hogy a Ballwitz-kastély tegnap teljesen leégett. A lángok azokat a világhírű, sok száz esztendő tölgyfákat is elemészítették, amelyek Körner Tivadar költészetében is szerepelnek.

— **Guttenberg-kiállítás.** A könyvnyomtatás mestersége a jövő esztendő márciusában ötszáz éves lesz. Ezt a nevezetes jubiláris évfordulót Guttenberg-kiállítással ünneplik meg Mainzban. A kiállításnak három osztálya lesz. Az egyikben a könyvnyomtatás története lesz föl-tüntetve a legrégibb időkben. A grafikai kiállítás a rajzművészet képét fogja nyújtani. A harmadik osztályban pedig a mai könyvnyomtatást mutatják be a legmodernebb eszközökben, gépekben. A kiállítás jövedelméből Guttenberg-muzeumot akarnak alapítani.

— **A kormányozható léghajó.** Fridrichhafenből jelentik, hogy ha az idő kedvező marad, gróf Zeppelin kormányozható léghajójának berendezésével és töltsével két hét alatt teljesen készen lesznek. A ballon maga már készen áll. Dr. Bayer müncheni udvari tanácsos is próbákat tesz a ballonhüvelynek kémiai megtöltésével. Először gróf Zeppelin, Kübler mérnök és két gépész szállanak fel két csolnakban.

— **Helyreigazítás.** Az öngyilkossá lett Fécsey Lajos joghalgató családja felkért bennünket annak a közlésére, hogy az elhunyt ifju nem volt népköltő-zéseknél kivéve és hozzátartozóival teljes egyetértésben élt. Végzetes tetterre tehát semmi esetre sem indították anyagi gondját, vagy éppen nyomorúsága.

— **Veszedelmes sajt.** Hódmező-Vásárhelyen, mint onnan jelentik, a nép halálra keresett egy Lázárné nevű kofa-asszonyt. A tömegben, amely a kofa háza előtt összegyűlt, voltak többen, két idősebb asszony, kiklárma és sirva követelték a házbeltől, hogy a gyilkos kofát adják elő nekik, mert meg akarják fojtani. Ez a két asszony ugyanis Lázárnétól sajtot vett délelőtt a piacon s attól az egyiknek az urat, Springer Ignácot, a másiknak két fiát, Grosz Sándort és Samut halálköveva vitték be a kórházba. De mások is vásároltak a romlott sajtból és azok közül is többen rosszul lettek, a tömegben négy-öt ember is volt, akiknek a kórházba kellett menniök. Lázárné nesztét a szerencsétlenségnek, amit okozott s megszökött hazulról, de talán a városból is. A három súlyos beteg még mindig fekszik, ma már azonban tul vannak az életveszedelmen. A hatóság intézkedett, hogy Lázárnét elfogják, a sajtból pedig egy darabot vegyvizsgálata küldött.

— **Kiskiklott vonat.** A Ráckevevől Budapest felé haladó vonat ma délelőtt Eszéstefalva környékén hibás váltóigazítás folytán kisklott. A kocsik összetörték s a lokomotív a pályát egészen feltúrta, úgy hogy azóta csak átszállással lehet közlekedni.

— **Konyak — kربول.** Willachból táviratozzák: Rieder Ferdinánd, a Wien hajó segédgépész, a steli polgármesternek fia, amint a hajó Pólabá ment, összezuzta jobb kezének két ujját. A seb bekötésénél a gépész fájdalomában elájult. Az orvos konyakot kért, mire egy üveget nyújtottak neki, melyben azonban kربول volt. Rieder megitta a kربولt s rögtön meghalt.

— **Kifogott holttest.** A Rudasfürdőnél ma délután egy 60—65 év körüli, intelligens kinézésű asszony holttestét fogták ki a Dunából. Személyazonosságát eddig még nem tudták megállapítani. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Hamis koronások.** Kassán egy idő óta hamis koronásokat gyártanak. A koronák, amelyekből Kassán vagy 10—20 darabot fedeznek fel naponként, rendkívül szépen sikerültek. Első pillanatra meg sem lehet e koronákat különböztetni a valódiaktól, különösen ha a valódiak is ujak. A kassai hamiskoronának az a hibájuk, hogy a nagyon is fényes! A hangjuk egyáltalában nem ezüstengésű, olyat koppannak, mint az ólom és erről ismerni rájuk. A kassai rendőrség rendkívül érdeklődik a pénzverő-műhely iránt és nagyon nyomoz.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** Az osztálysorsjáték mai húzásának eredménye a következő: ötezer koronát nyert a 85333 számú sorsjegy, kétezer koronát a 15911 42540 87064 70206 61218 25502 88888 46685 85068 47665 28166 26222, ezer koronát a 60454 2338 43203 95468 39032 87742 56814 6157 23288 28947 9484 17239 68539 88709 14130 14307 62338 10498 17632 90532 29050 2428 85440 2636 és ötszáz koronát a 4943 48732 4144 32684 60255 25649 53490 53341 23385 81226 68902 24562 53702 89264 66940 17202 8141 82331 17769 17529 42781 93848 91977 51154 74483 20287 85947 87760 38794 74067 50976 20076 számú sorsjegy.

— **Angol ruha.** Berger Lajos udvar szállító külön műhelyében. Harmincad-utca 3. szám alatt, mérték után készülnek angol női ruhák Butin londoni udvari szabó modelljei szerint. Minták a vidékre bérmentve küldetnek.

— **Figyelemzetés.** Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Fischer D. és társai cég lapunk mai számában megjelent hírdetésére.

(x) Ha őszül a haja, vegyen Zoltán-féle Hair-regenerátort 1 forintért a Hold- és Nagykorona-utca sarkán levő Zoltán B. gyógyszerárában. E szertől a haj eredeti színét visszanyeri. Utánzásoktól óvakodjunk!

(x) Hársfamész-cukorkákat használjunk köhögés és rekedtség ellen. E rendkívül kellemes ízű cukorkák kaphatók Krieger K. gyógyszerésznél (Budapest, Üllői-ut 65. szám) és a gyógyszerárakban dobozonként 25 krajcárért.

(x) A Salon Erényi női ruhatere (Budapest, Deák Ferenc-utca 5. szám.) eredeti modelljei az elegáns hölgyvilág figyelmébe ajánlatnak.

Vak gyermekek martiriuma.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 6.

A budapesti vakok intézetéből tegnap megszökött két kis vak gyermek ügyében eddig újabb fordulat nem állott be, hacsak az nem, hogy az egyik gyereknek, a Kacsokovics Gusztinak az édes apja ma egyik esti lapban nyilatkozik, hogy ő, aki ma jött föl Pécsről a fővárosba, meggyőződött arról, hogy a fiával az intézetben humánusan bántak. A kis Kacsokovics Gusztit ugyan mást állított erről a bánásmódról, amikor tegnap megszökött a Balázs Bélával együtt, de hát az édesatyja nyilatkozatát figyelembe kell venni.

Náray Szabó miniszteri titkár ma reggel a megdöbbentő hír következtében vizsgálatot tartott az intézetben. A vizsgálat — min a Vio Erazmus eseténél is — konstatació, hogy a vak gyerekek tényleg megszöktek az intézetben divó humánus bánásmód elől. Konstatació azonban azt is, hogy az egész történetet nem egyéb, mint a két gyermeknek a szülői körbe való féktelen vágyakozása.

Csodálatos dolog, hogy a vakok intézetében lévő gyermekeknek a szülői körbe való féktelen vágyakozástól daganat támad a fejükön, az orrukon. Mert mint ma tudósítónk újabb meggyőződött a dologról, a kis Balázs Béla még most is beteg fekszik odahaza, — pedig már nem bántja a féktelen vágyakozás a szülői kör után.

A kis Balázs Béla azonban még többet mesélt ma arról a bánásmódról, amelyben a vakok intézetében részesült. Elmondta, hogy egyik tanára, amikor tegnap reggel Kirschenhauser tanító megverte, megbotránkoztatott a jelenet fölött és a következő szavakra fakadt:

— Ugyan az istenért, mért bántják már mindig ezt a szegény gyereket.

Az illető tanár urnak talán egy tárgyilagossá vizsgálat esetén lesz bátorsága elmondani a dolgot.

Balázs Béla ma újra megerősítette, hogy Kacsokovics Gusztival együtt öngyilkosok akartak lenni. Nemhogy ő beszélte volna rá Kacsokovicsot az öngyilkosságra, de maga Kacsokovics unszolta őt, hogy haljanak meg együtt.

Különböen a kis Kacsokovics Gusztit három tanu előtt kijelentette Balásznél, hogy ha visszaviszik az intézetbe — kinszenvedésének a helyére — nem nyugszik addig, amíg újra meg nem szökök és akkor a villamos vasut sínjeire fog fekédni.

Ezt már nem Balázs Béla állítja róla, hanem három szavahihető tanu.

Az is tény, hogy Kacsokovics Gusztit tegnap déln belátásból koplaltatta Pivár igazgató ur, aki — régi szokásához híven — már tegnap kitanította a gyereket, hogy miként valljon, ha vizsgálatra kerül a sor.

Amint elmondunk a két kis vak gyerek martiriumáról, ahhoz még a következőket fűzhetjük:

A kis Balázs Béla beteges gyerek, ugyanarra, hogy nemrégiben a Stefánia-gyermekórházba kellett vinni, ahol operálták. Az operáció után az édes anyja kocsin akarta visszavitetni az intézetbe, Pivár igazgató ur azonban ezt nem engedte meg s a gyerekek nehéz állapotában az üllői-ut végéről gyalog kellett elmenni a vakok intézetébe. A szegény gyereket ez a gyaloglás annyira megviselte, hogy utközben sebe vérezni kezdett s amikor az intézetbe került, csupa vér volt.

Az édes anyja ezért a dologért kérdőre vonta Pivár igazgatót, aki ekkor Balásznét egyszer s mindenkorra kitiltotta az intézet helyiségéből.

A vizsgálat állítólag azt is megállapította, hogy a Kacsokovics Gusztis hazaszállítása után tagadta, hogy vele a tanárai közül bárki is rosszul bánt volna. Most szavahihető tanuk állítják, hogy Kacsokovics Gusztit maga kérte Balázs Béla édes anyját arra, hogy táviratozzon a szüleinek, mert különben öngyilkossá lesz, ha nem viszik haza a szülei.

Balászné az utolsó fillereit adta ki a táviratra.

amelyre — mint már említettük — választ is kapott a kis Kacsokovics édesapjától.

Balázs Bélának egyik nénikéje ma bent járt a vakok intézetében, hogy Pivár igazgatóval beszéljen a gyerekekre vonatkozólag.

Pivár igazgató durván rátámadt:

— Maguk boldogok most, hogy engem az újságba betettek, de hát én is boldog leszek, mert magukat besecskatol.

A szegény asszony még most is azt hiszi, hogy Pivár igazgató urnak ez jogában áll.

Nemcsak a két kis vak gyerek akart szabadulni az intézetből, hanem megkísérelte a szökést egy vak leánya is: Schwartz Matild, aki szintén a humánus bánásmód elől akart menekülni az intézetből. Az ő szökési kísérlete azonban nem sikerült s ugyancsak éreztették vele szeretetüket Pivár igazgató ur és az általa nevelt tanítók.

Jellemző esetként felemlítjük még azt is, hogy Schannen tanító, Pivár igazgató urnak egyik kreatúrája, Mohos Gizellát, az egyik vak leánykát egy irógéppel nyg főbe verte, hogy a szegény teremtés napokig nyomta az ágyat a humánus bánásmód követésében.

A hivatalos vizsgálat végül azt is kiderítette, hogy a tantestület egyik tagja adja az adatokat a lapoknak ebben az ügyben. Fischinger tanár ur egy detektívvél együtt járt Balászné lakásán; a dologról tehát a rendőrségnek is tudomása volt. Az az illető detektív maga is tanúságot tehet arról a bánásmódról, amelyben Fischinger tanár ur a Kacsokovics Gusztit a kapu alatt részesítette.

Az eset egy rendőri közeg szemelattára történt, nem kellett tehát hozzá a tantestületnek árulása, hogy nyilvánosságra jusson.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** A Vigszínház a párisi világkiállítás.** A párisi világkiállítás magyar kormánybiztosságának a felhívására, a Vigszínház most állítja össze azt az anyagot, amelylyel a világkiállításra részt fog venni. A Vigszínház vezetősége a színházról több fényképfelvételt készített és repertoire-statisztikát állít össze a fennállása óta előadott darabokról.

**** A Népszínház új népszínműve.** A Népszínház legközelebbi újdonsága Almási Tihamérnak Boris című új népszínműve lesz, amely a jövő hét folyamán kerül színpadra. Az új népszínmű főbb szerepeit Blaha Lujza, Gazi Mariska, Siposné, Vidor Pál, Szirmai Imre, Németh József, Horváth Vince, Tollagi, Szabó, Újvári és Lubinszky játsszák.

**** A Vigszínház új színműve.** A Vigszínházban, mint a Magyar Színház című színházi napilap írja, tegnap tartották meg Henri Lavedan *Nouveau jeu* című színművének az olvasópróbáját. A darab főszerepeit Lónyay Ilka, Fenyvesi Emil és Hegedűs Gyula játsszák. A *Nouveau jeu* a Vigszínházban *Szeccessio* cím alatt kerül színpadra.

**** Goldfadenről.** A Szulamit révén nálunk ismeretessé vált Goldfadenről nem érdektelen dolgokat írunk Párisból. Goldfaden ur, szől a párisi levél, nem annyira szegény ember, mint inkább — költő. Valójában úgy áll a dolog, hogy tömérdek darabja révén, amit sajátos zsidó-német-orosz jargonban ír mind, egészen szép a jövődelme. Mi több, úgy tudom, tisztességes vagyona is van. Hogy nyomorogna, annak ellene mond különben a külseje is. Mert a mindössze negyvenöt éves, magas alaku ember, azt mondhatnánk, elegánsan jár-kél s a mellénye zsebéből állandóan vastag aranylánc fityeg ki. A darabjai itt Párisban különösen népszerűek. Egy angol társaság játszása el őket, mely a téli hónapokat Londonban tölti mindig, nyárra azonban le-lerándul Párisba. Állandóan nagy közönségnézi az előadásait, amelyekből avatlan bizony egy kukkotsem ért meg. A hallgatóság javarésze németekből és oroszokból telik ki, akik mind lelkes tisztelői Goldfadennek. Goldfaden egyébiránt cionista és az ő jelenléte nélkül nem igen mulik cionista réunion. Ismeretségen van ezen a révén a cionisták vezérével, például Nordau Miksával is, akik bizonyára nem hagynák, hogy nyomorogjon. A cionista-értekezleteken maga is sürdén beáll a felolvasók és szónokok közé és borzasztó dialektusu előadásainak állandóan nagy a hallgatósága, amely nagy tanultságu embernek, isten kegyelméből való költőnek tartja Goldfadent.

**** Hunyadi László a Telefon Hirmondóban.** Erkel Ferenc közszép operája, a Hunyadi László, amely ma este kerül színpadra az Operában, teljes egészében hallható lesz a Telefon Hirmondó kagylóin keresztül is. Az opera előadása után még cigányzenét is közvetít a Hirmondó éjjeli 11 óráig.

Botrány a Nemzeti Színházban.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 6.

Sajnálatos botrány történt ma este a Nemzeti Színházban. Már reggel óta híre járt, hogy meg fogják akadályozni a ma esti előadást azokban a színházakban, amelyek nem vesznek tudomást a nemzet gyászünnepéről. Ezek közé tartozott a Nemzeti Színház is. Mi sem természetesebb, mint hogy az ország első színháza a gyászünnep estéjén két vigjátékkal állott elő (egy nem is lett volna elég) — Gabányi *Az anyósok* és Meilhac *Az attaché* című darabjával.

A botrány az első darabnak mindjárt az elején történt. A színpadon Latabár és Zilahi játszott. Latabár egy pincér szerepében éppen a szivarlopásról mondott többé-kevésbé sikerült mókákat, amikor a zenekarból egy ember ugrott a színpadra.

A közönség egy része azt hitte, hogy ez a darabhoz tartozik, másrésze meg a meglepetéstől nem tudott szóhoz jutni. Latabár és Zilahi megdöbbenve hagyta abba a párbeszédet, úgy, hogy a színpadra ugrott fiatal ember siri csöndben ordíthatta le a közönség közé:

— Hogy mernek ma este játszani? Micsoda gazság ez! Gazember az a publikum, amely október hatodikán színházba megy! Gazemberek! Bitangok!

Latabár rávetette magát a gesztikuláló, kiáltó emberre, és kifelé tuszkolta.

— Vigyék ki ezt az embert! — kiáltotta a színpadra csődült statisztáknak. — Vigyék ki, ez örült!

A fiatal ember egy ideig dulakodott Latabárral, ezt kiáltva:

— Nem vagyok én örült! Magyar vagyok!

Végre sikerült a kulisszák mögé tuszkolni, ahol a nagy izgalomtól összerogyott. Latabár ki is jelentette a közönségnek:

— Beteg ember. Már össze is esett.

Azután Zilahi Gyula felé fordulva mondta:

— Játsszunk tovább.

S hátra is fordult:

— Tovább, tovább!

A közönség, amely csak most ocsudott föl a kinos meglepetésből, mozgolódott, többen nagyobb botránytól félve sietve távoztak a nézőtérről.

A fiatal embert Nádpataky Sándornak hívják s az Országos Színművészeti Akadémia második éves növendéke. Társait már délelőtt buzdította arra, hogy az esti előadásban botrányt csináljanak. Terve az volt, hogy a sugályukhoz vezető folyosón át a zenekarba lopózzanak, s onnan egyszerre rohanjanak a színpadra. Barátai azonban cserbenhagyták. Hogy senki se akarta követni, egymaga rohant a jelzett uton a színpadra. Miután összeesett, a kolléktárba vitték, ott fölloccolták s két kollégája hazavezette Himző-utcai lakására.

Tanára, Váradi Antal azt mondja róla, hogy nagyon exaltált, gyöngye idegzetű ember. Akárhányszor megtörtént vele, hogy egy-egy szenvedélyesebb hazafias költemény elolvasása után *sirva rogyott össze*. Mai föllépése is ennek a beteges hazafias szenvedélynek tulajdonítható.

Ez volt az egyik botrány, a kisebb.

A nagyobb az volt, hogy a Nemzeti Színház, az ország első színháza, egyszerűen nem vett tudomást arról, hogy ma az egész nemzet, élén a törvényhozó testülettel, gyászünnepet ül. A Nemzeti Színház nézőterén vagy harminc detektív ült, az udvarán vagy ötven rendőr ácsorgott. Tehát nagyon jól tudta, hogy van mitől félnie. Az embernek arcába száll a vér, ha elgondolkodik e fölött az érthetetlen sértés fölött. Hát mit akar a Nemzeti Színház? Minek akar különvéleményt bejelenteni egy nemzet hivatalosan is kifejezett gyászával szemben? A közönség tapsából élő és a közönség rokonszenvéből nagyra nőtt színház mi okon sérti a nemzet kegyeletét abban a hitben, hogy ezzel valahol érdemeket szerez. Ha a magyar nemzet egyszer lemondja egy napra, hogy az gyásznap, akkor a Nemzeti Színháznak is kötelessége azt respektálni. Mert min-

den hazafiassági szempontot félretéve — a közönség az ur. És ha az ország valamire azt mondja, hogy fekete, azt tessék a Nemzeti Színháznak is feketének elismerni.

Különösen ha a feketére mondja a közönség, hogy fekete.

És néhány szót a Népszínházról is. Ettől végtére is nem lehet követelni, hogy tekintettel legyen a nemzet komolyabb érzéseire. *Porzolt* Kálmán ma a *Nap és Holdat* adatta, s vigan dudáltatta a portugált. Neki csak a pénztára iránt vannak kötelezettségei. Mit törődik ő október hatodikával! A fő a pénztár, amelyet csak — az ingyen előadásokon csuknak be. Reméljük, hogy ezt a róla szóló néhány sort kivágja és elküldi oda, ahonnan — bizonyára hiába — dícséretet vár mai kitűnő tréfájáért.

A *Vigszínházban* Gál Gyula fekete díszmagyarban elszavalta *Október 6.* című költeményét. A zenekar ezt egy Rákóczy-nyitányval vezette be s a *Himnusz*sal végezte. — A *Magyar Színház* is tudta kötelességét s hazafias alkalmi darabot adott ma este.

Csak a Henry-cirkusz, a Nemzeti Színház és a Népszínház nem gyászolt.

SPORT.

*. A Szent László-díj favoritja. *Incroyable* és *Capo Gallo* 2½-szeressel egyformán favoritja a kedden eldőlt Szent László-díjnak. *Kara 3.*, *Sobri* négy-szeres pénzen áll, a többire 6—10-szeres pénzt kiálnak a bookmakerek.

*. A ma lefutandó Földmívelésügyi minisztériumi díjról, amelyben egy külföldi ló, a német *Geranium* is felveszi a küzdelmet tenyésztésünkkel, leghamarabb a *Telefon Hirmondó* utján értesülhet a budapesti publikum, amennyiben a *Hirmondó* már 4 órakor fog a díjról részletes tudósítást olvasni. A többi futamokról is közvetlenül a verseny lefutása után kimerítő referátát olvastat fel a *Hirmondó*.

A Földmívelési Minisztérium díja.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 6.

A sőtépep *Geranium*, mely már tavaly megnyerte volna *Darányi Ignác* díját, ha az öreg *Ignác* mint a puskagolyó ki nem röpül a cél előtt, ismét Budapestre jött, hogy haza vigye Németországnak a 30.000 koronát, ő pedig lehetőleg maradjon valamelyik magyar méneseben. Mert *Darányi Ignác* díjának az a sajátosága van, hogy ha győztese megtetszik lótenyésztésünk vezérlo férfainak, akkor potom 5000 forint ráfizetéssel megvehetik az államnak, s ez esetben a győztes, ha betöltötte ötödik életévét, valamelyik állami ménesbe vonul apai szolgálata. Ravasz ötlet volt kifizetni ezt a díjat; a minisztérium gavaléroskodik vele anélkül, hogy pénzébe kerülne, mert ha apalónak való állat győz a versenyben, akkor olesó pénzen jut kitűnő telivérhez, amelyet rendes körülmények közt talán sokkal drágábban kapott volna meg. De reméljük, hogy *Geranium* nem jut ilyen módon magyar ménesbe, mert amit tavaly *Ignác*, ugy az idén *Zászlós* vagy *Nickerl* jelenik meg mellette a piros oszlopnál s nyeri a versenyt. És akár-melyik nyeri meg, mindegyik jó akvizíciója lesz az állami méneseknek. A mellett, hogy mindakettő igen jó versenylo, *Zászlós* hatalmas mérete és szívóssága, *Nickerl* sebessége és kitűnő pedigréje révén érdemes arra, hogy valamelyik állami ménesben szolgálja tovább a lótenyésztést. A versenyben kicsiny, de válogatott társaság fut, tagjai a következők lesznek:

Nickerl	55 kg.	lovasa	Sharpe
Geranium	55	"	Jones
Zászlós	60	"	Rumbold
Pavolin	55	"	Hyams
Jeu de barre	55	"	Barker
Áruló	60	"	Adams
Vivó	55	"	Wilton

Vivó, *Jeu de barre* és *Pavolin* mindegyik outsider; *Árulók* roppant sokat kellett javulnia utolsó futásától, hogy ha győzni akar, s így nincs más hátra, mint

Zászlós és Nickerl.

ő közöttük fog a verseny minden valószínűség szerint eldőlni. *Geranium* ott lesz a közelükben, de remélhető, hogy mindakettő el fognak vele banni.

Holnap dől el a *Kladrubi* díj is, ebben *Kartal*, *Higany*, *Semperid* és *Max* mérkőzésben igen nyílt versenyben, melynek eredménye sőtét titok. Azt hisz-

szük, hogy *Kartal* ezuttal jól fog futni s hogy leg-méltóbb ellenfele *Max* lesz.

A holnapi nap típije egyébként ezek:

- I. *Lili* — *Alfréd*.
- II. *Beauharnais* — *Eregy*.
- III. *Zászlós* — *Nickerl*.
- IV. *Biliner* — *Melella*.
- V. *Max* — *Kartal*.
- VI. *Philister* — *Felleg II*.

Nyiltér.

HEVESI-JÓZSEF A LEGJOBB SZEGE ELYSE PEZSGÓ

(Az a rovat alatt közlőteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZEK.

§§ Hevesi! Hevesi! Hevesi József, a Magyar Szalon szerkesztője spiritiszta képeket küldött a lapjában. A képeket Fáy Miklósnak rajzolták a szellemek s így tiszta dolog, hogy Fáy Miklós követelhesse csak vissza őket Hevesitől. Csakhogy Hevesi nem azért szerkesztő, hogy a helyére tegye a már lekötött képeket s így a szellemek keze által rajzolt csodák szerencsésen elkallódtak. Fáy Miklós hatvan forintba besúllta a szellemek rajzait s ezért perelte be Hevesi Józsefet.

A tárgyalás ma folyt le a törvényszék előtt s a mulatságos szellemidézések egymást érték.

Dr. Székely Imre, Hevesi képviselője azzal a kérdéssel fordult a bírósághoz:

— Kérdést kell intéznem a tekintetes bírósághoz, hogy hisz-e a spiritiszmusban.

— Nem hiszek én benne egy cseppet sem.

— Nem? Nos akkor hát elmondom, hogy felemmel mi történt. Hevesi József egy izben tüvé tette a házat, hogy megtalálja az elveszett képeket. Keresés közben mely álom szállt szempilláira s elaludt. Álomban megjelent előtte egy szellem s így szólította meg:

— Hevesi! Hevesi! Hová tettél a rajzomat?

Hevesi ijedten ugrott fel s utóból keresni kezdett. A szellem azonban közbevágott: Hevesi! Hevesi! Ne keresd a rajzaimat, mert ugy sem találod meg őket. Indiskréciót követvél el a közléssükkel, hát én bosszúból elvittem őket magammal.

Ezek után, mivelhogy Fáy ur jó spiritiszta idézze vissza a rajzoló szellemet és kérje vissza a rajzait — attól.

Miután Fáy ur keresetösségi joga iránt is kifogást emelt az ügyvéd, a bíró elhalasztotta a „szellemes” tárgyalást.

§§ A zsebelyi méregkeverők. Ma hirdette ki *Joanovics* királyi tablabíró, törvényszéki elnök a zsebelyi méregkeverők elítélőjének a másodfoku ítéletét, mely tudvaleg a törvényszéki ítéletet helyben hagyta. Az ítélet szerint *Nikodémné* két rendbeli gyilkosságért életfogytiglani fegyházat, *Urszikáné*, *Csorán Mária* és *Korin György* a „patikus” 15—15 évi fegyházzal sújtattak. Az ítélet hirdetése után *Urszikáné*, aki egyedül töredelmesen mindent bevallott, hangos zokogással fakadt, majd a padra roskadt és mondta:

— Felebbezek! Felebbezek! *Urszikáné* az első ítéletbe belenyugodott.

A börtön különösen *Korint* viselte meg. Neki csak egy kérése volt:

— Kérném egy havi szabadságot — szólt — mire a vádlottak szuronyok közt elhagyták az új végtárgyaló termet. Az ítéletbe 1 év és 9 hónap vizsgálati fogságot beleszámítottak.

§§ Sikkasztó pénztáros. *Fröhlich* János, a kereskedelmi bank értékpapír-pénztárosa ugy okoskodott, hogy egy cseppet sem baj, ha azt az ötezer darab *Napoleon* aranyat kiveszi a pénztárból, mert hisz a börtén visszanyeri az ember a pénzt főlősen s majd visszateszi a sikkasztott összeget. Csakhogy a szerencse nem pillantott *Fröhlich* ur játékaiba s így esett, hogy a *Napoleon* aranyakon kívül még tízezeröttszáz forint ára 4½%-os záloglevelet is el kellett emelnie *Fröhlich*nek. Eddig tart a bevezetés. Az igazi sikkasztás ott kezdődik, mikor *Fröhlich* olyan mélyen nyult a kasszába, hogy egyszerre 287.500 forintot érő záloglevél ragadt a kezébe. A pénztáros evel a vagyonot érő összeggel Amerikába akart vitorlázni s annyira bizott a budapesti rendőrség tehetetlenségében, hogy előbb uri grandezzaval *Karlsbadba* ment üdülni. Utközben *Prágában*, *Bécsben* deponálta a zálogleveleket. Két hét mult el ilyen módon, mikor idehaza a bankban felfedezték a hiányt s hamarosan letartóztatták az üdülő pénztárost. A büntető törvényszék ma tárgyalta *Fröhlich* János ügyét. Az ítéletében *Bakonyi* bíró elköltött, a kereskedelmi bankot pedig *dr. Follák* Illés képviselte. A vádlott töredelmes vallomást tett

s elmondta, hogy a szeretői, akik kiválóképpen kedvelték a pezsgős vacsorákat s akiknek száz forintnál kevesebbet nem adhatott egy hónapban, vitték őt arra a gondolatra, hogy a pénztárból fizeti meg az élvezeteit. A bíróság dr. *Weisz* Miksa hatóságos védőbeszédének meghallgatása után vádlottat két és fél évi börtönre ítélte, amelyből három hónapot kitöltöttnék vett. A felek főlőbbetek.

TÁVIRATOK.

Bécs, október 6. Gróf *Bülow* német külügyminiszter ma délután meglátogatta gróf *Goluchowski* külügyminisztert.

Bécs, október 6. Báró *Callt*, Ausztria-Magyarország szófiai képviselőjét ő felsége a *Ferenc József* rend nagykeresztjével tüntette ki. Ugyanezt a rendjelt kapta *Tirmagiev*, Bulgária ügyvivője is. (ut.)

Berlin, október 6. Dr. *Essent*, az ismert Afrika-utazót, aki a tőzsdén nagy szerepet játszott, s akit a császár csak nemrég tüntetett ki a másodosztályú koronarenddel, a tisztí becsületbíróóság kizárta a tisztikar kötelékéből.

Belgrád, október 6. Az *Odjeknek* egy rendkívüli számában, amely a rendőrség engedelmével jelent meg, *Pasic* hivatalosan bejelenti a radikális párt végleges feloszlását. (ut.)

Konstantinápoly, október 6. *Munir* basa főszertartásmester meghalt.

Ferdinánd, a hízegő.

Belgrád, október 6. *Ferdinánd* bolgár fejedelem *Ruscsukban* külön kihallgatáson fogadta *Szelancsin* orosz ezredest, akit a cár a bolgár hadsereg inspicidálásra küldött le *Belgrádba*. Az ezután adott udvari ebédén a fejedelem a következő beszédet mondta:

Különös örömmel fejezem ki köszönetemet az ön jelenlétében a minden oroszok cárnak azért, hogy kiváló figyelmében részesített engem és hogy önt hadsereg megismerésével megbizta. Mint e hadsereg legfőbb ura, kijelenthetem, hogy mindig gondoskodtam és gondoskodom arról, hogy e hadsereg fejlődjék és megerősödjék azon alapelvek szerint, amelyeket a derék és dícsőséges orosz hadsereg, a bolgár hadsereg e megeremítője, reája hagyományképp ruházott. Biztosíthatom arról, hogy hadseregem mindenkor mély hálával és elismeréssel lesz alkotója, a dícsőséges orosz hadsereg iránt. Midőn ez érzelmeket újból megerősítem, poharamat az orosz hadsereg fenséges hadurára, *II. Miklós* cárra ürítem.

Az orléanista összeesküvők pöre.

Páris, október 6. A *Sicile* jelenti, hogy az állami törvényszék ülési egybe fognak esni a kamarák összeülésével. A szenátus ez esetben, hol mint állami törvényszék, hol mint szenátus fog ülésezeni.

Páris, október 6. A *Cavaignac*-féle affér következtében az állami törvényszék előtt folyó pör új fordulatot vett. Azt az újonnan fölfedezett összeesküvéssel együtt fogják tárgyalni. Az orléanisták és déroulédisták külön működték ugyan, de *Roget* tábornok volt a közvetítőjük, aki mind a két összeesküvésben részes volt. *Roget* azonban az utolsó pillanatban eseren hagyta őket, mert nem elégedett meg a neki följelentott hadügyminiszteri tárcával. Ugy hallatszik, hogy *Berenger Chanoine* tábornokot, mint *Déroulode* szövetségését, el akarja fogatni.

A sárgaláz.

New York, október 6. Az ideérkezett jelentések szerint *Keywestben* 15 új sárgalázaset és két haláleset, *New-Orleansban* pedig három új megbetegedés fordult elő.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, október 6. (*Gabonapiac*.) Csekély forgalom mellett a buza Amerika jobb irányzatára tartott vol. Rozs októberre negyed márkával oleőbb, különben megtartotta árát. Zab változatlan. Az idő szép.

Frankfurt, október 6. Árfolyamok szeptemberre. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 224.60. Osztrák-magyar államvasut 139.70. Déli vasut —. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járadék 91.95. Laura-kohó —. Harpeni 193.50. Discont 189.80. Alpési —. Bécsi bankgyesület —. Gyöngge.

Berlin, okt. 6. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Négyezszázalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 225.10. Osztrák-magyar államvasut 140.25. Déli vasut 31.50. Északnyugati vasut —. Eibavögyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 217.25. Busentiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

New York, október 6. *Liszt* helyben 2.90. Buza októberre —. decemberre 77.½, májusra —. Tengeri májusra 37.½.

Chicago, október 6. Buza decemberre 72.½. Tengeri májusra 30.½.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Nuri effendi katonái. A török hadseregnek egyik vitéz tisztje, Nuri effendi, aki hősiessé harcolt a legutolsó török-görög háborúban, az ott kapott sebeit beelhalt. Érdekes történetet elevenítenek fel ez alkalomból. Plevlje (Bosznia) a történet színhelye, ahol a közös hadseregnek és a török hadseregnek is van egy-egy kis őrsége. Néhány esztendővel ezelőtt a közösök parancsnoka egy magyar hadnagy, a török őrségé a most elhunyt Nuri effendi volt. A két őrség vezetői, a magyar tiszt, meg a török effendi bajtársi viszonyba keveredtek és ez a barátkozás megvolt a legénység között is, már amennyiben jó Nuri effendinek volt legénysége. Sztabából ugyanis ritkán érkezett a zsold, Nuri effendi pedig nem tartotta el a saját meg nem kapott fizetéséből a legénységet, úgy sejtett tehát magán, hogy szabadságot adott a katonáinak: menjenek a városba és keressék meg a polgári mesterségükkel a kenyerüket. Egyszer érkezik a jelentés, hogy jön az őrség vizsgálátára báró Appel tábornagy. Nuri effendi gondolt egyet, azután álatogatott barátjához, a magyar hadnagyhoz, s kijelentette, hogy a fennálló jó bajtársi viszony demonstrálására szeretne ő is kivonulni a tisztletére. Aztán bánatosan folytatta:

— Csak hogy baj van. Nincs legénységem. A katonáim mind oda vannak kenyeret keresni. Ki papavot himez, ki bugyogót szab, ezeket ugyan hamarosan semmiféle riadóval se lehet összetrombitálni.

— Biz ez baj.

— De volna egy eszmém. Emberem nincs, de van uniformisom a raktárakban. Ugyan vitéz bajtársam, nem kölcsönözhetnél nekem ezekben a bugyogókba vagy tiz legényt a tieidből, csak arra az egy felőrára, míg a tisztelgés tart. Allakra mondom, visszakapod őket hiánytalanul.

A magyar tiszt ráállott a kérésére. Kiválasztottak tiz barna magyar fut az őrségből. Köztük volt a cigány dobos is. A közös őrség szemléje baj nélkül véget ért és báró Appel nagyon kellemesen hatott a török katonák tisztelgése. Kezet szorított Nuri effendivel, aki sugárzott a boldogságtól és így szolt hozzá:

— A bajtársi igaz jó viszony tanúságát látom megjelenésükben, amiért fogadják köszönetemet.

— Nagyon boldog vagyok — válaszolta az effendi — magyarul.

Báró Appel meglepetten kérdezte.

— Hát magyarul is tud?

— Amint látni méltóztatik, — felelte mosolygva Nuri effendi.

Báró Appel pedig még egyszer kifejezte örömét és így szolt:

— Engedje meg, hogy örömem jeléül egy esküszókat nyújtsak át a legénységnek.

Ezzel egy tizest volt ki a tárcájából és átnyújtotta a legközelebb álló török katonának. Ez pedig éppen a cigány dobos volt, aki a markában érezve a bankót, nem állhatta meg, hogy hálásan meg ne köszönje az adományt.

— Csókolom a kezeit-lábát, alázatosan köszönjük!

A tábornagy most ámult el csak igazán.

— Hát a legények is tudnak magyarul?

— Hogyne tudnák az édes hazánk nyelvét! — felelte kórusban a tiz fezes legény.

Nuri effendi és a magyar hadnagy mindenhová néztek, csak báró Appel-re nem.

De a tábornagy nagyon nem haragudott meg. A hadnagy kapott négy heti szobafogságot, azután áthelyezték. Később kilépett a hadseregből és ma egyik legderekabb, leghasznosabb és legbuzgóbb hivatalnok a magyar államnak.

— Phalanster Dakotában. Halad a világ, az már régi dolog; de ki hitte volna, hogy Dakota vezet? Pedig ugy van, mert a dakotai törvényhozás a napokban nyelbeültött egy új paragrafust, melynek értelmében ezentel minden jegyepár köteles magát egy e célra kirendelt egészségügyi bizottság által megvizsgáltatni. A bizottság tagjai orvosok, akik szigorúan megtapogatnak, meg auskultálnak minden szerelést. Akinek a tüdője, a szíve, a veséje beteg, az nem kap nősülési licenciat, vagy ha leány, nem mehet férjhez. A legodaság, legzenvedelmesebb szerelést is visszautasítja a bizottság, ha nem elég erőteljes, mert az utóbbi időben nagyon csenevész generációk nevelkednek Dakotában. Szóval, ismétléljük, Dakota vezet a civilizációt, mert ő már a phalanster jelenetnél tart, mikor széles e világon mindenütt még a londoni vásárjelenet van játékrénden.

— Az emberevő. Egy óriás tigrisnek adták ezt a nevet s ezt nagyon ki is érdemelte. Az emberevő azonban most befejezte pályafutását, amiről érdekes dolgokat mond el egy angol folyóirat. A rajmahali dobóterükről délre egészen le a Ganges partjáiig azelőtt az egész vidéket szinte áttörhetetlen vadrézsa- és babérferdő borította. Rajmahal, ez az őrségi muzulmán város, remek palotával és mecsetjeivel a század elején még fennállott egy sziklás előfokon, amely benyult egészen a Ganges vízébe. A környéken pedig csakugy homzsoztek a veszedelmes ragadozók, tigrisek és leopárdok. Amikor a vasutat építették Indiának ezen a részén, Rajmahal városa rommá lett. Azonul a vadállatok a romvárosba vonultak vissza. Az a tigris, amelyről szó van, egy régi mecset romjait választotta tanyájául. Nappal aludt, éjjel rablóhadjárata indult és sok embert ejtett

áldozatul. Egyszer már azt hitték, hogy véget vetettek garázdálkodásának. Két ültetvényes már régóta fáradozott, hogy a rengeteg legrettenetesebb lakóját ártalmatlanná tegye. Egy reggel bennszülöttek egy gepárd jelenlétét jelenték a szomszédos rengetegben, amire mind a ketten jól fegyverkezve, az állat keresésére indultak. De a gepárd helyett hirtelen tigris ugrott elő a hátuk mögött és pedig olyan gyorsasággal, hogy egyikük sem süthette el fegyverét. A tigris hatalmas körmével majd lehasította az egyik ültetvényes fülét, aki földhöz vágódott a nélkül, hogy fegyverét kiejtette volna a kezéből és hidegvérrel várta a történéseket. A tigris, úgy látszik, már jóllakott, mert csak az áldozat füléből csurgó vért szopta. A másik ültetvényes ezalatt egy bambuszfa mögé vonult s onnan várta a kedvező alkalmat, hogy barátját megszábadithassa. Ez az alkalom csakhamar kínálkozott is. A tigris ott hagyta áldozatát a egyméhány lépéssel előre ment, aztán visszafordult ismét. Ebben az állásban könnyű célpont volt mind a két ültetvényesnek. A megsebzett vadász csakhamar fölemelkedett, míg társa a fa mögött készen állt. A két barát csaknem egyszerre sűtötte el fegyverét és a tigris rögtön élettelenül rogyott össze. De később kitént, hogy nem az emberevő volt, amely háborítatlanul folytatta véréngesztét. A következő esztendőben azonban meglakolt gáztetteiért. A Ganges kiáradt. Az emberevő egy rizsföldre tévedt, ahol meglátták és nyomban értesítették az angol kormánybiztos, aki két elefánttal és több emberrel rögtön keresésére indult. Hosszu keresés után észrevették, hogy az emberevő egyenesen feléjük tart s már vagy hatvan méternyire van tőlük. Aztán megállapodott. Gyönyörű állapot volt. Mozdulatlanul állt, mint egy szobor s úgy látszott, megfontolta, hogy támadást intézzen-e a két elefánt ellen. A szilaj természet győzött: a mikor a kormánybiztos fölemelte fegyverét, az állat már hatalmas ugrásokkal közelgett. Tiz méterre volt az elefánttól, amikor a halálhozó explodáló golyó testébe furódott, második golyóra már nem volt szükség. A tigris hosszát rögtön megmérték: három méternél nagyobb volt.

— A dohány ellensége. A párisi dohánymértéktelenség egyesület tudvalegölő megválasztotta Menelik császárt tisztelbelni tagjává, amiért alattvalóinak a dohány fogyasztását megtiltotta. A császár, aki emberbaráti szempontból tiltotta be a nikotin élvezését, nagy örömmel fogadta a tagsági diplomát. A dohánymértéktelenség egyesület Meneliken kívül már Don Pedrót, Brazília uralkodóját is megtisztelte diplomával. Menelik és Don Pedró kívül a következők híres emberek voltak a dohányzás ellenségei: Courobert marsall, Alexandre Dumas, Pasteur, du Barail tábornok, Siegfried szenátor stb.

REGÉNY.

A verebek.

(13) — REGÉNY. —

Írta: KABOS EDE.

Mert a házmasternek egy kicsit félt ettől a furesa premiértől, ahol egészen új téren kell bemutatnia tehetségét. És egy darabig heves beszélgetésekben csaptak össze az ellentétes álláspontok képviselői.

A vitát Angéla vágta el.

— A nyolc óra mindenképpen korán volna. Gondolja meg Korniss, hogy az én barátnőim nem fogadhatnak fiakkert s nyolc órakor talán még röstelnek gyalogosan jönni. De a tíz óra is késő. Nem invitálhatok vendégeket vacsorára, hogy tíz óráig egy falatot se lássanak. Ugyis köpölni fognak déltől a bankett reményében. Állapodjunk meg a kilenc órában.

Az ő szava döntött. Korniss föltétlenül meghajlott neki, a szülei pedig jobb meggyőződésük ellenére sem mertek sokat beszélni. Csak magában dörmögte Weber bácsi:

— Az emeleti Lenesi okvetlenül ott lesz a kapu alatt a katonájával. De hát vigye az ördög! En nem fogom hallani a Lenesi szemtelen megjegyzéseit. Ok meg így akarják.

Az előkészületek most sokkal gyorsabban folytak. A vendéglisták kiküldte a maga emberét „helyszíni szemlére.” Az elegánsan öltözött pincér egy kicsit felszivta az orrát, mikor a házmasteri kucskóban a csatateret kimértte. Angéla kisszasszonnyal úgy rémlett, mintha ennek az embernek az arcáról olvashatná le, hogy nemigen tud magának valami híres bankettesatit ebben a két kis lyukban elképzelni. A délutáni órában fölendgett a pincér hideg arca. A Korniss virágokrétaát na-

gyon jól tudta a hosszú asztalon elhelyezni s terítés közben néhánykor felpillantván Angéla kisszasszonnyra, úgy találta, hogy ez a kis lány is elég csinos díszlehet az asztalnál. A házi eszléd-ség tagjait is sora megismerte és — ember az ember, ha pincér is — lassankint megbarátkozott azzal a gondolatral, hogy késő éjszakáig ebben a társaságban kell majd apró szolgálásokat tennie. S alkonyat idején már teljes ambícióval rendezte az asztalt.

Angéla, Weberné és az ura a néhai játékszobában csináltak toilletet.

Hat óra után Korniss beszólt az ajtón:

— Szaplonczayt csak délben invitáltam meg. Hogy meg volt lepelve! Egészen belevörösödött. De eljön s akkor fog még csak igazán belevörösödni.

Angéla kiszólt hozzá:

— Hallja Korniss, maga megy el a lányokért.

— Elmegyek, — felelte jókedvel Korniss. Elhözom az egész iskolát a hátamon.

Ott settenkedett órahosszat az udvaron s megvárta, míg Angéla kiöltözködve jött előle. Csupkés könnyű ruha volt rajta, bársonydiszszel, a szép kis feje úgy gömbölyödött ki belőle, mint levelbokrétájából a hamvas rózsza. Weberné is egészen takarosan festett, csak a nagy vörös kezeivel nem tudott mit csinálni. Viszont Weber urat ilyen esküszókat nem hozták ki a sodrából. Ő is bosszankodott az első pillanatban, hogy éppen olyan nadrágot talált kapni, amelyiket csak hátul voltak zsebek, de aztán gyorsan elhatározta magát. Egyszerűen a hátsó zsebekbe dugta a kezeit és úgy járt egész este. Olyan volt, mint valami fizető pincér, aki ki nem veszi kezét abból a kis bőrtáskából, ahol a pénzét kell esőrgétnie.

Korniss megcsókolta az Angéla kezeit.

— Nincs több ilyen leány a világon.

Ő is ki volt már öltözködve. A fekete szalonnahabán valamivel vékonyabbnak látszott meg, de a hófehér ing, az a bizonyos krémszínű nyakendő, a lakkotón s első sorban a fénves angol

cilinder határozottan formát adott neki. Majdnem elegáns volt. S ahogy karját nyújtotta Weber néminek, hogy az átvarázolt kuckóba vesse, még Angéla kisszasszonny is feltűnt. Nem is volt most olyan csunya. Mikor pedig az egész kis társaság megállott a „csatateret” s ámuló szemekkel nézte, milyen esudát művelt a pincér avatott keze a kis lakásban, akkor csak rá kellett nézni Korniss Gézára. Szép volt. A sikernek vannak ilyen esudálatos szépítő szereik, hogy még a Kornissokat is ujja tudja varázsolni.

Ragyogó arccal állott meg az ajtóban. Egy pillanatra még a lélegzete is elállt. A két nagy függőlámpa alatt esudálatos kertnek látszott az a hosszan nyúló asztal. A fehér orgonabokrétákon villogott a nedvesség s három hatalmas üvegtartóból délnek minden gyümölcse kacagott elő. Két oldalt nyulfejek voltak kirakva hófehér asztalkendőkkel a tányérokba, amelyeknek peremén apró, lilaszín virágok néztek fel a kis nyuszikákra. Eszeág is volt, kétfajta minden teríték mellett s sok különböző pohár szinte káprázott, ahogy egyenes vonalban szegélyezte a hosszú asztalt. A kis lakás szürke falai, úgy nézte az ember, ijedten bámultak le a tünderkerte.

Angéla véletlenül odanézett Kornissra. Annak az arcán a megvalósult álmok egész mesés gyönyörűsége ült. A melle lázasan emelkedett s abban a pillanatban, Isten soha se rójjá fel bűnéül, talán még Angéla kisszasszonny sem látta.

A házmaster azt mondta:

— Fene szép!

Weber néni a kezeit csapta össze:

— Jézusom! És ezt a szépséges asztalt mi el fogjuk rontani.

Angéla semmit sem szolt, hanem megfogta a Korniss kezét.

— Mire gondol?

Nagyot sóhajtott Korniss Géza. Megfogta az Angéla karját s majdnem lázzal suttogetta:

(Folytatása következik.)

— **Hóhéricsasszony.** Csak Amerika lehet a házája Ferguson Klára kisasszonynak. Mert a hivatal, amelyet visel, olyan természetű, hogy Európában még magunkfajta viharezett férfinépségnek is borsódzik a hátunk, ha rá gondolunk. Klára kisasszony pedig már két év óta hóhéroskodik Lewis mester oldalán. Mindössze husz esztendő a kisasszony, de élete története már eddig is nagyon érdekes. Az anyja orvos és gyógyszerész volt, de a gyermekkorában nevelte föl a gyermekét. Lett is azután a szilaj leányból olyan kéréses szívű hölgy, akinek acélidegeit mindenki bámulta. És nem is csodálkoztak, mikor a megüresedett solt-lake-city-i hóhéri állásra pályázott. El is nyerte a hivatalt és mestere, Lewis, az első hóhér volt, aki alaposan kiképezte a hölgyt és a golyó által való kivégzésben. Miss Ferguson tíz méterről biztosan talál revolverével. De nemcsak ez az ő mestersége. A veszedelmes rabokat is szokta egyik fogházból a másikba kíséni. Egy ilyen útnan majdnem pórul járt. Nagyjereji gazembert őrizett, aki bilincsekbe volt verve. Miss Ferguson olvasott s nem vette észre, hogy a kitanult fegyver kezét kibuzta a bilincsek közül. Vérben forgó szemekkel támadt a rab órára, aki azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem revolveréhez kapott és rászögezte a rablóra. Néhány másodpercig néztek így farkasszemet, amikor szerencsére egy börtönőr vetődött oda és újból bilincsekbe verte a fegyencet. Sok ilyen kaland fűződik a szép hóhéricsasszony nevéhez, akinek már számos kéréje is akadt.

— **A szeretetreméltó házigazda.** Egy párisi kiadó vendégül lát néhány kiváló regényíró. A bőséges lakoma után behozták a fekete kávé s körüladják a finom szivarokat. Rá is gyújt mindenki; csupán egy szerény poéta huzódzik a piros nyakravalós, illatos, barna drágaságotól. A házigazda unsozja.

- Köszönöm, nem szivarozom.
- Soha?
- Soha.
- Ejnye beh kár! (Szeretreméltó nőgáttással.) Vegyen hát legalább egy pár szál gyujtót!

N a p i r e n d.

Naptár. Szombat, október 7. — Római katolikus: Ágoston hv. — Protestáns: Amália. — Görög-orosz: (szep-tember 25.) Eufrozina. — Zsidó: Markhesvan 3. Szabbath Noach. — A nap két reggel 5 óra 52 perccor. — Nyugszik délután 5 óra 9 perccor. — A hold két reggel 8 óra 49 perccor. — Nyugszik délután 6 óra 2 perccor. **A miniszterek nem foádnak.** **Az őszi lövésnyek VIII. napja.** Kezdeté délután 1/43 órakor. **A gyűmölcs- és kertészeti kiállítás megnyitása a város-ügyi Kereskedelmi Múzeumban.** **Nemzeti múzeum:** Képtára és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15.), nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Többi társai 1 korona belépő díj mellett meglekinthetők.

Grubbe Mária.

(52) — Dán regény. —
Irtá: JACOBSEN J. P.

Ha tudnád, hogy milyen nagy embernek tartottalak. Milyen nagynak, erősnek, pedig olyan kiesinyke vagy. A szavaid tévesztettek meg, az üres hangzatos szavaid, melyekbe olyan erőt lop-tál bele, amely nem a te tulajdonod. Azt hittem, hogy mindenható ereje van a te lelkednek. Sti, Sti! Csálás volt. hazugság volt, hogy erőt mutattál gyengeség helyett, vakmerő remé-nyek helyett nyomorult kétkedést. S a büszke-séged? Hol van a te büszkeséged Hög Sti?
— A jog és igazság csekélyke kegyelem, de én nem érdelek föléd egyebet, mert nem voltam más irányodban, mint közönséges, nagyon közönséges csaló. Hidd el Mária, hogy soha sem hittem, hogy szeretsz, nem. Még akkor sem, mikor esküdtél, mikor biztattál. Szerettem volna hinni benne, de nem tudtam. Nem tudtam leszorítani a kétkedés fejét, rámmerted a merev szemével s minden vakmerő reményemet elfujta kegyetlen, fagyasztó lehelletével. Nem tudtam bízni a szerelmedben s mégis két kézzel kaptam utána s úgy örültem neki, mint a rabló a csil-logó zsákmánynak szokott, ámbár tudja, hogy eljön érte a jogos tulajdonos s kiragadja a kezéből. Mert eljön, egyszer eljön még Mária! Lesz még olyan ember, aki méltó a te szerelmedre s akit te is méltónak tartasz rá. S az nem fog könnyörögni, nem fog koldulni érted, nem remeg majd, ha eléd áll, hanem elvesz s úgy meghajlít,

Déák-mauzóleum a kerpesi-uti temetőben, nyitva dél-után 5-ig.
Az új országház kupolacsarnoka meglekinthető délelőtt 10—1-ig. Belépődíj 20 krajcár.
Iparművészeti múzeum zárva.
Wagner-kiállítás a Nemzeti Szalon termeiben (Ferenciek-tere 9. sz.) nyitva reggel 9 óratól este 9 óráig. Belépődíj 20 krajcár.
Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig.
A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10—1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.
Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Allandó kiállítás, ke-reskedelem-történeti múzeum és keleti mintatár az Inarcsar-nokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazar. Kerpesi-ut 22. I. emelet délelőtt 2-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános számkönyvtár, Kerpesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 óratól 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 óratól 12-ig.

Szórákzó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somogyi Múlató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.
Folles Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fé-nyes műsor.
Colosseum. Kerpesi-ut 63. Naponta nemzeti és nemzetközi tánc, mulatságos alakítások stb.
Circus Henry. Naponta változatos műsor.
Europa kávéház. Ferenc-József-tér, Farkas Pista és fiai zenekara.
Budapest kávéház. Andrássy-ut, Rác Laci híres zenekara.
Miakits M. bor és sörcsarnoka az Urania szin-ház mellett Kerpesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját ter-mesű borok.
Walter kávéház. Sárbogárdi Farkas Sándor hang-versenyre.
Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns ká-véház. látványosság: Bachus-pince.
Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Szinház-épület. Banda Marci hangversenyre.
Müncheni valódi Pschorr malatásör mindenütt kapható.
Futzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-termekben Schrammel és kitűnő cigányzene.
Wekerle kávéház. Kerpesi-ut. Veres Sándor dal-társulatának hangversenyre.
Orient kávéház. Kerpesi-ut. Csóka József zene-kanának hangversenyre.
Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer ka-tonazene.
Margithid-kávéház. Lipót-körut 2. sz. Balogh La-jos és Dobronyi Géza zenekara hangversenyre.
Kerekpáriskola: Legnagyobb és elegáns berende-zéssel Révay-utca 18. szám alatt. (Dénes és Társa tulaj-donosok.)
Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilági-tás, specialitás kerekpárterem.
Magyar Színház-kávéház. Vesselőny-utca 51. naponta **Lankó Pista** híres magyar daltársulata.
Gambinus. Nagy sörcsarnok Erzsébet-körut 27. Naponta katonazene-hangverseny. Szabad bemenet.
Margit-park kávéház Budán a Margit híd mellett Pécsi Pego Károly zenekarának hangversenyre.
Othón kávéház Kerpesi-ut Farkas Pali zenekara.
Klotild kávéház Lipót-utca katonazene.
Ruzsot-Sopron- és Pozsony vidéki kitűnő **borokat** helyben házhoz szállít a **Bor-pince** Eötvös-utca 29.

Tatra nagy kávéház Király-utca 77. naponta mű-vésznökből álló nőzenekar.
Bodega-pince. ujjonnan fényesen berendezve, a Somogyi-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az orosz kormány kérelme. Az orosz kormány — amit értesülünk — megkereste Hagedüs Sándor kereskedelemügyi minisztert, hogy a magyar posta és táviró-intézmény szervezetenek és berendezésnek részletes ismertetését küldje vele. A miniszter e kívánságnak a legnagyobb készséggel tett eleget.
A Magyar Kereskedelmi Rézsvénytársaság orosz-oroszági megbizottja, **Bálint Bertalan** Kiewből Budapestre érkezett és készséggel ad felvilágosítást a hazai gyárosoknak és kereskedőknek az Orosz-szágba való kivitel viszonyairól. Október 7-ikétől 12-éig naponként délelőtt 10-étől 12-éig és délután fél 4-től 6-ig a Magyar Kereskedelmi Rézsvénytár-saság irodájában (V., Váci-körut 22.) található.
Szöllő-kiállítás. Semendriában (Szerbia) október 8-án négy napig tartó szöllő-kiállítás nyílik meg, mely a szerb földművelésügyi miniszter és Semendria előjáróságának védnöksége alatt áll. A kiállítás célja az, hogy a sok évi szöllőművelés eredményét bemu-tassák a kiállítás látogatóinak. A kiállítás főérdekes-sége a kiviteli célokra készült gyűjtemény, amelyben 150 szöllőbirtokos két millió szöllőfőnökből állít ki mintákat. Közlelbi felvilágosítással készséggel szol-gál a budapesti szerb királyi állami kereskedelmi ügynökség és muzeuma.
Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára **Buda-pesten** 18,25 forint pénzben, 18,75 forint áruban. **Bécsben** az irányzat ujjabban gyengébb. A kontingen-tált készáru 19,60 forint pénzben, 19,80 forint áruban.
Borjувásár. (A budapesti marhavásártéri vá-sári pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 481 darab, leölt borju 50 darab, növendékmarha 3 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzések: **Belföldi élő borju** 32 krajcártól 40 krajcárig, elsőrendű 41—46 krajcárig levonás nélkül, kivételesen 48 krajcárig, leölt borju 48—54 krajcárig, növendék marha — krajcárig kilönként, I-ső rendű — krajcárig. Élő bárány — forintig páronként. — A vásár élénk volt.
Budapesti sertés-konzumvásár. A ferenvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-kon-zumvásár **árjegyzése** 1899. évi október 5-én. Készlet 381 darab. Erkezett 394 darab. Összesen: 775 darab. Eladott 519 darab. Maradt 256 darab. — **Napi árak:** 120—180 kgr. sulyban 42 1/2—43 1/2 krajcárig, 220—280 kgr. sulyban 42 1/2—44 1/2 krajcárig, 320—380 kgr. sulyban 41—44 krajc. Öreg nevez páronként 400—500 kilos 36—38 krajcárig. **Malacok** 36—40 krajcár kilönként. A vásár hangulata lanyva volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, október 6.
A kínálat mérsékelt és a vételkedv korlátozt volt. Forgalomba került 16000 métermáza buza

mint az aranyat szokás s ráteszi lábát a te aka-ratodra s te örvendezve engedelmeskedel neki. Nem azért, mintha jobban szerelne mint én, mert jobban senki sem szerethet téged, hanem azért, mert nagyobb lesz az önbizalma, mint az enyém s nem fogja megérteni a te megbecsül-hetlen értékedet.
— Hisz' az valóságos jóvendőmondás, Hög ur s elég csinosan is szavalja a dolgot s mint rendesen, most is szerte kalandoznak a gondo-latjai. Olyan vagy, mint a gyermek, aki valami ajándékot kapott; ahelyett, hogy játszana vele és örülne neki, nem nyugszik addig, amíg meg nem nézi a belsejét s míg szét nem szedi az alkotó részeit. Neked sem volt sohasem türelmed, hogy megőrizdél vagy megtartsál valamit, mind-ent szerteszét dobáltál, az élet fáiból gondolat-forgásot nyestél.
— Isten veled Mária!
— Isten áldjon meg Hög Sti! Isten áldjon.
— Köszönöm — köszönöm — de el kell mennem — el. Csak egyre kérek még.
— Nos?
— Ha elutazol innen, ne mond meg senki-nek sem, hogy hova mentél, nehogy valamikép-pen én is megtudjam — mert... mert nem ál-lok jót érte, hogy bírok magammal. Egyszer utánad mennék.
Mária türelmetlenül vonogatta a vállát.
— Az Ur áldjon meg most és mindörökké, Mária!
Aztán elment.
* * *
Világos novemberi alkony. A nap bron-zbarna fénye lopva vonul vissza a magas ablakok tábláiról, egy darabig megáll a torony tetején,

villan egyet a keresztben, aztán világitó levegő-ként foszik szerteszét. A hold most jön fel a messzeségből, kerek, fényes tányéra feltűnik a messzeségen.
Az ég tűnő színei sárga, kékes és ibolya-színű felhőketben tükröződnek vissza a csillogó, szótlanul hőmpölygő folyam vízében, a fák levelei méla szomorúsággal válnak le az ágról, rezegve repülnek át a folyóhoz, elkapja őket a víz s vízi magával futó levéllel megrakott falak és a vízbe nyuló kölepesők mellett. Most eltűnnek a sötét-ben, alacsony hidak, feketéllő hídcsölpök árnyé-kában. Aztán újból feltűnnek egy pillanatra, mi-akor a kovácsműhelyből kiáradó fény megvilágítja őket, végre egészen eltűnnek a nád között s oda-tapadnak a csónakok oldalához.
Kékes szürkéség borítja átlátszó sötétségét a házakra és terekre. A víz ugy csillog, mint a nedves fűtöl, mialatt nedves kigyófókból és hosszú szakállú sárkányok torkából bőven ontja sugarait a szökőkút. Halk duruzsolás hangzik, hideg csergedezés. Tompán tájézkik a víz, erős cseppenésel hullanak a cseppek, gyors egymás-utánban képződő karikák terjednek el a víz sötét tükrén. Lassu széláram szalad keresztül a tere-ken s a sötét kapuk alól, a fekete ablakokból a sötétség tátozt szájjal mered a sötétbe.
Most kilép a hold, ezüstös fényét a tetőre szórja s a fényt és árnyékot éles vonallal vá-lasztja el egymástól. Minden faldisz, minden cifra pajzs, minden erkélydisz lerajzolódik a falakra. Minden fekete formákban jelenik meg. A templomajtók mesterségesen átlukasztott kő-díszei, szent György szobra, amott a ház sarkán, s az ablakokba állított virágok. A hold egyre játszik, játszik az utca kövein, a folyó vízében.
(Folytatása következik.)

Somogyi Mór CONSERVATORIUMAI Hatodik év-folyam
ZONGORA, NEK, HEGEDÜ, cimbalom, drámai előadás és az ö-szes vonó-és fuvó hang-szerreke való tanuszkodással, kitűnő szaktekintélyek oktatása mellett.
TANDÍJ zongora, vonó-és havi 5 forint, a felsőbb fuvó hangszerekre havi 7 forint, éneke 12 forint.
Beiratások mindkét intézetben augusztus hó 22-ik napjától d. e. 10—1., d. u. 3—6.

változatlan áron. Más gabonaneműekben a forgalom csekély volt.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 81 k. 8 frt 90 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 85 kr, 300 mm. 79-5 k. 8 frt 85 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 78-8 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 50 kr, 300 mm. 79-5 k. 8 frt 85 kr, 100 mm. 79-7 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 79-5 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79-3 k. 3 frt 60 kr, 500 mm. 79-5 k. 8 frt 75 kr, 500 mm. 79-4 k. 8 frt 85 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 78-7 k. 8 frt 70 kr, 150 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 35 kr, 200 mm. 77-5 k. 8 frt 35 kr, 300 mm. 78-5 k. 8 frt 62 1/2 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 77-5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 76-7 k. 8 frt 60 kr.

Tiszavideki: 100 mm. 76-5 k. 8 frt 30 kr, 100 mm. 75 k. frt 35 kr.

Fehérmegyevidéki: 300 mm. 77 k. 8 frt 65 kr, 400 mm. 77 k. 8 frt 65 kr, 500 mm. 77 k. 8 frt 60 kr.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 78-5 k. 8 frt 52 1/2 kr, 300 mm. 78-8 k. 8 frt 50 kr, 200 mm. 78-5 k. 8 frt 50 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 77-5 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 25 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 30 kr.

Bácskai: 3400 mm. 73-6 k. 8 frt 35 kr. Bihar megyei: 100 mm. 78 k. 8 frt 55 kr.

Dunavidéki: 1400 mm. 75 k. 8 frt 40 kr. Szerbiai: (6) 5100 mm. 77-2 k. 7 frt 42 1/2 kr.

Mind 3 hónapra.

Árpa: 300 mm. 6 frt 10 kr. 100 mm. 6 frt - kr. 200 mm. 5 frt 85 kr.

Észpenziféltés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. - A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for commodity types (e.g., búza, rozs) and prices in various units (k, frt, kr).

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Table listing settlement dates and amounts for various commodities like Buza, Rozs, Zab, etc.

Délután fél 5 órakor zárult:

Table showing closing prices for Buza, Rozs, Zab, and other goods.

A budapesti értéktőzde.

Csaknem minden európai pénzpiacon egyértelműleg feleltette a rákatát s hogy dacára ennek tartott volt a mai előtőzde irányzata, csak a nagyfoku üzletelenségnek tudható be. Az üzlet vége felé azonban Bécs és Berlin lanyhább hangulatról tettek jelentést s a zárlat nálunk is gyengébb lett. A bányapiac tartott s a helyi értékek forgalma lényegtelen volt. A déli tőzsdén a a londoni hír, mely a Transvaalban rendelt csapatok hadvezérének bucsulatógásáról Balmoralban, Viktória királynő székelyén, tett jelentést, kedveltséget idézett elő. Bianco eladások nyomták a piacot s az összes érték lényegesen csökkentek.

A helyi piacon egy helyi konzorcium eladási közüti vasutakban reakciói költött s csaknem 6 forint arésés állott be ez érdekében, tekintettel arra, hogy vevők csak gyéren jelentkeztek. A többi helyi érték lényegtelen forgalom mellett gyenge irányzatban állapodott meg.

Valuták és ércváltók változatlanok.

A tőzde ma, a nemzeti gyászünnepre való tekintettel, délután zárva volt.

Az előtőzde.

Jegyztek: Magyar hitelrészvény 366.60-367.50. Osztrák hitelrészvény 362.30-363.60. Osztrák-magyar államvasut 331.-332.50. Rimamurányi vasmű részv. 334.-335.-. Leszámitolóbank 247.50. Közüti vasut 339.50-340.-.

A déli tőzde.

Jegyztek: Magyar hitelrészvény 364.50-366.50. Osztrák hitelrészvény 360.80-362.10. Osztrák-magyar államvasuti részvény 328.-331.-. Ipar-és kereskedelmi bank 95.-. Jelzálogbank 230.25-231.50. Leszámitolóbank 244.-246.50. Déli vasut 68.-. Közüti vasut 334.-340.- forinton.

Utőtőzde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 359.25. Magyar hitelrészvény 363.-. Leszámitolóbank 244.50. Rimamurányi vasmű részvény 332.50. Osztrák-magyar államvasut 327.50. Közüti vaspálya 334.25. Városi villamos vasut 182.- forinton.

Leszámitoló árfolyamok:

Table listing exchange rates for various banks and institutions like Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, etc.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Table with columns for bank names and their respective exchange rates.

Más kölcsönök.

Table listing other loans and their terms.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Table listing mortgage notes and bonds with their values and interest rates.

Elsőbbségi kötvények.

Table listing priority bonds and their details.

Bankok részvényei.

Table listing bank shares from various institutions.

Takarékpénztárak részvényei.

Table listing savings bank shares.

Gőzmalomok.

Table listing steam mill shares.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table listing shares of mines and brickworks.

Biztosító társaságok részvényei.

Table listing shares of insurance companies.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing shares of steel mills and machine works.

Kőnyomdák részvényei.

Table listing shares of printing houses.

Különböző vállalatok részvényei.

Table listing shares of various other companies.

Részvények.

Table listing various types of shares and their prices.

Fémnyemkek.

Table listing metal stamps and their values.

Külföldi váltók (látár).

Table listing foreign exchange rates for various locations.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing time-bound securities and their prices.

A budapesti terménytőzde.

A terménytőzdeben a szezonos hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyztek: Héremag: lucerna 44.-50.- forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 46.-49.- forint, Vörös erdélyi Vörös békési 60.-63.- forint. Középszemű 56.-59.-. Nagyszemű 60.-63.-. Disznózsír: budapesti 49.-49.50 forint, vidéki - frt. Táblaszalonna: légszárazított vidéki - - - - - városi 4 darabos 41.50-42.- forint, 3 darabos 42.50-43.- forint, füstölt 47.-47.50 forint, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség - - - - - forint, 120 darabos 14.50-15.- forint, 100 darabos 17.75-18.25 forint, 85 darabos 22.-22.50 forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50-13.75 forint, 100 darabos 16.50-16.75 forint, 85 darabos 21.-21.25 forint. Szilvais: szlavóniai 17.50-18.- forint, szerbiai 16.-16.25 forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzde.

Bécs, október 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyztek: Őszi buza 8.57. Tavasszi buza 8.90 -8.91.

A bécsi értéktőzde.

Az előtőzsdén az ellátás nagyon könnyű volt, dacára a szűk pénzügyi viszonyoknak; az irányzat azonban a tegnapi kamatláb emelése következtében mégis gyenge volt.

A délitőzsdén szintén bágyadt volt az irányzat, mert a vevők teljesen hiányoztak.

Zárlatok az irányzat Londonban javult, de dacára e javulásnak, további kamatlábemeléstől tartanak.

Bécs, október 6. (Magyar értékek zárata.) 4% aranyjárdék 115.95. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 137.-. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.20. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.-. Magyar leszámitoló és pénzügyi bank 244.-. Rimamurányi vasmű részvény 333.-. Magyar koronajárdék 93.90. 4% Magyar földterem. kötvény 92.50. Magyar hitelbank részvény 306.-. Magyar nyeregyeni kölcsön sorsjegye 181.-. Kassa-oderbergi vasuti részvény 181.-. Magyar kereskedelmi bank 1377.

Bécs, október 6. (Osztrák értékek zárata.) 4 1/2% papírjárdék 99.-. 4% osztrák aranyjárdék 117.35. 1860-iki sorsjegye 135.-. Osztrák hitelsorsjegye 195.-. Angol-osztrák bank 148.50. Bécsi bankkegyesület 266.-. Osztrák-magyar bank 90.-. Déli vasut 69.-. Dunagőzhajózási részvény 379.-. Dohányrészvény 182.50. Császári és királyi arany 5.71.-. Német bankváltók 59.07. 4 1/2% osztrák járdék 99.-. Osztrák koronajárdék 93.30. 1864-iki sorsjegye 195.50. Osztrák hitelintézet részvény 361.25. Unionbank 295.-. Osztrák Länderbank 331.25. Osztrák-magyar államvasut 329.25. Elbavölgyi vasut 230.-. Alpezi bányász részvény 273.75. 20 frankos arany 9.57 1/2. Londoni váltótár 121.15. Bécsi Tramwar 430.-. Az irányzat nyomott.

Bécs, október 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 359.75 Magyar hitelrészvény 365.50. Angol-Osztrák bank 148.50 Union bank 264.50, Länderbank 296.—, bankgyűléslet 231.75, osztrák-magyar államvasút részvény 328.50, eszaki nyugati vasút részv. 69.50, elbavölgyi vasút 250.25, dunagözhajós részv. 238.50, alpesi bányarészvény 133.—, májusai járadék 332.50, osztrák koronajáradék 273.—, magyar arany. 99.90, magyar koronajáradék 93.90 német birodalmi márká készpénz 56.40, ultimóra 59.10, török sorsjegyek —, rimamurányi vasúti — déli vasút — dohányrészvény —, Napoleon d'or 937/2 Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, október 6. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde eleinte gyöngye és kedvelten volt. A londoni árfolyamokra azonban lassankint javult az irányzat. Bányá- és kohóárak részvények némely bányádtak maradtak, nagyobb eladási megbízásokra, amelyeknek végrehajtása részben ingadozást von maga után csekély forgalom mellett. A vasutak közül az osztrák államvasút részvényei bányádtak, a Kanada-Pacific részvényei pedig nagyon szilárdak voltak. A dunántúli-truszt részvényei nagyon ingadoztak. Magánlétszámítási kamatláb 5%.

Berlin, október 6. (Zárlat.) 4 2/3% papírjáradék 98.75. — 4% osztrák aranyjáradék 99.10. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák-magyar államvasút 140.40. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltótár 169.05. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 190.10. Általános villamosági Edison 248.10. Gelsenkirchoni 193.50. Laurakohó 253.—. 4 2/3% ezüstjáradék 99.—. 4% magyar aranyjáradék 97.—. Osztrák hitelrészvény 328.50. Déli vasút 31.50. Károly Lajos vasút 98.50. Orosz bankjegy 217.15. 4% új orosz kölcsön 99.50. Török dohányrészvény —. Olasz járadék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 148.60. Harpeni 193.25. Az irányzat gyöngye.

Hamburg, október 6. (Zárlat.) 4 2/3% ezüstjáradék 99.40. 1860. sorsjegy 139.50. Déli vasút 31.25. 4% osztrák aranyjáradék 99.—. Osztrák hitelrészvény 225.30. Osztrák-magyar államvasút 140.25. Olasz járadék 91.60. 4% magyar aranyjáradék 97.35. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 6. (Zárlat.) 4 2/3% papírjáradék —. 4% osztrák aranyjáradék 99.20. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák-magyar bank 150.30. Déli vasút 31.50. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltótár 204.89. Bécsi bankgyűléslet 133.—. Villamos részvény —. 3% magyar aranykölcsön 82.—. 4 2/3% ezüstjáradék 98.40. 4% magyar aranyjáradék 97.05. Osztrák hitelrészvény 226.10. Osztrák-magyar államvasút 140.80. Eszaki vasút —. Bécsi váltótár 169.15. Párisi váltótár —. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 277.—. Az irányzat nyugodt.

Páris, október 6. (Zárlat.) 3% francia járadék 100.45. Olasz járadék 91.80. Osztrák-magyar államvasút 706.—. Francia rőtész. járadék —. 4% magyar aranyjáradék 98.—. Török dohányrészvény —. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járadék 102.52. Osztrák földhitelintézet részvény —. Déli vasút 165.—. 4% osztrák aranyjáradék 98.60. Ottomanbank 550.—. Párisi bankrészvény 1058.—. Alpesi bányá részvény —. Az irányzat határozatlan.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 6. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 41 1/2—42 1/2 krajcár. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 43—43 1/2 krajcár. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 44—44 1/2 krajcár. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 220—280 kilogramm súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — IV. Romániai eredetű (S t a c h). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő

súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 42—42 1/2 krajcár. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 42 1/2—43 krajcár. — Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 43—44 krajcár. S e r t é s l é t z a m a : 1899. okt. hó 4. napján volt készlet 38.995 darab. 1899. október hó 5. napján felhajtott 101 darab. 1899. évi október hó 5. napján elszállított 953 darab. 1899. október hó 6. napjára maradt készletben 37.543 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 6. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Kiss György téesói járásbírói joggyakorlatot a nagybeskeréki járásbírószághoz, Dézsi Ferenc marosvásárhelyi törvényszéki joggyakorlatot a tordai törvényszékhez, Török Géza dévai törvényszéki joggyakorlatot a puji járásbírószághoz és dr. Hódy Imre hőméz-vásárhelyi lakos gyakorló ügyvédet, valamint König Antal mohácsilakos ügyvédjelöltet a nyitrai törvényszékhez aljegyzökké nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rittinger Antal löcsei királyi katolikus főgimnáziumi rendes tanárt, jelenlegi minőségében, a budapesti VII. kerületi állami főgimnáziumhoz, Sztodolnik János modori állami polgári iskolai tanítót a kolozsvári állami tanítóképző intézetbe segédtanárrá, Mózer Ferenc okleveles tanítót a felső-tököli állami elemi népiskolához rendes tanítótá, Dradarszky Vazul okleveles tanítót az orlovti községi elemi iskolához rendes tanítótá, Vajda Lőrinc okleveles tanítót a ripinye-lezánzskai állami elemi népiskolához vándor-tanítótá, Lieber Ilona okleveles tanítónőt a bidegkuti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Podlussanyi Gizella és Roleizek Anna okleveles tanítónőket a kunosvágási állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Sebestyén Sándorné szül. Tóth Amália okleveles tanítónőt a fel-nyedi állami népiskolához rendes tanítónővé, Garay Irma okl. tanítónőt az alsó-rékosai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki. — A kereskedelmi miniszter Hutkay Béla kir. záogházi segédülést tisztvé nevezte ki. — A belügyminiszter Fejér vármegyében a sárközúti anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesed Pastéiner Antal másod segédjegyzőt nevezte ki. — A zombori törvényszék elnöke Kulundzits Jakab János zombori törvényszéki napidíjas szolgát hivataloslagá nevezte ki. — A gyulai törvényszék elnöke Gargva Gvula szeghalmi járásbírói napidíjas szolgát a békési járásbírószághoz hivataloslagá nevezte ki. — A nagyzebeni állami elmeorvóintézet igazgatójaká Kamenisztay Márton első osztályú főorvos-ápolóvá nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nicora János szolnai kir. kath. gimnáziumi tanárt, jelenlegi minőségében, a löcsei kir. kath. főgimnáziumhoz, Pasmány Győző kolozsvári állami tanítóképző intézeti segédtanárt pedig, ezen minőségében, a bajai állami tanítóképző intézetbe helyezte át. — A földmívelésügyi miniszter a megüresedett nyitrai kerületi állami állatorvosi állásra Molnár József magyarvári kerületi állami állatorvos, Magyar-Ovára pedig Tanka Sándor m. kir. állami állatorvost helyezte át.

Névváltások. Back Mihály fő- és székvárosi tanító „Szeti”-re változtatta nevét belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Számgyakornoki állásra a központi díj- és illetékkiszabási hivatalnál 2 hét alatt. — Irnoki állásra az ipolyvási törvényszéknel 4 hét alatt. — Keszélesi gyakoronoki állásra a budapesti-vidéki pénzügyigazgatóságánál november 10-ig. — Számíttási állásra a győri pénzügyigazgatóságánál 14 nap alatt. — Gyakoronoki állásra a hevesi királyi adóhivatalnál 2 hét alatt. — Birói állásra a rimaszombati törvényszéknel 2 hét alatt.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, október 6.

Az északnyugati maximum befelé halad a kontinensre, míg a keleti, illetve középeurópai maximum visszafelldött s csak Olaszország déli részén tartja még magát egy kis terjedelmű maximum. A depresszió centruma Finnországtól északra tartózkodik. Aránylag alacsony a nyomás a bicsayai öböl táján.

Jelentékenyebb eső csak az Alpésekben esett és csak szórányosan voltak kisebb esők Németország északi felében. Egyebütt az idő száraz, általában felhős és sok helyütt ködös.

A hőmérséklet északon süllyedt, eloszlása egyébként nem változott. Hazánkban az idő száraz, az ország nyugati felébe borús, illetve ködös, keleti felében pedig inkább derült. A hőmérséklet keleten alacsonyabb, mint nyugaton, de az északihoz képest még mindig enyhe. Kiküls: Többnyire borús (ködös) idő várható, némi hőüljedéssel és semmi, vagy csak jelentéktelen esővel.

TÁJÉKOZTATÓ. Elsőrangú hazai gyártmány. Gözcsésplők. Pontos cím: Első magyar Gazdasági gépgyár részvénytársulat. BUDAPEST. Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja. Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszakvágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk. Szecskavágók. Morzsolók.

Vizállás. Table with columns for location, date, and wind speed/direction. Locations include Inn, Duna, Tisza, Bodrog, Körös, etc.

GÖZEKE. Egy használt, jól javított gözeke-szerelvény, Fowler kétféle-rendszere, jutányos áron eladó. Érdeklődők sziveskedjenek alantí címhez fordulni: JOHN FOWLER & Co. Budapest-Keienfeld.

Diskrét betegségek ellen. Ideg- és nemi betegségek. elnevezése alatt rejli különféle legelhanyagoltabb bántalmak, a vér infektionális betegségei, valamint bármily nagyfokú gyengeségi állapotok (impotentia) ellen paratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmegelőzhetően ajánljuk.

DR. MITZGER TIVADAR HIRNEVES HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZETÉT. Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. om. Az intézet, mely a maga nemében párhallanul áll, a modern kgyeás s orvosi technika elsörendü vívmányai szerint a korszakalkott Kataphor. se gyógy mód alapján nagyszabású gyógytermekkel van berendezve és a legroviddebb idő alatt gyökeres, állandó és teljes gyógyulást biztosít. Tapaszt. as' gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető. Az intézet nyitva d. e. 8—1ig, d. u. 2—8-ig. Levelekre díjmentesen válaszolunk. Külön váró- és gyógytermek, külön be- és kimenet.

Dupla villanydelejeskereszt vagy csillag. 88867. sz. ném. bir. szab. gyógyít és földi kezeség mellett! Csuz, reumatizmus, asztma, álmatlanság, fülzugas, nagyothallás, idegesség, étvágyhiány, sápkör, fogfájás, migrén, impotentia, fejfájás, epilepszia, valamint minden idegaj esetében. Az a páciens, aki készülékemlől 45 nap alatt nem gyógyul meg, azonnal visszakapja pénzét. A kis készülék 2 frt. A nagy készülék 3 frt. Könnyebb betegségeknel haszn. Idült betegségeknel haszn. állandó. Széküldös utánvétellel vagy előleges ártérítéssel. Müller Albert, Budapest, V. Kálmán-utca 19 B. sz.

Salamon Odön

Kocsinés Gyalog (Szatirikus társadalmi rajzok) című könyve megjelent. második kiadásban. Ára: 1 forint. Megrendelhető a Budapesti Napló adóhivatalában Budapest, József-körút 18.

GYEREKRUHÁT és fehérneműt, valamint egész gyermek-kelengyét, divatos és szolid kivitelben, olcsón készít FRIEDMANNÉ HERZ IRÉN Budapest, VI. ker., Bajnok-utca 1. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én.

Hunyadi László.

Nagy opera 4 szakaszban. Zenéjét szerzte Erkel Ferenc. Szövegét írta Egressy B. Első szakasz: Gillet halála. Második szakasz: Királyi eskü. Harmadik szakasz: Ármány. Negyedik szakasz: Vérpád.

Személyek:

V. László Kiss Mária Bárdossy I.
Czillei Ulrik Szendrői Erzsébet Powny I.
Hunyadi L. Arányi Egy hölgy Berts M.
Hunyadi M. Payer Egy nemes Gonda
Gara Ney D.

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én.

Stomfay család.

Személyek:

Stomfay Szacsavay Héthársy Szacsavayné
Agnes Helvey Margit Ligeti
Vilmos Zilahy Lipóczy Gabányi.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én.

A tüzoltó.

Énekes bohózat 3 felv. és öt képben. Írták Cottens V. és Gayout P. Fordította Dr. Béli I.

Személyek:

Bodárd Kúry K. Adélie Bárdy Gabi
Justine Eötvös Fabien Blaha Sári
Graboulot Vidor Parchemin Szirmai
Impavidoso Németh Misike Gazi M.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én

Blaha Lujza asszony utolsó vendégfelleléte:

Az „Arany Kakas“.

Bohózat 3 felv. Írták Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarosította Fái J. Béla.

Személyek:

Szikra Julis Blaha L. Alária Nógrády
Fürge Antal Hegedüs Dr. Gyárás Góth
Dachslmayer Szenthármay Müller Tapolezai
Erzsi Varsányi I. Flóris Gyöngyi
Liza Rostagni Treszka Sugár M.
Horváth Gál Kormós A. Kazalitzky

Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én.

L. Komáromi Mariska asszony fellelétevel.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monaoh Szilgyi Szulamit Komáromi
Aron Mátrai Abigail Ledofsky
Absolon Beöthy Cingtiang Rózsahegy

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi október hó 7-én

Váljunk el.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Sardou V. és Najac E. Fordította Fái J. Béla.

Des Prunelles Nádai Bafourdin Egressy
Cyprienne néje Csillag T. Valentin Latabár
Gratignau Császár Josephine Keczeri
Clivignac Horváth Kapus Csabi
Brionné Gerő L. Jamarot Abonyi
Valfontaine-né Boér Szobapincér Faludi
Lusignan k. a. Györgyné

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 19. sz.

Ma

„Menachem álmaj“

énekes játék ballettel Leitner H.-től, zenéje Knoch A.-tól.

Ágoston remete Schönberg ur
Menachem, damaszki zsidó Rott ur
Sára, felesége Weissné

Ezt megelőzi:

„Családi dráma“

tragikus kimenetelű bohózat. Írta: H. H. Továbbá ballettársaság felleléte a

Enriquetta Holzer

L'école de l'abbé,

ballett némajáték:

Cesira e Carlo Calamari

Artisti di Canto.

Legolcsóbb és legjobb szakácskönyv

Szegedi új szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadásra: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyett.

csak 1 forint 50 krajcár.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló“

kiadóhivatalában.

József-körút 18.

Margithid-kávészá

Lipót-körút 2. szám. Ma és minden este nagy zenehangverseny és Dobroni Géza vezetésével alatt. Silberer Ede. kávész.

Margit Parkkávészá a Margit-hid budai oldalán.

Naponként Pécsi Pege Károly kitűnő nemzeti zenekarának hangversenye. Villamos megállóhely. Telefon.

„Otthon“ kávészá

Fényesen újjá alakítva Lefkóczy J. és Társa cég által. Naponta este 8 órakor FARKAS PALI híres zenekara hangversenyez.

„Kotild“ kávészá

Lipót-utca és Irányi-utca sarkán előrangú fényes helyiségekben Minden vasárnap, szerdán és szombaton nagy katonazene hangverseny. Jelinek B. tulajdonos.

BODEGA-PINCE

Az újonnan fényesen berendezett Nagymező-utca 20. (Somossy mulatóval szemben) éjjel 3 óráig van nyitva! éjjel 3 óráig van nyitva!

Tátra nagy kávészá

Ma és mindennap a kitűnő, legjobban szellőztetett családi csaks művésznőkből álló találkozóhely a fővárosban. Morsélt árak. VII., Király-utca 77. sz.

Orient szálloda és kávészá

Kerepesi-ut 42. szám. Ma és minden este Csöke Józsi híres zenekara hangversenye. Foltin Antal tulajdonos.

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében

(azelőtt Szikszay Ferenc). Ma és mindennap Banda Marci és fia kedvelt zenekara hangversenyez. Színház után friss étlap.

Putzer György pince-éttermei

újonnan átalakítva és k-tűnően ventilálva. Deák Ferenc-tér. Naponta a honvédeknek át alakult Schrammel és kitűnő cigányzene hangversenye. Színház után friss étlap.

MIAKITS M.

bor- és sörcsarnoka a Mátyás királyhoz, az URANIA színház mellett, Kerepesi ut 19., a Népszínház és Nemzeti színház között. Kitűnő magyar konyha. — Saját termései tisztán kezelet borok. — Pontos kiszolgálás. — Mérsékelt árak. Naponta friss bajor és udvari sörök csapása.

Színház után friss konyha. — Mindennap zeneestély.

GAMBRINUS

Nagy sörcsarnok Erzsébet-körút 27. Ma és mindennap katonazene-hangverseny. Szabad bemenet.

GREGORITS FERENC étterme

Duna-utca és Lipót-utca sarak. Hetenkint kétszer nagy katonahangverseny. Szabad bemenet. Kezdeté 7 órakor. Magyar és francia konyha. Pontos kiszolgálás. Nappal és éjjel nyitva. A Nemzeti Kaszinóval szemben.

Angol Bar

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14-16. NAPVAL ÉS ÉJJEL NYITVA.

KERTÉSZET.

Disz., táj-, villa-kertek, parkok létesítését és átalakítását modern izles szerint jutányosan vállalnak LOKOVSEK és PATEK mű- és tájkertészek Budapest, I. ker., Táltos-utca 13. szám.

Sneidig egyenruhákat

készít

BLUM SÁNDOR

Budapest, Váci-utca 12. szám.

Finom Rum, Törköly, Szilvórium, Ecet és finom Likörök

bárci által hideg uton, minden készülek nélkül, kitűnő minőségben, még a legkisebb mennyiségben is előállítatott híres kivonataimmal.

Watterich A. BUDAPEST.

Kézlelt könyv és árap legyen. Kézlelt. Az első üzlet és szakmában Magyarországon. Kézlelt. Cikkek a borkezeléshez. — Minden borbetegség elleni szerek. — Sörmérőkészületek lég- vagy szénaz nyomatással. — A világnak legjobb sörszivattyúi.

CIRCUS

Október 16-án utolsó előadás. HENRY igazgató és tulajdonos Koschke Henrik a városligeti állatkertben.

Ma szombaton október 7-én este 1/8-kor nagy díszelőadás. Nők bíróversenye az amerikai bírók: Miss Mary George és Miss Sarah Murray között. A Zalva trio sodronykötél-akrobaták, a The Gastonelli zenabandó, az óriási előfánt JONNY mint Blondin. Henry igazgató az 6 kitűnő idomítással és másodszor

magyar tájképek nagy látványosság 6 képben, előadva 100 személy által 30 lóval. Holnap vasárnap 2 nagy előadás 4 órakor délután és este 1/8-kor, a délutáni előadásban győzelmek 10 éven alul és katonák örmesteről lefelé az ülőhelyeken felét fizetik. Karzat 20 kr.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, bérlo. Pénztárnyitás 7. — kezdeté pont 8 órakor.

Thaller Willy

a bécsi Raimund színház jeles komikusa mint vendég

Zwölf Mädchen in Uniform.

Bohózat, írta Nestroy J. Sansquartier Thaller ur m. v.

Aquamarinoff

a legjobb orosz ének- és tánc-csoport

Mr. Roberts

equilibrista.

Blank Henrich

ventriloquista

Miss Capelli Milly

szencációs sportjelenet.

Hétfőn, október 9-én Thaller Willy ur ill. vendég szereplése.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik. a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették.

Elővételi jegyek Weiss A. nagy szivar-társda IV., Károly-körút 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

Cselédek

biztosítását betegség esetére csak 1 frt 50 kr. évi díjért

elválltja — bármely naptól kezdődőleg- és minden mellékdíjnélkül a „Zion” jótékonyági egylet, VII. ker., Erzsébet-körút 26. szám. *Ezenkívül a „Zion”-egylet az az előnyt is nyújtja, hogy a cselédváltásokat nála bejelenteni nem kell. * (TELEFON: „ZION”-EGYLET).

KESSLER-féle Magda-hajkenőcs

dermatológiai terapeutikus alapon nyugró összetételűvel fogra az elismert legjobb szer

korpa ellen, ugyancsak hajkihullás ellen.

Magda-hajkenőcs több év óta kipróbált, teljesen ártalmatlan, a hajnövekedést előmozdítja és mint kitűnő óvószert gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is, használatra legjobban ajánlható. Fő széküldési raktár: Kessler Rozsóné, gyógyszerár a „Még-változó” Gyertyásmű, (Törvénly útca 12.) — Egy tégely Ára 3 korona. — Raktár a következő gyógyszertárakban: Budapestben Török József, Király-utca 12. és dr. Egger Leo a Nádorhoz, Váci-körút.

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy a tizenegy éve az Egyetem-téren fennállott

szijgyártó- és nyerges üzletemet az építkezés befejeztével ugyanoda, a nmélt. Andrassy Géza gróf ur újonnan épült palotájába

IV. kerület, Egyetem-térré az Egyetemmel szemben visszahelyeztem és minden e szakba vágó cikkekekkel és munkákkal a legnagyobb választékban mérsékelt árakkal berendeztem.

Szíves pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelottal Melkó Bertalan.

Most nyílt meg!

FISCHER D. és TÁRSAI női- és férfi divatáru üzlete

Budapest, IV., Váci-utca 3. (a volt Hirsch Testvérek üzlethelyiségében).

(A cég boltjai: Fischer Dávid, a ki a volt Herz Mór-féle üzletben 18 éven át volt mint bevásárló és eladó alkatmazva; Fenyves Dezső és Kálmán Károly, kik ugyanazon üzletben évek során keresztül voltak alkalmazásban).

Valódi prágai glacébőr keztyűk (4 gomb hosszú, egész puha minőség, próbálható) 80 kr.

Minden cikk rendkívül olcsó áron és pedig:

Angol flanel (szintartó) Reklámár csak 15 kr.

Brünni női posztó, méterje 86 és 40 kr.
Női posztó, mintázott, a legszebb kivitelben, 120 cm. széles, mtrje 80 kr.
Divatos női ruhaszövetek, nagy választék. 120 centiméter széles, méterje 30 krtól 3 frtig.
Kosztüm-kelmék, 120 és 140 cm. széles, legdivatosabb színekben.
Fekete divatelmékben és gyászszövetekben állandó nagy raktár, különféle árakban.
Pongyola- és bluz-flanel divatos színekben 65 kr.

Szenzációs olcsóság!

Tiszta selyem merveilleux minden színben 90 kr.
Fekete selyem, gyönyörű mintákban 95 krtól feljebb.
Legdivatosabb mintájú bluz-selymek.
Selyem püskök minden színben, egész sűrű minőség mtrje 90 kr.
Angol bársony egyszínű, a legszebb színekben, mtrje 56 kr.

Angol mintázott divatbársony a legújabb és legszebb színekben (bluzokra és pongyolákra alkalmas) — eddig még nem létezett árban mtrje 75 és 85 kr.

Mosó velem minden színben 16 kr.
Szövött barkett és selyem velemek a legújabb kivitelben 82 krtól 75 krig.
Himalaya flanellek 28, 35 és 45 kr.
Fehér zsinór és piké-barkettek méterje 24 krtól feljebb.
Pamut rumburgi vászon (bőrörös) minden célra alkalmas. Egy vég (30 rőf) még eddig nem létezett árban csak 3 frt 80 kr.
Szepességi vászon, (egy vég 30 rőf) 5 frt 50 kr. és 6 frt 50 kr.
Tiszta céna lepedő-vászon 150 cm. széles; egy vég most 6 frt 50 kr.
Creasz-vászon egy vég (30 rőf) 4 frt 60 kr. Ugyanaz 3/4 szélességben 5 frt 50 kr.
Valódi rumburgi vászon egy vég 54 rőf itt csak 18 frt 50, 22 frt, 24 frt.
Chiffon 1 vég (30 rőf) csak 4 frt 50 kr.

Valódi Schroll-chiffonok árjegyzék szerint, eredeti gyári árban.

Kész lepedők szépségi cénavászonból, beszegeve, minden varrás nélkül, 2 m. hosszú, 150 cm. széles; még eddig nem létezett árban drbjá csak 95 kr.

Női ingek: chiffonból, himzett szivalaku betéttel, 6 drb 4 frt 50 kr.
Vászonból (saját gyártmány) kézimunkahimzéssel, a legdiszesebb kivitelben darabja 1 frt 20 krtól feljebb.

Hölgykorsetták: himzett betéttel, 6 drb összesen 4 frt 50 kr.
Saját gyártmányú, valódi Schroll-fele chiffonból, a legerősebb hölgyeknek is megfelelők darabja 1 frt 20 kr.

Hölgy nadrágok: remek mintájú himzéssel és pliszírozott ránkokkal, 6 drb összesen 4 frt 50 kr.

Francia mellfűzők valódi halesontal, mindenféle kivitelben olcsó árak mellett.

Férfi-alsónadrágok erős köpperből, 6 drb csak 4 frt 75 kr.

Férfi alsónadrágok francia szabás szegélyezett övvel, 6 drb ára összesen 6 frt 50 kr.

Atlasz-cachmir letűzött paplanok 170 cm. hosszú, 110 cm. széles 3 frt 25 kr. Ennél még nagyobb csak 3 frt 80 kr.

Selyem atlasz letűzött paplan, finom vattával bélelve, sulyban egészen könnyű, 180 cm. hossz, 120 cm. széles; drbjá most csak 7 frt.

Az összes paplanokhoz megfelelő plapan-áthuzat, készen varrva, kitűnő minőség, drbjá 1 frt 65 kr.

Flanell egészségi ágylakarók 148 cm. széles, 185 cm. hosszú, szép színekben (szintartó) most 1 frt 15 kr.

!!! Szenzáció !!!
Vászon-damaszt ebédlekkészlet 6 személyre, nehéz minőségben, reklám ára 2 frt 50 kr.

Mindenemű férfi-divat-cikkek u. mint ingek, gallérok és kizelők, nyakkendők, harsnyák, keztyűk legszebb kivitelben, hallatlan olcsó árban.

Valódi illet decose női térdharisnyák schottisch és csikos mintákban, párja 50 kr.

Nagy választék mosó-, batiszt-, lüster- és cloth-kötényekben.

Pontos és megbízható kiszolgálás. — A meg nem felelő áruk készséggel 8 napon belül más árakra kicseréltetnek. — Minták készséggel ingyen és bérmentve küldetnek.

FISCHER D. és TÁRSAI férfi- és női divatáru-üzlete

BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 3. szám.

GUMMI es halhólyag tucatonként 3, 4, 5—10 frtig. Capote americaine (rövid) 1—6 frtig tucatonként. Női különlegességek 1.80—2 frtig darabja. Női óvszivacsok tucatra 2—8 frtig. Mintagyűjtemény urak számára (25 drb) 5 forint.

Rendelvények rögön és titkoktatás mellett eszközölhetnek.

Rothauer M. Ignác és fia
Budapest, Király-utca 6/N. sz.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSÝ,
v. es. és k. ezredorvos.

Electrotherapiail rendelő intézete
Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb húgyvesefolyásokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor
által, magánléseket, nőknél fehér-folyást befocskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményekké létrejött hátgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig: este 7—8 óráig.
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat.
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnali válaszoltatuk; esetleg gyógyszerkezelésről is gondoskodva tesz.

Szenzációs találmány gyengeség ellen.

FÉRFIAK SZÁMÁRA.

Impotencia ellen med. dr. Borsódi Ferenc es. és kir. kiz. szabadalm. elektrometallikus lemeze, kiténtve 1889-ben Párisban és 1890-ben Nizzában aranyéremmel, 1886. Brüsszelben, 1889. Genfben nagy ezüstéremmel, 1893. Chicagóban elismerő okirattal, oklevéllel ellátva a párisi Société de medecins de France, National d'Hygiène Supplique de Paris és számos más tudományos társulatok által. Elhárítja a gyengeséget. A szerkezet felette egyszerű és annak a testen való hordása elegendő az eredmény előérésére. Bővebb felvilágosítással, valamint kimerítő brochurekkel készséggel szolgál a

dr. Borsódi-féle
központi lerakat
Budapest, VIII., József-körút 25. sz.

Titkos betegségek
gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gárdag kórházi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.
v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legelőször idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesefolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilit, ennek következményként, makacs bőrbajokat és az önfertőztetésből támadó idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfiul gyengeség (impotencia) ugy fiatal, mint öregb egy-éneknél.
Biztos siker folytan a honorárium utolag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerkezelés.

Lakas: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).
Bejárati a lépcsőnél. Külön várótermek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

OGAK 3 frttól a nélkül, hogy a győkeret el kellene távolítani, szájpaddással sa nélkül is (hidmunka.) Fog húzás fájdalom nélkül. (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák** gyökerekre illesztetnek, melyek a szájpaddást fölöslegessé teszik.

Fogorvos Dr. NEUFELD.
Május 1-től Kossuth Lajos-utca 14. szám.
Vasár- és ünneppanapon d. u. 4-ig.

Orvosi rendelő intézet
súlyos krónikus betegségek gyógyítására
Budapest, V., Váci-körút 18.

Számos súlyos betegség, amelyek eddig legnagyobb gondot okoztak az orvosnak s amelyeken tudományának tehetetlensége zátonyra jutott, immár

Dr. KOVÁCS I.
egyet. orvostudor Hämopatia

új hámopatiail gyógymódja által eredményteljesebb kezelésben részesülhetnek. Páratlan gyógyhatásának bizonyult a Hämotherapiea:

Asthma, szív és gyomorbántalmaknál; Készsény, sápkórság és hólyagbántalmaknál;
súlyos **légbajok** (migrain, álmatlanság, szédülés, kvateria és Neurasthenia) **makacs vér- és bőrbántalmaknál.** (Utóbbi betegségeket chemiai orvosságok mellőzésével, saját találmányu belégségi gyógymódjával gyógyítja.)
Egyetlen és legbiztosabb védelem: **Szélhűtés, kezdődő vakaság és elmezavar ellen.**

Rendelés naponta 9—1-ig és 3—7-ig. — Levélre válaszol. — Meghívásra beteget látogat (a vidéken is.) — Kívánatra külön rendelés.

APRÓ HIRDETÉSEK

Minden szó egyezségi beiktatása petit betűkből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeglet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

ARPÓ HIRDETÉSEK

ELOFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLÓ részére a kiadóhivatalban József-körút 18., valamint a következők hány-
tűzsdékben:
Breuer nővérek, Teréz-körút és Podmanitzky-utca sarak.
Nemesek-féle tőzsde P. 15-ter.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Benda Józsefné, Andrásy-utca 50.
Schwarz hirdetői iroda Marokkói-utca 2.
Soprony V., dohány-nagy-tőzsde, Keresesi-utca 1.
Deutsches Miksa, Andrásy-utca 38.
Szentő Mór tőzsde-ében, Keckeméti-utca 14.

Ismeretlenek.

Látásból már ismer az Erzsébeti kioskából. Választ kér „Gentleman” 5058

Fiatalság

köznevelésnek, csinosabb figyelmet helyszíni ismereteket ösztönöz. Szíves válaszok „Kedélyes” cím alatt a kiadóhivatalba intézendők. 5057

Kerékpár

jókarban 50 forint eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5059

Házulajdonosok

Állandó fölényes, 5 szobás modern utcai lakást keresek, február-májusra: évekre kötött bérszóval, ugyazintan egy 2 szobás udvari lakást, továbbá nagy iszláhtökecsinnel, vagy az átalakítható vízvezetékkel ellátott helyiséget orvosi célra a Lipót, vagy Teréz város belterületén. Ajánlatok „Biztos lakó” jelgel alatt a kiadóhivatalba kértnek. 5063

Igen jó forgalmu

kávéház üzleti helyiség, november elsejére kiadó 5062

Fűszer és csemege

üzlet a legelőkeltebb utcájában a fővárosnak, ital-mérési joggal, szépen berendezve, eszládi ügyek miatt sűrgősen eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2530

Gymnáziumi-

és reáliskolai tantervnyelvi, magyarai, németül, francián, latinul, görögül elismert legjobbjá mód szerint tanult kitértó philozofus és mathematicus. Előford magán-tanulók (pénzürellyel vagy nélkül). Elkészít magánvizsgára, egyetemesi tantervi jogszabályok szerint. Göttele Henrik. Budapest, VI., Teréz-körút 32, II. emelet 14. 5064

Készpénz-kelecsén.

Kereskedők, katonatisztek, állami és magánhivatalnokok és iparosok igen kedvező feltételek mellett kaphatnak készpénzkölcsönöket. Lebonnyoltság pár nap alatt. Semmielőzetes költéség. Ajánlatok „Privát pénz” jelgel alatt kértnek a lap kiadóhivatalába. 4959

Közhűgésnél,

rekedőhűgésnél legyen 30 kért Réthly-féle pemestű-fűcukorkát. 6725

Kifogástalanul

épült, jó tájékon levő, 40-60,000 ft értékű ház megvételre keresetik. Cím a kiadóban. 5056

Alkalmi vétel.

Rákos-Sz. Mihályon, Almásy Pál-telep, a fővárostól óránként 3/4 óra alatt elérhető, eladó egy nyaraló, áll 2 utcai, 1 udvari, szoba fedett veranda, konyha és mellékhelyiségekkel, 6 lóra istálló, 400 ft saroktelken, jutányosan eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5047

Fodrászsnő,

Dorics tanítványa, jutányosan áron fűsül. Baross-utca 99, 1. 15. 5045

A főlépcsőházból

nyíló elegánsan burtozott utcai szobák, fürdőszoba használatlalt három vagy négy fiatalembernek teljes ellátással kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2582

Megvételre

keresek egy használt majlakka függőlámpát. Cím a kiadóban. 2583

Kosor-husfűstölde

a legelőkeltebb helyen, bor és sör engedélyvel, hol intelligens urak délelőn és este étkeznek, azonnal eladók. Levelek „jó üzlet” jelgel alatt a kiadóba kértnek. 2515

Egy szakképzett

kömvény ajánkozik urasági gazdaságba konvenióra. Cím a kiadóhivatalban. 2575

Intelligens

ügyes comptoirista nagyobb vállalatnál alkalmazást keres. Szíves megkeresések „S. I.” jelgel alatt a kiadóhivatalba küldendők. 2568

Rövid fekete

zongorist keresek megvételre. Ajánlatokat az ár megjelölésével „Rövid zongora” jelgelével a lapoz kérek. 2560

Nevelői

vagy bármilyen irodai munkát ellálatl fiatal jogász. Cím a kiadóban. 2559

Borügyznő

250 Hl. bor eladásért díjazatik. Cím a kiadóhivatalban. 5001

November 1-re

keresek egy 3 szoba, fürdő, előszobával és egyéb hozzátartozókkal a VIII. kerületben, új épületben lakást. Ajánlatokat a lakás-jelölésével „Lakás” címen a lapoz kérek. 2550

Ügyes szabónő

ajánkozik házakhoz és házon kívül is mérsékelt díjazásért. Cím a kiadóban. 2341

Öcső telek eladó.

Pest közlelőben 1500 ft-él telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cím a kiadóhivatalban. 2537

English lessons.

Angolul tanulni óhajtozóknak kitértó gyakorlatlalt bíró születelt angol tanító áll rendelkezésükre mérsékeltáron. Methodusa igen celszerű és érdekes, miálat tanítványa nagyron rövid idő alatt alaposan elsajátítják emleltet nyelvet. Próbaléket is ad. Leveleket „Mr. Scott” jelgelével kér a lapoz. 6725

Bernát falván

(Pusztapéterin) 1500 ft-él telek kitalt sűrgősen eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2536

Vetőgép

17 soros Nicholson-féle ögzéses jó karban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2542

Tanárjelölt

korrepetitori állást keres, elmenne helyben nevelőnek is. Cím a kiadóban. 2566

Kereskedelmi

iskolai tanárjelölt nagyon hálás tudna lenni azon hölgynek, ki ft egy korrepetitori vagy nevelői álláshoz segítené. — Szíves ajánlatok „Hálás” jelgel alatt poste restant főposta kéremek. 2537

Distingvált

izlésű divatárúsnő modell kalapok és általakítások elkészítését vállalja. Cím a kiadóhivatalban, vagy leveleket „divatárúsnő” jelgelével továbbít a kiadóhivatal. 4993

Ügyes varrósnő

Állandó foglalkozást találnak. Cím a kiadóban. 2579

Virágzó fatelep

eladó Budapesthez közle, vasutállomások közelében. A telep 2000 ft-él területen fekszik, rajta új, nagy lakóház, magtár, göré, eszlédlakás. Forgatam évi 26-30,000 forint. Cím a kiadóhivatalban. 2566

Egy pékműhely

kül modern kemencével, bolthelyiség olesó árért azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2563

4000 ft-él

telkek, 3-él 3 forintjával a keletföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi viszonyok folytán eladó. Lenni szándékozik ajánlatát „Br. V.” jelgel alatt a lap kiadóhivatala továbbít. 5001

Ménesi csemege

szőlő nemesfajú róza, valamint legfinomabb kevert arad-hegy aljai csemegefajok 5 kigramos postaköszvényekkel beáramolt bármely állomáshoz — 2 ft 30 krt kért kapható — utánvét mellett Ring Zsigmondnál Aradon.

Zálogházi

cédulákat veszek. Eladók 13 lates ezüst evőeszközöket, grammja 5 kr., girandólok, gyertyatartókat, haitálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 ft 50 kr., teljes 12 szemlére való teljes evőeszközöket 138 frittól kezdve, dus választék mindenmenny ezüst műtővő tárgyakban, arany fűrlőnek köllőggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 ft 40 krtól, tula remontoir órák 6 ft. Grünberger Armin Béla örökösai Budapeston, IV., Városház-ter 9., I. em. 23 Harisbazar. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Köznevelő-osztály,

Frakk 5 ft.
Nadrág 3 ft.
Mellény 1 ft.
Ferenc József-kabát 4 ft
Jaquet 3 ft.
ROTH BERGER JAKAB
Krisztof-ter 2. 1-5 emelet

Kutschera György

IV., Budapest, Aranykéz-u. 7. saját készítményének nagy és dugszagd rakt. sűrűlőmpákban.

Kovácsolt vas és egyéb érc fenyésztése és bronzozása. Virágkosár és virágvázák raktára sűrűlőmpákban, valamint ércvirágkoszoruk minden nagyság és minőségben, végül keresztek virágkoszorukhoz.

A szerencse által

kegvelt TÖRÖK A.

és TÁRSA

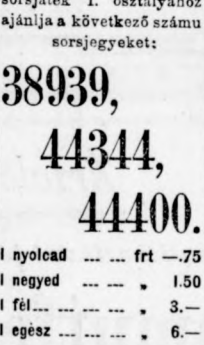
főúrúdjaja Budapest, Váci-körút 4.

az V. nagy. kir. osztály-sorsjegyek I. osztályához ajánlja a következő számú sorsjegyeket:

38939, 44344, 44400.

1 nyolcad --- frt --- 75
1 negyed --- 1.50
1 fél --- 3.-
1 egész --- 6.-

CSAK

ez a legjobb a gyomornak

Egészségesekek és gyomorbetegek, felnőtek meg gyermekek csak ezt a készítményt használják jó gyomorkorrendben tartásárá, rossz emésztésük javításárá. 1 eredeti doboz zseb-dobozzal és kanállal --- 1 frt --- kr. 1 egyszerű tartalék-doboz --- frt 85 kr.

Főraktár: LUX MIHÁLY

drogá, vegyi- és illatszertüzletében Budapest. Múzeum-körút 7. szám.

Kapható még: Bayer Antal gyógyszerésznél, Neruda-Nándor, Molnar és Moser, Petrocitus Miklós droguistáknál.

36

forintért

őszi öltöny, 1 felöltő, 1 télikabát, összesen 36 frt. Egyenként is kaphatók és pedig:

1 öltöny 12 frt
1 felöltő 12 frt
1 télikabát 12 frt.

Minden a legkiszabott gyapjuszövetekből, jótállás mellett a legolcsóbb árakon

Wolf Jakabnál

Bpest, Kossuth Lajos-u. 22.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Csak nálam

készítenek darabonként is Makarttalakú sikerült fényképek, tisztán és elegánsan kidolgozva darabonként 1 fittjával. Vidéki megbízásokatármely kis kép után színgyártva művészies kivitelben jutányosan árban eszközöl Waltner fényképezési műterme Budapest, Erzsébet-körút 20. 8408

Már megjelent!

Jókai Mór: Öreg ember nem vén ember.

„Képzelt regény négy részben” című legújabb műve. Ara 1 frt 60 kr., mely összeg előleges beküldése esetén bérmentve küldetik.

Kapható: a Budapesti Napló kiadóhivatalában, Budapest, József-körút 18. szám.

Kiss József

összes költeményei.

Első teljes kiadás, mely a Jehova és mese a varrógép című hosszabb költeményeket is tartalmazza. Ara a költő arcképével díszes vászonkötésben 1 frt 50 krajcár.

Ez a legszebb, legolcsóbb a legkedveltebb ALEXANDRE

ajándék. Videkre postai bérmentés kölléssel 1 frt 60 kr., ha ez összeg előre kölletik be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLÓ” kiadóhivatalában

Hatsék Ignác

Megyei térképeinek részletes jegyzéke.

Méretük: 1:500,000

Egyes térképek ára

1. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmeggyei ... 30

2. Bács-Bodrog ... 30

3. Nógrád ... 20

4. Hont ... 15

5. Bars ... 15

6. Zólyom ... 15

7. Liptó ... 20

8. Árva ... 20

9. Turóc ... 20

10. Trencsén ... 30

11. Nyitra ... 30

12. Pozsony ... 30

13. Komárom ... 15

14. Esztergom ... 15

15. Moson ... 20

16. Győr ... 20

17. Sopron ... 15

18. Vas ... 20

19. Zala ... 20

20. Veszprém ... 20

21. Fehér ... 20

22. Somogy ... 20

23. Tolna ... 20

24. Baranya ... 30

25. Jász-Nagy-Kun-Szolnok ... 30

26. Heves ... 15

27. Borsod ... 20

28. Gömör és Kis-Hont ... 20

29-30. Abauj-Torna ... 20

31. Szepes ... 15

32. Sáros ... 15

33. Zemplén ... 20

34. Ung ... 15

35. Bereg ... 15

36. Ugocsa ... 15

37. Máramaros ... 20

38. Szatmár ... 20

39.-Szilágy ... 20

40. Szabolcs ... 30

41. Hajdu ... 15

42. Bihar ... 30

43. Békés ... 15

44. Csöngrád ... 20

45. Csanád ... 20

46. Arad ... 20

47. Torontál ... 30

48. Temes ... 20

49-50. Krassó-Szörény ... 30

51. Hunyad ... 20

52. Szeben ... 15

53. Alsó-Fehér ... 15

54. Torda-Aranyos ... 20

55. Kolozs ... 20

56. Szolnok-Doboka ... 20

57. Beszterce-Naszód ... 15

58. Csik ... 30

59. Maros-Torda ... 20

60. Udvarhely ... 15

61. Nagy-Küküllő ... 20

62. Kis-Küküllő ... 20

63. Fogaras ... 16

64. Brassó ... 20

65. Háromszék ... 20

66. Fiume város és ker. ... 15

67. Fiume m. ... 20

68. Zágráb m. ... 15

69. Várad m. ... 15

70. Körös ... 15

71. Delovár ... 15

72. Pozsega ... 15

73. Verőce ... 20

74. Szörém ... 15

75. Pétervárdi ker. ... 15

76. Bródi kerület ... 15

77. Gradiskai kerület ... 15

78. Báni kerület ... 15

79. Ogulini-Szilvini ker. ... 20

80. Lika-Otoccsányi ker. ... 20

81. Magyarország általános térképe ... 20

E térképeket a közzét. minisztérium az összes iskoláknak 1879. évi 14569. számú rendeletével használni ajánlotta

Az egész 81 térképű álló atlasz, ha egyszerre rendeltek, díszkötésben 12 forint előzetes áron adatik és 1 forintos hány részletre is szállíthatók.